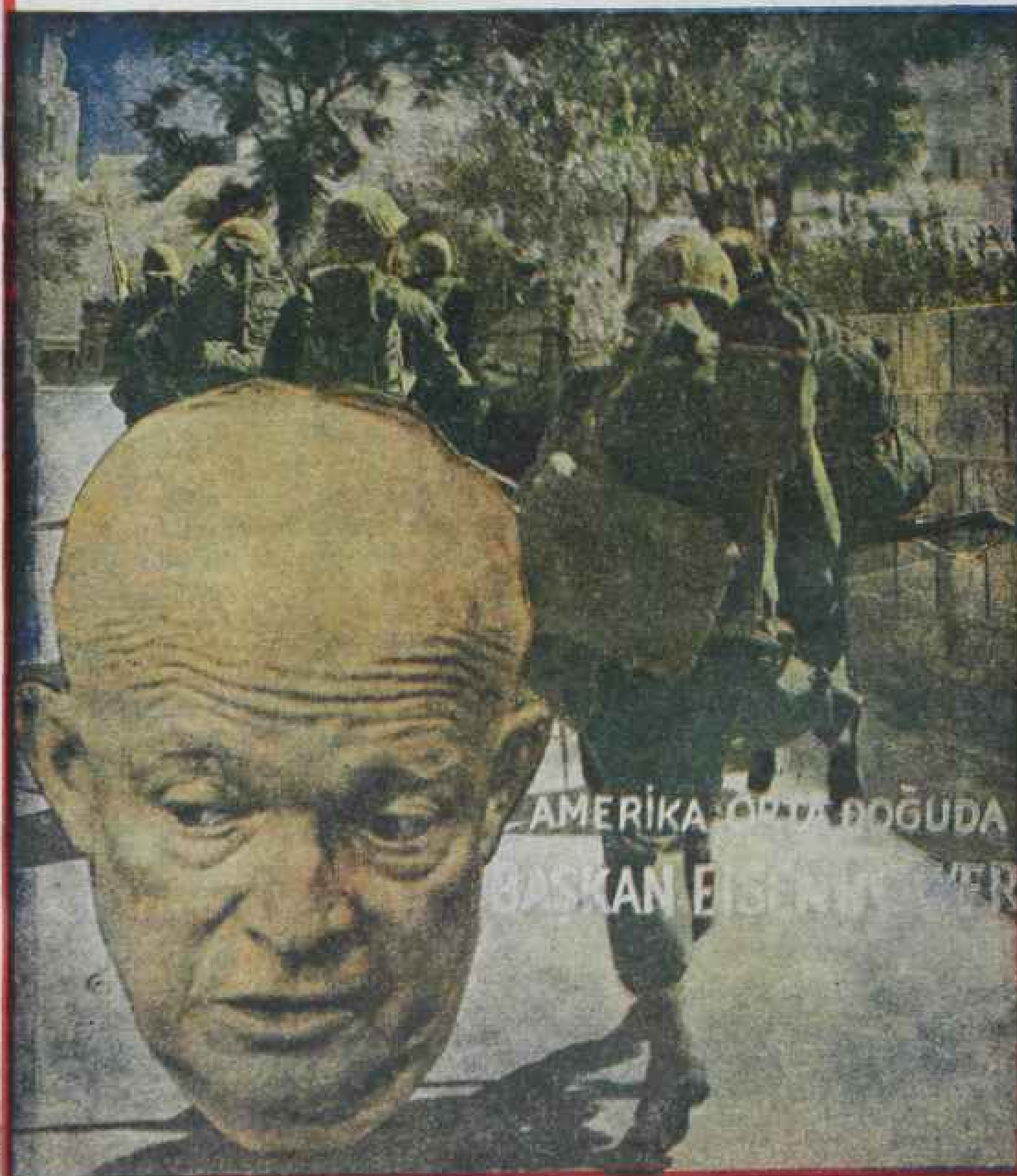
26 TEMMUZ 1958

SAYI : 220

Harb Yok!

AKİS

HAFTALIK AKTÜALİTE MECMUASI

FIYATI 100 KURUŞ

AKİS'in Müsabaka Şartları

* — AKİS'in bu seneki yazı müsabakası için, mevzu şudur:

"MİLLETLERİN İKTİSADİ KALKINMASI NİÇİN HÜRRİYET İÇİNDE OLMALIDIR?"

* — Müsabakaya katılmak için gönderilen yazılar kâğıdın bir yüzüne makinayla ve orta aralıkta, yazılacak, uzunluğu da 23x30 ebadındaki kâğıtlarla iki sayfayı tecavüz etmiyecektir.

* — Gelen yazılar önce AKİS'in yazı işleri kadrosundan kurulacak bir küçük jüri tarafından incelenecek, uygun görülen AKİS'te neşredilecektir.

* — Yazıların neşrine 1 Temmuz 1958 de başlanacaktır. 30 Nisan 1959 dan sonra gelen yazılar müsabaka dışında bırakılacaktır.

* - AKİS'te neşredilen yazılar 1959 Mayıs başında toplanacak olan selâhiyetli bir jüri tarafından incelenerek, birinciliği kazanan yazının sahibine 1.000, ikinciliği kazanan yazının sahibine 500 ve üçüncülüğü kazanan yazının sahibine de **250** lira telif hakkı ödenecektir. Bundan başka birinciliği kazanan yazının muharririnin resmi 1959 Mayısının ortasında çıkacak olan Altıncı yılımızın ilk sayısının kapağını süsliyecektir.

* — Müsabakaya katılacak yazıların "AKİS mecmuası, yazı müsabakası servisi P. K. 582 - Ankara" adresine postalanması lâzımdır.

AKİS

Haftalık Aktüalite **Mecmuası**

Yıl: 5, Cilt: XIII, Sayı: 220

Yazıİşleri:

Rüzgarlı Sokak Ovehan Kat 3 Daire 7

Tel: 18992 *P. K 582 - Ankara*

İdare:

Denizciler Caddesi *23/B*

Rüzgarlı Matbaa Teli 15221

Fiyatı 100 Kuruş

Başyazar:

Metin TOKER

Neşriyat Müşaviri

Yusuf Ziya ADEMHAN

*

AKİS Neşriyat Ltd. Şirketi adına İmtiyaz sahibi ve yazı **işlerini fiilen** ***idare eden Mesul Müdür:***

Tarık HALULU

Umumi Neşriyat Müdürü

İlhami SOYSAL

*

Karikatür :

TURHAN

*

Fotoğraf:

Ege AJANSI

Associated Press

Türk Haberler Ajansı

*

Klişe:

Ankara Klişe

*

Müessese Müdürü:

Mübin TOKER

*

Abone şartları;

5 aylık (12 nüsha): 10 lira

6 aylık (25 nüsha): 20 lira

1 senelik (52 nüsha): 40 lira

*

İlan şartları:

Santimi: 8 lira.

3 renkli arka kapak: 750 lira

*

Dizildiği Ve Basıldığı yer:

Rüzgârlı Matbaa — ANKARA

Tel : 15221

Basıldığı tarih : 24.7.1958

Kapak resmimiz:

Eisenhower

Kararsız lider

Kendi Aramızda

Sevgili AKİS Okuyucuları

Bu hafta AKİS'in yapraklarını çevirirken, elinizde tuttuğunuz mecmuanın nasıl rakip kabul etmez bir mecmua olduğunu bir kere daha göreceksiniz. Bu sayısında AKİS sizlere, sadece Türkiyenin değil, hemen hemen bütün dünyanın gözlerinin üzerine çevrik olduğu Ankaradan haberler vermektedir. İç politikanın olduğu kadar, dış politikanın da ağırlık merkezlerinden biri haline gelen Ankaranın, pek tabiidir ki en orijinal ve güvenilir haberlerini AKİS verecektir. Yazla beraber iç politika hadiselerinin Ankaradan İstanbula kayması karşısında AKİS'in İstanbul ve Ankara istihbarat merkezleri arasında bir yarış başlamıştır. Her iki istihbarat ekibi de, bulundukları şehir üzerine gerdikleri antenleri ile en enteresan haberleri yakalamak ve daha ön plâna geçmek gayreti içinde canla başla çalışmaktadırlar. Gerçi bu güne kadar bu iki ekibin ikisi de birbirlerini mağlûbiyete uğratmaya muvaffak olamamıştır ama, bu tatlı ve iddialı çekişine arasında AKİS okuyucuları cidden dört başı mamur haberler okumak f'rsatını elde etmişlerdir. Orta Doğunun birdenbire karışması ve hadiselerin vahim bir hal alması -Anayasaya rağmen yazlık başkent- İstanbuldan alelacele Ankaraya -hakiki başkent- taşınan başşehrin siyasi kulislerini iyiden iyiye kızıştırmıştır. Cehennemi ve cidden bunaltıcı bir sıcakta -üstelik her türlü haber alma imkânının da son derece kısıldığı- Ankarada çalışan AKİS muhabirleri, şu son bir haftanın en mühim hâdiselerini tek tek ve yüzde yüz emin kaynaklardan tesbite muvaffak oldular. Ankara ekibi çalışırken İstanbul istihbaratımız, da boş durmamıştır. Her şeye rağmen büyük bir şehir olan İstanbulda da elbette ki bir takım mühim hâdiseler cereyan etmektedir. İstanbul ekibimiz de bunları tesbit etmiştir. Bu arada iç istihbaratın yanıbaşında dış memleketlerdeki hâdiseleri takip eden arkadaşlarımız da vakitlerini boş yere harcamıyorlardı. Dünyanın dört bir köşesinde, bilhassa bu arada Orta Doğunun belli başlı merkezleri ile Londra, Paris ve Manhattan'daki hâdiseler de adını adım takip ediliyor ve bu hadiseler günü gününe Ankaraya, bu haftaki AKİS'in "Orta Doğu Hâdiseleri" başlıklı sayfalarını hazırlayan Kurmay Ekibimize aksettiriliyordu. Bütün' bu haberlerin ve yazıların toplandığı merkezimizde, haftanın ilk gününden itibaren geceli gündüzlü bir çalışma başladı. Neticede de bu hafta, elinizde tuttuğunuz mecmua ve "Diplomasi" başlıklı yazı meydana geldi. Eminiz ki, bu dört başı mamur yazıyı okurken, bütün bir haftanın en mükemmel icmalini okumuş olacaksınız. Başkaca hiç bir yerde bulamayacağınız bu yazı, şu sıcak yaz günlerinde sizler için çalışan, ter döken AKİS'çilerin en büyük İftihar vesilesidir.

Bu hafta AKİS'in sayfaları arasında, geçen hafta neşretmeyi vaat ettiğimiz son derece alâka çekici bir yazı bulacaksınız. "Dış Politikanın Alfabesi" başlıklı bu yazıda, geçen hafta içinde pek çok kimsenin kendi kendine sorduğu bir sualin cevabını okuyacaksınız. Bu yazıda, dış politika bahsinde AKİS'in yazdıklarının niçin daima doğru çıktığı ve mevzu hakkında en fazla malûmat sahibi olması gerekenlerin niçin daima yanıldıkları ve hâdiseler tarafından tekzip edildiklerinin cevabı yer almaktadır. Temenni edilir ki alâkalılar, -hiç olmazsa bundan sonra- ufacık da olsa kendilerine bu yazıdan bir hisse çıkarsınlar.

YURTTA OLUP BİTENLER başlıklı sayfalarımızda okuyacağınız "Diş Politika" başlıklı yazı, Dışişleri Bakanlığında bazı işlerin nasıl yapıldığı hakkında okuyucularımıza oldukça etraflı fikir verecektir sanıyoruz. Bir basın toplantısında ikisi resmî, geri kalanı gayri resmî dört, beş tercüman değiştirmek zorunda kalan, ve gene de hayli klâsik bir çerçeve içinde edilmiş lâfları hazır bulunan gazetecilere tam manasıyla nakledemiyen Dışişleri Bakanlığı ilgilileri, . politik bir takım müzâkereleri nasıl idare ederler? Bunun cevabını, artık bu yazıyı okuduktan sonra oturun da, siz AKİS okuyucuları düşünün.

Takınacağı tavır dünya politikasını baştan başa değiştirebilecek olan Amerika Cumhurbaşkanı Eisenhower'in resmini bu hafta, bir kere daha kapağımıza koyduk. Kendi adını taşıyan doktrine dayanarak Orta Doğuya asker sevkine bir anda karar veren Ike'ın resmini, bundan evvel iki defa daha -bir defa AKİS'in ilk sayılarından birine, bir defa da 1956 Cumhurbaşkanlığı seçimleri sırasında- kapağımıza koymuştuk. O sayılarımızda, bu dünyanın en büyük devletinin başkanının biyografisini bir hayli geniş bir şekilde verdiğimizden bu sayımızda' bir defa daha biyografiyi tekrarlamağa lüzum görmedik.

Saygılarımızla

AKİS

ORTA DOĞU HADİSELERİ

Lübnandaki müthiş ihtilal!
Oyuncak silâhları kim veriyor ?

Diplomasi

Harb yok!

(Kapaktaki. Başkan)

Bu haftanın başlarında, gün Avrupada çarşamba, Amerikada ise henüz salı iken dünyanın hemen her tarafında insanlar geniş bir nefes aldılar. Harb olmayacaktır. Karşılıklı nutuklara, hırçın sözlere, reddedilen tekliflere ve vetoya rağmen Manhattan adası üzerindeki Dünya Evinde bu haftanın başında varılan netice, Orta Doğu kıvılcımının harb ateşini parlatmıyacağıdır.

Zaten hava, geçen haftanın sonundan beri yumuşamışa benziyordu. Gerçi bizim Hariciye, hava değişikliklerini - herkesten sonra hissetmek hastalığına müptelâ olduğundan bu haftanın ancak ortasında rota değiştirdi ve zorlu sözlere, zorlu tavırlara nihayet verdi ama, bilhassa batı başkentlerinde hadiselere çoktan başka gözle bakılmaya başlanmıştı. Nitekim haftanın başın--a Birleşmiş Milletlerin Güvenlik Konseyi müsbet bir karar almamakla beraber dağılmakta mahzur görmedi. Büyük Devletlerin, aralarında bir anlaşmaya varmaları ihtimali kuvvetle ortaya çıkmıştır.

Dünyanın gözleri baltanın başında Birleşmiş Milletlere çevrilmişti. Bir harb olup olmayacağı tarafların oradaki tutumundan belli olacaktı. Genel Sekreter, Mr. H dahil, Dünya Evinin pek çok sakininin, beklenileceği veçhile Lübnana Amerikan müdahalesini "bir ciddi politika" olarak tasvip etmedikleri anlaşılıyordu. Fakat hareket, fiyaskoyla neticelenen bir tutum neticesinde bina yıkılırken yapılmış "son gayret" diye telâkki olunuyor ve o bakımdan anlayışla karşılanıyordu. Şimdi iş hem Amerikayı, zedelemeden bu badireden çıkarmak, hem de Orta Doğuda alevlenen histeri yatıştırmaktı. Nitekim Japonya geçen haftanın sonlarında böyle bir karar suretiyle Güvenlik Konseyine geldi..

Japon karar suretinde Amerika itham edilmiyordu. Washington'u kıracak ibarelerden sakınılmıştı. Ama teklifin esası şuydu: Amerikan birlikleri Lübnandaki yerlerini Birleşmiş Milletlere bırakmalıdırlar. Böylece Amerikaya, kibar şekilde, Irak hâdiselerinin doğurduğu panik Üzerine giriştiği hareketin aksak tarafı gösteriliyordu.

Japon teklifiyle hemen aynı zamanda Sovyetler Başbakanı Kuruçef de bir davetiye ile ortaya çıktı. Davetiye Amerika, İngiltere, Fransa ve Hindistan Başbakanlarıyla Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine gönderildi. Bu zevat bizzat davet sahibiyle birlikte, hem de bu salı Cenevrede toplantıya çağırılıyordu. Fakat davetiyede Amerika ve İngiltere Orta Doğuda bir tecavüz hareketine girişmiş olmakla itham ediliyorlardı. Bu itham Cenevre toplantısının yapılamıyacağını hemen gözler önüne serdi ve bu arada en iyi tefsir bir İtalyan gazetesi tarafından yapıldı: Amerika, suçlu vaziyet-

İlk İcraat

C. H. P. Meclis Grubu Başkan vekili Faik Ahmet Barutçu Grubu toplantıya davet ediyor. Bu davetin C. H. P, milletvekillerine radyodan da duyurulması için parasıyla bir İlân vermek istiyor. D. P. Grubu toplantıya çağırılsa, radyolar Haluk Şamanın davetini haber diye günlerce tekrarlarlar. Nitekim spikerlerin D. P. Grubu Başkan vekili Baha Akşitin verdiği cevapları radyoda kıraat etmekten canları çıkmaktadır. C. H. P. nin istediği ise, parası ödenmiş bir ilânın ilân saatinde okunmasından ibaret. Ana Muhalefet partisinin aldığı cevap şu: " İlanınız mahzurlu görülmüştür". Mahzurla gören kim? Basın -Yayın ve Turizm Bakanı Server Somuncuoğlu!

İlâhi Server Somuncuoğlu.. Dört sene evvel olsaydı, o davetin altında C. H. P. Meclis Grubu Başkan vekili diye hangi imza bulunacaktı, bilir misiniz? Server Somuncuoğlu imzası! Muhalefet lideri Somuncuoğlunun ilânını İktidar Bakanı Somuncuoğlu reddettiriyor..

Eee! "İntibak kanunu"nun tecellisi zahir.. Ama, bir genç adamın Bakanlık hayatındaki ilk icraatı olarak da, ne iftihar verici icraat değil mi?

Haftanın İçinden
LONDRADA BİZİ BEKLEYEN

Metin TOKER

İktidar, bilhassa son bir kaç senedir dış politikada mütemadiyen yaptığı hatalardan dolayı en şiddetli tenkitlere, takazaya hak kazanmıştır. Hele akla gelebilecek bütün tekziplerin en kuvvetlisi olan "hadiselerin tekzibi" nden dahi ders almayı reddedip bir kısmı çocuğumsu gaflara devam etmenin mazur görülecek bir tarafı yoktur. Buna rağmen, öyle günler yaşıyoruz ki bugünün işi bu değildir. Şimdi, hepimizin gayesi bir çıkar yol bulmaları için iş başındakilere ışık tutmaya çalışmak olmalıdır. İş başındakilerin bu ışıktan faydalanmalarını, ışığı başkaları tutuyor diye gözlerini kapamamalarını sağlamak ise elinde selâhiyet bulunan İktidar partisi Meclis Grubunun vazifesidir.

' Bu satırlar yazıldıktan bir kaç gün sonra bir Türk heyeti Bağdat Paktı Konseyi çalışmalarına katılmak üzere Londraya gidecektir. Heyete muhtemelen bizzat Başbakan Adnan Menderes başkanlık edecektir. Londrada karşılaşılacak hava halikında hiç bir hayale kapılınmamalıdır. Amerikan temsilcilerinin başında bulunacak Dulles Londraya azimli gelmektedir. Amerika Dışişleri Bakanı Irak hâdiselerinin patlak vermesinden itibaren geçen kırksekiz saat içinde duyduğu heyecanın tesirinden kendisini kurtarmış olmayacaktır. Gerçi bizim Hariciyemiz ekseriya haberlerden en son haberdar olur. Ama ümid edilir ki Washington'da tam iki gün. müddetle Türkiyenin bir ihtiyatsızlık yapıp Iraka. müdahale etmesinden korkulduğunu, endişeler içkide bunalındığını Dışişleri Bakanlığı duymuş, öğrenmiştir. Amerikan resmî şahsiyetleri Iraklı "üç ahbap çavuşlar" ın katledilmesi üzerine Türkiyenin, hadiselerin istikametini değiştirmek için Iraka, Suriyeye yahut ikisine birden tek taraflı bir müdahalede bulunması ihtimalini ciddi surette göz önünde tutmuşlardır. Bu şahsiyetler böyle bir durumda Sovyetlerin de Türkiyede harekete geçeceklerinden emin olduklarından NATO mekanizmasının işleyip işlememesi meselesi üzerinde durmuşlardır; Washington derhal Türkiyeye sükûnet tavsiye etmiş, Büyük Elçi Warren tatilini yarıda bırakarak süratle Ankaraya dönmüş, Amerikan Hükümetinin görüşü Ankaraya açıkça bildirilmiştir. Buna rağmen 18 Temmuz günü Dulles Türkiyenin Irak macerasından vazgeçip geçmediği hususunda bir huzura kavuşamamış, ancak ertesi gün Washington'a Amerikan ihtarının Ankara üzerinde müsbet tesir yaptığı kanaati gelmiştir. Doğruluklarından şüphe edilemeyecek kaynaklardan alınan bu haberlerden bizim Hariciyemizin haberdar olmamasına maddeten imkân yoktur.

Şimdi, ortada bir realite var: Amerika, Bağdatdaki hükümet darbesini sineye çekmiştir. Nitekim Dışişleri Bakan Yardımcısı Herter, Iraka askeri müdahalede bulunulmayacağını resmen ilân etmiştir. Batılıların askeri müdahalesinin, vuku bulmayacağı ise ancak yeni Bağdat Hükümetinin gidici olmayacağı manasına gelir. İstanbulda neşredilen üçlü tebliğde kullanılan tâbirle "uful eden vefakâr ve muhterem dostlar" in, "irşatları daima şükranla hatırlanacak mümtaz şahsiyetler" in kaybından duyulan şahsi teessür ne olursa olsun Türkiye Cumhuriyetinin temsilcileri, Amerika tanıdığı takdirde, Irak Cumhuriyetini tanımak zorunda bulunduğumuzu zihinlerinin bir tarafına bir vakıa olarak yerleştirmelidirler. Bu, bir çok yeni güçlüğü ortadan kaldıracaktır. Elbette ki Cumhuriyet Hükümetinin sayın Dışişleri Bakanı Bağdadın yeni hakimleri hakkında ihtiyatsızca kullandığı ağır kelimeleri, kullanmadaydı bir ileriyi görürlük yapmış olurdu. Ama, olan olmuş, bu kelimeler ve aynı derecede tehlikeli, şüphe uyandırıcı, Washington'daki endişeyi haklı saydıracak başka beyânlar yapacakları zararı yapmışlardır. En iyisi, Cumhuriyet Hükümetinin o hareketler} üzerine hiç almaması, Londrada büyük bir Sükûnetle vaziyeti yeni baştan ve basiretle gözden geçirmesidir.

Bağdat Paktının akıbeti Londrada toplanacak şahsiyetlerin üzerinde duracakları 1 numaralı mesele olacaktır. Hakikat, şudur: Bağdat Paktı Bağdatsız kalmıştır. Teni Irak Hükümeti Paktı terketmekten başka şey yapamaz, zira İktidara o yoldan gelmiştir. Zaten Irakın yeni sözcülerinin ifadesinden anlaşılan da budur. Sözcüler, gerçi batılıların endişelerini dağıtmak için zaman zaman Irakın Pakta bağlı kaldığından bahsetmektedirler; fakat hemen arkadan ilâve ediyorlar: Irak bir tâdil teklifi getirecektir! Bunun manası oldukça açıktır. Arap âleminin düşmanlığını celbetmiş olan Bağdat Paktında bir Arap devleti, ancak Nuri Saidin polis metodlarıyla kalabilirdi. Üstelik Irak o vaziyette bile Paktın üzerinde yüktü. Şimdi Paktı bu yükten kurtarmak fırsatı karşımızdadır. Türk temsilcilerinin böyle ileri ve realist bir görüşü Londrada Cumhuriyet Hükümetinin tezi olarak savunmaları son derece temenniye şayandır.

Bağdat Paktı NATO ile SEATO arasında, "Kuzey kordonu" nun bir halkası olarak kurulmuştur. Bu kordon Basyayı güneyden kuşatmaktadır. Sadece haritaya bakmak, görmeye yeter: Paktın gayesi Iraktaki İngiliz menfaatlerini başka isim altında muhafaza etmek değil de Sovyet tehlikesine karşı bir emniyet sistemi kurmaksa bunda Irakın yeri yoktur. Zira Irak, "Kuzey kordonu" nun' güneyindedir. Yukarıya açılan bir kapısı mevcut değildir. O halde, artık Amerikanın da tam âza olarak katılacağı yeni bir Pakt -ki ilerde buna Afganistanın girmesi dahi düşünülebilir- hem hakikaten kuvvet kazanacak, hem de ayakları üstünde sağlamca duracaktır. Türkiyenin menfaati Londra konferansında bunu sağlamaktır. Zafiyeti önlenecek bir Bağdat Paktı, yeni ismi ne olursa olsun, bize esaslı fayda getirecektir.

Arap âlemine gelince, Güneyimizde olup bitenlerle, alâkalanmamamız elbette ki düşünülemez bile. Ama hakikat şudur ki o âlem henüz oluş halindedir, müstakar değildir, mücadele içindedir. Türkiye Aran âlemine sempatiyle bakarsa, Orta Doğuda gelişen yeni cereyanları desteklemese bile anlayışla karşılarsa, "uzaktan bir dost" rolü alırsa ve hepsinden mühimi, Arap âleminin iç mücadelesinde taraf tutmaya kalkışmaz, fazla iddialı bir politika takip etmezse hâdiseler durulduğunda Güneyimiz bakımından çok daha rahat ederiz, endişesiz oluruz. "Bağdat politikası" nın fiyaskoyla neticelendiği hakikati kabul edilmeksizin Londraya gidilirse bunların hiç biri yapılamaz. Bu bakımdan iktidarın hatasını görmek ve gömmek cesaretine sahip olması şartların birincisidir.

Türkiyeye pervasız ve sinirli bir müttefik gözüyle bakan Amerikanın bu endişesini Londrada gidermeye çalışmalı ve takip eder göründüğümüz sergüzeştçi dış politikayı, zorlu metodları terketmeliyiz. Bilâkis, realist bir gözle Orta Doğuyu karışıklıklardan uzak tutmaya çalıştığımızı göstermeliyiz. Yapıcı bir dış politika budur ve ancak böyle bir tutum bize bilhassa 1954'ten itibaren kaybetmeye başladığımız dış prestiji iade eder. Her halde Londrada, esas menfaati NATO'da olan ve kendisini her şeyin üstünde NATO'lu bilen sinirsiz ve pervalı, harb istemediği muhakkak bir memleket sayılmamız gerektiğini göstermeliyiz.

. Zira dış politikada bu kadar hata, artık hakikaten yeter.

te bir konferans masası başına oturmaya elbette ki yanaşmıyacaktı. Nitekim yanaşmadı da.. Bu haftanın başında Batılılar, toplantının mucip sebebini reddetmemek ve bir açık kapı bırakmakla beraber Rus teklifini kibarca bertaraf ettiler. Toplantı Birleşmiş Milletler çerçevesi içinde yapılabilirdi ve Rusyanın davette kullandığı ithamlar yersizdi. Fakat Güvenlik Konseyindeki Japon karar suretinin müzakeresi hâdiselere daha iyi bir ışık tuttu.

Rusya bu teklife karşı evvelâ, açıktan vaziyet aldı. Fakat haftanın başında tutumunu değiştirdi ve karar suretini topyekûn reddetmesi beklenirken bazı tadil teklifleriyle ortaya çıktık karar suretinde Amerikan tecavüzünden bahsedilmesini ve Amerikan birliklerinin Lübnandan derhal çekilmesini' istiyordu. Teklifler tabii reddedildi. Zira bunların kabulü Amerikâyı suçlandırmak demekti ve böyle bir hareket Japon karar suretinin ruhuna aykırıydı. Teklifler reddedildi -Japonya müstenkif kaldı- ve karar sureti olduğu gibi geçti. Fakat- Rusya vetosunu kullanarak bunu boşa çıkardı. Ancak Mr. H Birleşmiş Milletlerin kendisine düşen işi yapacağını belirtmeyi unutmadı.

Dünya evinde ve dolayısıyla dünyada hava yumuşamış, harb ihtimali ortadan kalkmıştır. Şimdi, Orta Doğuda bir dikkatsiz hareket yapılmazsa, bölgede bulunan memleketler basiretsiz davranmazlarsa Dünya Harbi ihtimali gibi Orta Doğunun bir İkinci Kore olması ihtimali de ortadan kalkacaktır. Tâ ki ihtiyatsızlık edilmesin. Zira bu hafta her şey gösteriyordu ki Iraktaki Hükümet darbesi batılılar tarafından kabul edilip memleketin bir iç işi sayılacak ve müdâhale edilmeyecektir, Lübnanda önümüzdeki hafta Cumhurbaşkanı Chamoun yerini başka bir Batı taraftarı Cumhurbaşkanına bırakıp dert olmaktan çıkacaktır. Ürdün tahtı İngilizler tarafından korunacak, yani orada vaziyet eski hâlini alacaktır, Ruslar da Orta Doğuya çıkan Amerikan askerlerinin yerlerine dönmesini beklerken misillemede bulunmaktan kaçınacaklardır.

İşte, bu haftanın ortasında C. H. P. Meclis Grubunun 139 âzası, başlarında İsmet İnönü, mekteplerin tatil olduğu sırada talebelerin hocalarıyla birlikte çektirdikleri resim neviinden bir resim çektirmek için B. M. M. nin önüne sıralandıklarında siyasî vaziyet buydu.

C. H. P. nin gayretleri

İsmet İnönüyü başkente, pazartesi günü saat 16.15'de Yesilköyden kalkan bir uçak getirdi. Hava meydanında bütün gözler bir gün evvel Eyüp kongresinde vatandaşları Millî Birlik kurmaya ve İktidarı da bu Birliki kolaylaştırmaya, milletin hislerini anlamaya davet eden Muhalefet liderine takılıydı. Zira Türkiye günlerdir bir harb endişesinin tâ içinde yaşıyor ve istisnasız, her evde bir tek sual soruluyordu. Harb olacak mı? Bu sualin cevabının Büyük Meclîste açıklanması isteniliyordu. İsmet İnönünün, işgal ettikleri mevkiler dolayısıyla Millî Birlike davet vazifesinin asıl sahibi olanların hareketsiz kalmaları üzerine bilinen selâhiyetiyle inisiyatifi eline alması bu yüzden sadece iyi karşılanmadı, ayrıca vatandaşa bir emniyet hissi de telkin etti.

İsmet İnönü
Vazife *çanı çalınca*

Refik Koraltan
Kaçmadan kovalamaya vakit yok

Muhalefet lideri Ankara hava meydanında kendi milletvekillerinden müteşekkil kalabalık bir grup tarafından karşılandı. Arkadaşlarını hem bu kadar kalabalık, hem de neşeli, canlı ve azimli gören İnönü memnuniyetini saklamadı. Hava meydanından doğruca Gruba gitti ve orada çalıştı. Akşam da, yemeğini, gene bazı arkadaşlarıyla birlikte -Barutçu, Feyzioğlu, Barlas, Yeniaras- Çiftlik lokantasının bahçesinde yedi, hatta bir kadeh de bira içti. Başka masada, setin üstünde ve dans pistine yakın, B. M. M. Başkanı Refik Koraltan oturuyordu,

C. H. P. Grubu salı günü öğleden sonra toplandı. Büyük bir vatandaş kalabalığı Meclisin" önündeydi. Çalışmaya giden Muhalefet milletvekilleri alâkayla -ve sevgiyle- seyredildiler. Grubun idarecileri toplantıyı tesbit için gazete fotoğrafçılarının Gruba alınmalarını Meclis idarecilerinden istemişlerdi. Fakat idareciler talebi reddettiler. Bunun üzerine Grup kendi başının çaresine bakmak zorunda kaldı. Milletvekilleri arasında fotoğraf çekmesini bilen biri arandı, fakat bulunamadı.

Bunun üzerine bu iş, mesleği fotoğrafçılığa en yakın göründüğünden, röntgen mütehassısı Adana milletvekili Dr. Suphi Baykama havale edildi. Fakat Baykamın flaşı bir türlü yanmak bilmedi. Bunun üzerine gelecek seçimlerde bir foto mütehassısının da aday listesine alınması kararlaştı ve ilk isim olarak meşhur Hüseyin Ezer üzerinde duruldu! Sonra, toplantı bittiğinde, amatör fotoğrafçıya pek güvenilmediğinden milletvekilleri Büyük Meclisin kapısı önünde toplandılar ve "hatıra fotoğrafı" nı çektirdiler. Biraz evvel altında İsmet İnönünün ve 138 arkadaşının imzası bulunan bir takrir Başkanlık Divanına verilmişti. Takrirde "Orta Doğu ve çevremizde vatan ve milletimizin güvenliğim çok yakından ilgilendiren hâdiselerin süratle gelişmesi karşısında T. B. M. M. nin toplanması âcil bir zaruret haline geldiğinden" Büyük Meclisin en geç 26 Temmuz günü toplantıya daveti "Anayasanın 19. maddesinin verdiği selâhiyete dayanılarak" talep ediliyordu. C. H. P. dâveti yaparken de "böyle günlerde İktidara elden gelen yardım yapılmalıdır" prensibine sadık kalmıştı. Zira 28 Temmuzda Londrada Bağdat Paktının Konseyi toplanacaktı. Türk temsilcilerinin oraya Büyült Meclisin tasvibim alarak gitmeleri faydalı olduğu gibi Meclis kendilerini irşat da edebilirdi -buna pek muhtaç oldukları Kıbrıs meselesiyle alakalı oturumda açıkça anlaşılmıştır-. Bundan başka toplantı tarihi olarak 26

Temmuz seçildiğinden hükümet adına bizzat Başbakan ve Dışişleri Bakanı -vekilleri değil- Mecliste bulunabileceklerdi.

D. P. Grubunu davet

Muhalefetin talebinin Başkanlığa verilmesinin ertesi günü, Refik Koraltan Adnan Menderesle görüştü. Çarşamba günü Ankara radyosunun öğle yayınını dinleyenler "D. P. Meclis Grubu Başkanlığından tebliğ edilmiştir" kaydıyla bir haber işittiler. -Hani C. H. P. nin davetini, paralı ilân olarak dahi yayınlamayan Somuncuoğlu radyosu- Tebliğde D. P. Meclis Grubunun perşembe günü toplantıya çağırıldığı bildiriliyordu. Aynı anda memleketin muhtelif taraflarında polisler harıl harıl D. P. milletvekillerini arıyorlar ve onları Ankaraya davet ediyorlardı. Her halde Grup Başkanlığı tarafından -öyle ya, hükümet tarafından olacak değil ya, hükümet öyle işlere ne karışır!- D. P. milletvekillerinin başkente gelmelerini sağlayacak vasıtalar da tedarik edildi. Çarşamba günü Ankarada söylenilen, Meclisin, cumaya toplanacağıydı. Aynı gün Dışişlerinden anlayan bir çok D, P. milletvekili hata üstüne hata yapan Dışişleri Bakanını Grubta sert bir şekilde tenkide hazırlanıyorlardı. Doğrusu, vazifeleri de buydu.. Zorlu, politikası iflâs eden Bakanların Batıda çağırıldıkları gibi makamını lütfen bir başkasına bırakmaya dahi çağırılacaktı.

Milletvekillerinin sevinci

Muhalefet milletvekilleri toplantıdan, başka bir sebep dolayısıyla da sevinç içinde çıktılar. Sefa Kılıçlıoğlunun gazetesi Yeni Sabah o gün, bazı İktidar erkânının "fikri arzu"larına tercüman olarak C.H.P. Grubunun toplanacağını, 106 milletvekili dışarda bulunduğuna göre Meclisin içtimaa daveti için kâfi imza tedarik edilemeyeceğini iddia etmişti. Bu "106 milletvekili hikâyesi"nin Meclis Grubunun itibarım zedelemek maksadıyla bazı çevreler tarafından ortaya atıldığı, sonra hikâyenin, bizzat partili, birkaç "mümtaz şahıs" marifetiyle teşkilâtın hiddetini Grubun idarecilerine yöneltmek ve bu muhtemel rakipleri tepelemek için kendilerine taraftar İstanbul gazete ve dergilerinde sakız yaptırıldığı hatırlardaydı. Grup, bir de alaylı tebliğ çıkararak bu balonu söndürdü. Toplantıda 139 milletvekili bulunmuştu, Van gibi uzak yerlerde bulunanlarla Kayseride vukua gelen Ur tren kazasından dolayı gecikenlerin sayısı 14 idi -onlar da çarşamba günü başkente yetiştiler ve C. H. P. nin talepnamesine katıldılar-, 8 milletvekili hastaydı. Avrupada bulunanlar ise, vazifeliler ve hastalar dahil 11'den ibaretti. Tebliğ bütün teşkilâtta derin bir sevinç uyandırdı ve "106 milletvekili hikâyesi" ne kanarak İnönüye ve Barutçuya teessür telgrafı çeken samimi partililer çarşamba gününden itibaren yeniden kaleme sarılarak bu defa memnunluklarını izhar ettiler. Böylece bu şişirilmiş hikâye de, hikâyeyi şişirenlerin mahcubiyeti de neticelendi.

Bir elin sesi

Muhalefet bu gayretler içindeyken İktidar, çalışmalarım ya çok kapalı, ya ziyadesiyle açık kapılar

İHTİLALİN SEBEBİ

Pek çok kimse merak ediyor: Irakta neden Tahta ve Nuri Said idaresine karşı ayaklanıldı diye.. Hakikatleri görmek istemeyenler türlü sebepler arıyorlar. Dış tahrikten bahsediliyor, beynelmilel komünizmin lâfı ediliyor, Nasırın teşvikleri ele alınıyor.

İhtilâlin sebebi mi merak ediliyor? Lütfen şu iki küçük, şu İki basit haber okunsun. Haşimî tahtıma ve Nuri Said idaresinin niçin devrildiği derhal anlaşılacaktır.

Bağdatta ihtilâlciler tarafından öldürüldüğü bildirilen Irak Kralı Faysala ait, Bebekte demirli bulunan Âliye yatı ile, iki Cadillac marka otomobile ve İhtilâlden bir gün önce kralın hususi eşyalarını şehrimize getiren Irak Hava Kuvvetlerine bağlı bîr askeri nakliye uçağı İle meşhur Crist - Craft deniz motörü dahil, uçaktan çıkan eşyalara Türk hükümeti tarafından şimdilik el konmuştur.

Bebekteki son hatıralar

Bunlardan başka, öldürülen Prens Abdüllillahın şehrimizde bulunan Cadillac marka otomobiline de aynı şekilde el konmuştur.

Kral Faysal yaşasaydı, Bağdat Paktı toplantısından sonra İstanbuldan İngiltereye geçecek ve orada sahip bulunduğu mükellef malikânede nişanlısı Prenses Fazıla ile buluşacaktı. Bu münasebetle satın alınan yepyeni bir jaguar otomobil nişanlıları İngilterede bekliyordu.

II

Dün akşam Nuri Said Paşa evinde parlak bir ziyafet verdi. Misafirler henüz iç salona çekiliyorlardı ki, birden içeriye bir hücum oldu. Neye uğradığımızı şaşırdık. Polis, asker, yalınayak, başı kabak halk zengin sofralara koştular. Hayretimiz dinmeden sofralar talan edildi. Bir şey kalmadı. Meğer, burada adetmiş bu. Ziyafet sonları halkınmış. Sonra da aynı sahnenin tekrarlandığını gördük. Sefil kütlelerin ziyafet artıklarını yutup karınlarını öyle doyurmalarını Iraklı genç münevverler de hüzünle seyrediyorlardı.

Beyrut hava meydanında Amerikan zenci
Rengi yadırganmadı

arkasında yapıyordu. Devlet erkânı geçen haftanın sonunda İstanbuldan başkente döndü ve bir kaç gece Çankaya köşkünde, yemeği de orada yiyerek, toplantılar akdetti. Sonra kabine Başbakanlıkta da toplandı. Bu arada yabancı elçilerin ziyaretleri kabul edildi. Fakat çalışmalardan dışarıya hiç bir şey sızmadı. Yalnız Dışişleri Bakanlığı Başbakanın Rus elçisinin getirdiği şifahi bir mesaja gene şifahi bir cevap verdiğini ve Türkiyenin barışçı gayelerini belirttiğini açıkladı.

Buna mukabil başka bazı çalışmalar ziyadesiyle açık kapılar arkasında ve pek az ciddi hava içinde yapıldı. Geçen haftanın ortasında çarşamba gecesi İran, Pakistan ve Türkiye Devlet Başkanları Floryadaki Deniz köşkünde toplanarak, yemekten sonra, müşterek tebliği hazırladılar. Sabaha kargı ikide tebliğ hazırdı. Tebliğ pek "şahsî sinirlilik" havası İçinde yazılmışa benziyordu, zira Irak hâdiseleri "beynelmilel sekavet" olarak vasıflandırılıyor, şehit edilen "şahsî dostlar"a karşı sempati ifade ediliyor, hatta Batılılar Iraka müdahaleye hafifçe örtülü şekilde davet olunuyorlardı. Neredeyse âdeta "Nuri bizim canımız - Feda olsun kanımız" - deniliyordu. AA. nın İstanbul bürosundan İbrahim Hoyi bu tebliği perşembe sabahı Dışişleri Bakanlığının İstanbuldaki havuzlu şubesi Hiltondan aldı ve derhal yabancı ajans ve ' gazete muhabirlerine verdi. Gazeteciler tebliği telgraf haline getiriyorlardı ki havuzlu bakanlık şubesinden A. A. ya telefon edildi ve tebliğin iptal olunduğu bildirildi; Öğleden sonra saat 14.50'de ise Zorlunun, tabii gene bakanlığının havuzlu İstanbul şubesinde bir basın toplantısı yapacağı bildirildi.

Toplantı meşhur Lâlezar salonunda yapıldı. Salonda yeşil çuha kaplı; her sandalyenin önüne isabet eden yerde bir kursun kalemle bir not defteri bulunan büyük, dikdörtgen bir masa hazırlanmıştı. Anlaşılan Dışişleri Bakanlığı, havuzlu İstanbul şubesinde bir de küçük malzeme deposu kurmuştu. Zorlu, beraberinde Esenbel, Pakistan ve İran elçileri olduğu halde Lâlezara geldi. Pakistanlıyı sağına, İranlıyı soluna alarak oturdu. İkinci daire umum müdürü İlhan Savut iptal olduğu bildirilen tebliği gazetecilerin aynen yazmaları için yavaş yavaş okudu. Tebliğde değişiklik yoktu. Sonra Zorlu, sualleri cevaplandırdı.

Bu sırada, herkese açık olan Lâlezar salonuna bir hayli meraldi toplanmıştı. Bilhassa turistler basın toplantısını otelde yapan bir Dışişleri Bakanının bulunduğunu görerek pek alâkalandılar ve konuşmaları dikkatle takip ettiler. Hele vücuduna iyice yapışan elbise giymiş, sehhar bir Fransız kızı toplantının asayişini bozacak kadar diplomatların ve gazetecilerin gözlerini üzerinde topladı. Böylece hanımlar bu "new look basın toplantısı"na bir çeşni Verdiler. Hilton otelinin Dışişleri Bakanlığının İstanbul şubesi olduğunu bilmeyenler toplantının niçin, ciddi bir hava içinde meselâ vilâyette yapıl-

DEMOKRASİNİN

Nuri Said Paşanın hazin akıbeti, Irakla aynı bölgede bulunan diğer Orta Doğu memleketleri liderlerinin gözünü açacak mı? Meşhur tâbirle, hâdisenin "fazilet'-i terbiyetkâr"ı tesirini gösterecek mi? Şimdi, akıllarda olan bu sualdir.

Nuri Said Paşaydı, bu! Bir muayyen sistemi, hiç şüphesiz kabil olan en mükemmel şekliyle kurmuş olan insan.. Bir başkasının aynı sistemi ondan daha başardı tarzda gerçekleştirebileceği hatıra dahi getirilemez. Meclis nü? Ya Meclis Nuri Said Paşanın arzularını kanunlaştırırdı, ya da derhal Krala feshettirilirdi. Üniversite mi? Talebelerin kıpırdandığı gün mecburi tatile sokulurda. Basın mı? Nuri Saidin icraatı tenkid edilmedikçe gazeteciler dünyanın bütün nimetlerine sahip olabilirler, fakat çizmeden yukarı çıktılar mı gazeteleri kapatılır, kendileri de hapishaneleri boylarlardı. Devlet kasası mı? Sanki Nuri Saidin çiftliğinin kasasıydı ve o kasadan çıkan her dinar Nuri Saidin kontroluna tâbiydi. Makyavelizm mi? Nuri Said en amansız rakiplerini dahi aylığa bağlamak suretiyle ve onlara yüksek mevkiler, baş döndürücü hediyeler, imkânlar vererek kendi saflarına almıştı. Emniyet tedbiri mi? Kral ailesi ve Nuri Said değil bir saraydan ötekine, sarayın bir odasından ötekine dahi görülmemiş emniyet tedbirleriyle giderler, kapalı, zırhlı otomobillerinin etrafı en emin adamların bindikleri ciplerle sardır, yanlarına kimse yaklaştırılmazdı. Adalet mi? Hâkimler için bir tek kanun vardı: Nuri Saidin arzuları. Böyle bir sistemi kurduktan sonra, zannedilir ki Nuri Said için Irakı, idare etmek çocuk oyuncağıydı. Halbuki aynı Nuri Saide, yetmişinci yaşında, milletinin bütün bu, sistemi yıkarak sorduğu sual şu olmuştur: Kırk katır mı, kırk satır mı? Bağdat sokaklarında parçalanan üç ahbap çavuşlar, yirminci asrın ortasında sadece Demokrasinin devlet adamlarına huzur , emniyet ve selâmet getirdiğini haykırmaktadır. Bu haykırışa kulaklarım tıkayanlarda zerrece akıl hayal eder misiniz?

Anadoluda bir ata sözü vardır, "tez giden dolaşır" derler. Demokrasinin, yenilmesi gayet kolay güçlüklerinden yılıp totaliter idarelerin sözüm ona . rahatlığım tercih edenler, Tarih şahittir ki daima bu açıkgözlüklerini son derece pahalı ödemişlerdir. Meclisin murakabesi, Basının murakabesi, Üniversitenin ışık ve Adaletin sağladığı ölçü belki insanı sıkar. Kendilerinde bir dinamizm vehmedenler bunların hepsini memlekete hizmet yolunda önlerine dikilmiş set-

madiğim pek anlayamadılar ama, eee, "new look diplomasi" işte buydu!

Rahmi Ergile iş

Fakat bazı yabancı gazeteciler toplantıdan geç haberdar oldular. Bu yüzden ancak toplantı dağılırken Lâlezara büyük bir gürültü içinde daldılar. Zorlu onları kendi dairesinde ayrıca kabul etti. Fakat arkadan İngiliz Daily Mail'de Zorlunun ağzından, düşünülebilecek beyanatların en münasebetsizi çıktı. İngiliz gazetecisi Zorlunun kendisine Türkiyenin Iraka gönüllü gönderebileceğini söylediğini iddia ediyordu. Yazıda bu neviden daha bir sürü ipe sapa gelmez, diplomasiyle alâkası bulunmayan sözler vardı. Ankara savcısı Rahmi Ergil vasıtasiyle Daily Mail'e tekzip gönderilemeyeceğinden Dışişleri Bakanlığı bir tebliğ yayınlayarak pek de açık olmayan bir yalanlama yaptı. Ama haber, tabii batılı çevrelerde yayıldı. Tahmin olunabileceği gibi pek de müsbet karşılanmadı. Zaten, doğrusu istenilirse hâdiseler karşısındaki tutumumuz gerektiği gibi olmadı. Hariciyenin hâdiselere doğru teşhis koymamış olması, ihtiyatsız beyanlarda bulunulması, acele edilmesi ve iyi düşünülüp taşınılmadan kararlar alınması dışarda müsbet olmayan akislere yol açtı.

Lübnanlı âsiler

Hedefi Chamoun!

Değişen hareket

hakikaten, bu haftanın başında Associated Press ajansının Washington'dan verdiği bir haber başkentte tepki yarattı. Habere göre Dulles ve Lloyd, yaptıkları görüşmede, "Türkiye gibi sinirli ve pervasız müttefik" lerine sükûnet tavsiye etmişlerdir. Bu haber gayri ihtiyari, İnönünün bundan birkaç sene evvel bir dış politika tutumu mevzuunda Meclisde Fatin Rüştü Zorluya yaptığı şu ihtarı hatırlattı: Sergüzeştçi bir politika takip edenler bizzat kendi müttefiklerine endişe verirler! Kraldan fazla kral taraftarı eda takınmak, anlaşılan bu neticeyi doğurmuştur.

Zira bu hafta Amerika, bizim ve Bağdat Paktı müttefiklerimizin "gangster" dediğimiz Irak asilerini -aslında bunlar batı taraftan politikadan çok bu politikayı maalesef şahsında temsil eden Nuri Said Paşanın tefessüh etmiş idaresine karşı ayaklanmışlardır- tanımak yolundadır. Yeni Bağdat hükümeti ,de batılıların endişelerini dağıtmak için elinden geleni yapmaktadır. İngiltere, yeni Bağdat hükümetiyle münasebetlerinde daha da sıkı fıkıdır. Washington ve Londranın tutumları, realizmin oralarda kısa süreli bir gabubetten sonra yeniden ortaya çıkması neticesidir. Aynı şekilde, Lübnanda önümüzdeki hafta içinde yapılacak Cumhurbaşkanı seçiminde -Cumhurbaşkanını Parlamento seçecektir- Chamoun'un yerine General Şahabın seçilmesi, kuvvetle muhtemeldir. O zaman ayaklanma sebeplerinden biri ortadan kalkacak ve Lübnan hâdiselerine daha makûl, daha soğukkanlı ve hepsinden mühimi daha devamlı bir hal çaresi bulmak kabil olacaktır. Amerikan Hükümetinin Orta Doğu politikasını pek yakında ciddi bir revizyona ta-

FAZİLETİ

ler, maniler sayarlar. Onları teker teker bertaraf etmeye çalışırlar. Halbuki bir idarede o frenler işledi mi, hiç kimse çıkıp ta iş başındakilerin bacaklarını ve kollarını gövdesinden ayırmak gibi meraklara kendisini kaptırmaz. Frenli idarelerde atılan en sert madde ezik domates ile çürük yumurtadır.

Bir Muhalefetin mevcudiyeti, Ur İktidarın seçimle değişmesi ihtimalinin yüreklerde yer bulması ne büyük nimettir, şimdi öteki dünyaya gidilse de seçim üstadı Nuri Saide bir sorulsa. Bir seçim yaparsın, onda öyle marifetler gösterirsin ki halk nasıl rey verirse versin sen yerini muhafaza edersin. Nitekim Nuri Said seneler senesi yerini öyle muhafaza etmiştir. Ama zannedersin ki halk bu oyunun farkında değildir, feci şekilde yanılırsın. İktidarın secimle değişmeyeceği inancı şikâyetçi halkta yerleşti mi, insan kendisine cehennemin bütün zebanilerini muhafız yapsa mukadder "kırk katır mı, kırk satır mı,?" maliyle karşılaşmaktan kendisini kurtaramaz.

Memlekete hizmet! Hangi hizmet, lütfen söyler misiniz? İşte, parçalandıktan sonra Nuri Saidin geride bıraktığı Irak. Petrolün sağladığı bütün imkânlara, ele geçen yüz milyonlarla altına rağmen iki baraj, üç köprü, fakat çok zengin bir "mesut azınlık" ile çok sefil bir "bedbaht çoğunluk". Ne övünülecek netice, değil mi? Milletin rahmeti değil, bütün laneti Nuri Saidle beraber olacaktır.

Ama Bağdatta oynanan trajedi pek az kimsenin gözünü açacaktır. Zira herkes kendisini bekleyen akıbete daha evvel uğramış olanların "bir küçük ihmal" yüzünden uğradığına samimiyetle kanidir ve inanmaktadır ki kendisi o "bir küçük ihmal"i yapmıyacaktır. Nitekim Nuri Said de aynı kanaatte değil miydi ve kurduğu sistemin sonuna kadar işliyeceğinden şüphe mi ediyordu? Kral Farukun başına gelenleri Kral Farukun o "bir küçük ihmal"ine vermemiş iniydi?

O "bir küçük ihmal" yok mu? Ondan yakasını sıyrılanlar sadece ve sadece -bazı kimselerin dudaklarında tebessüm de uyandırsa- batık devlet adamları kadar akıllı davrananlar ve demokratik usulleri samimiyetle benimsiyenlerdir. Böyle hareket edenler iktidardan Muhalefete geçerler ve gene Tarih şahittir, milletleri tarafından baş tacı edilirler, en şaşaalı günlerinde görmedikleri sevgiyi, itibarı, hürmeti görürler. Ötekiler ise, geçe geçe bu dünyadan ötekine geçerler.

İngilterenin Orta Doğu politikası

MacMillan ve Lloyd şeyhlerle oğullarını bağırlarına basıyorlar

bi tutması ve daha realist bir yol seçmesi hiç . kimseyi şaşırtmamalıdır.

Eisenhower'in zaafları

Bu yüzdendir ki haftanın ortasında gözler Başkan Eisenhower'e dönmüştür. Açıkça söylemek lâzımdır ki Eisenhower beğenilmeyen halefi Truman'ın yanında pek başarısız kalmıştır. Kararsızlığı, cesaretsizliği, realizmden uzak kalması, tereddütleri, aniden kendisini kaybetmesi ve gaf yapması İkinci Dünya Harbinin muzaffer başkumandanından başarılı bir devlet adamı çıkmasına mani olmuştur. Bir geri, bir ileri atılan adımlar balede iyidir ama, politikada zararlıdır. Şimdi, bir yeni hatadan sonra, İngilteredeki İşçilerin de kendi hükümetleri üzerindeki tazyiki neticesi, Orta Doğunun Batı tarafında kalması Amerika ve İngiltere hükümetlerince daha munis, daha anlayışlı yollardan temine çalışılacaktır. Zorlu metodlara veda edilmek üzeredir.

Bu hafta içinde vaziyet Ankarada iyi -geç de olsa- anlaşılmışa benzemektedir. Nitekim çarşamba sabahı Zafer pek acıklı, küskün çocukların edasını taşıyan ve bizim iflâs eden meşhur "Bağdat politikası" nın eşini takip etmediği için Amerikaya serzenişlerde bulunan bir başyazı neşretti. Bu, "Bağdat politikası" için bir Kuğunun şarkısı vasfı taşıyordu. Bağdat Paktının üç azasının müdahale talepleri Amerika tarafından reddedilmiş, bilâkis bu azalara sükûnet tavsiyesinde bulunulmuştur. Orta Doğunun yeni bir Kore olması herkesten çok bizim aleyhimizedir. Bu bakımdan Menderesin çarşamba günü yayınlanan ve Rus Büyük Elçisine verilmiş mesajındaki "Orta Şarktaki gerginliğin artmasına her halde Türkiyenin sebebiyet vermeyeceği ve Türkiyenin alacağı her tedbirin ancak müdafaa tedbiri olacağı" cümlesi en mükemmel Türk politikasıdır. Tabii, zorlu metodlarla bu politikaya aykırı tutum takınılmaktan vaz geçilmesi şartıyla...

Lübnanlı âsi liderlerden Kemal Canbulat ve Dr. Dahan basın toplantısı yapıyorlar

Chamoun'u devireceğiz!

DIŞ POLİTİKANIN ALFABESİ

Senelerdir AKİS' in dış politika mevzuundaki görüşleri leri muntazam tahakkukediyor,Şimdi bir çok kimsede merak var: Bu AKİS, istihbaratı ne kadar kuvvetli olursa olsun, nihayet imkânları belli bir Mecmuadır; niçin onun her dediği doğru çıkıyor da, haber alma, hâdiseleri bilme imkânları mukayese edilmeyecek kadar daha kuvvetli olan başkalarının sözlerini hâdiseler yalanlıyor? Bunun sebebini, bir küçük misal göstermeye yetecektir.

Bu senenin şubat ayı. AKİS'in 22 Şubat tarihini taşıyan 198. sayısında dış politikayla alâkalı ve "Bağdatsız Bağdat Paktı" başlıklı bir Başyazı çıkıyor. Başyazıda aynen söylenen şudur:

"Bağdat Paktının Bağdatsız kalmak üzere bulunduğa, bir devreye giriyoruz. Eğer diplomasi hâdiselere doğru teşhis koymak ve istikbal için ona göre hazırlık yapmak sanatı ise gittikçe kuvvetlenen, böyle bir ihtimali gözler önüne sermek lâzımdır."

Aynı senenin aynı ayı 25 Şubat tarihinde Dışişleri Bakanı Fatin Rüştü Zorlu Meclis kürsüsünde D. P. Grubunun alkışları arasında konuşuyor. Söylediği aynen şudur:

" . . . Bağdat Paktının son hâdiseler karşısında gösterdiği tesanüt ve bu seferki Ankara toplantısına Amerika Hariciye Nâzırının iştirak etmiş olması ve bilhassa ay sonu yapılacak Londra toplantısına iştirak edeceğimizin de tekarrür etmiş bulunması ve Paktın aldığı kararlarla bilhassa Amerika Hariciye Nâzırı Dulles'ın son celsede yaptığı beyanat Bağdat Paktının ne büyük bir hayatiyete sahip olduğunu bir kere daha göstermiş bulunmaktadır."

Aradan beş ay geçiyor ve Zorlunun "ne büyük bir hayatiyete sahip" diye övdüğü Bağdat Paktı Bağdatsız kalıveriyor!

AKİS'in gördüğünü Dışişleri Bakanının görmemesi AKİS'in dış politika hâdiselerini oldukları gibi, Dışişleri Bakanının ise olmalarını istediği gibi mütalâa etmesi neticesidir. Bakınız AKİS'in Başyazısı beş ay önce ne diyordu:

"Bu Pakt fırtınaların tam ortasındadır. Partönerlerin arasında Paktların elzem şartı olan menfaat birliği zaten bulunmadığından Bağdat Paktı hiç bir zaman ayakları üzerinde sağlam duramamıştı. Fakat şimdi Bağdatsız kalmak tehlikesiyle başbaşa bulunduğunu teslim etmek zarureti vardır. Zayıf bir siyasi teşekkülün zafiyetini söylemek, onu zayıf düşürmek veya zayıf göstermekle karıştırılmamasıdır. Hâdiselere doğru teşhis konulmazsa işin içinden çıkılmak. Uzun ömürlü olmıyaccaklarını bile bile güzel sözler söylemek bir anı geçiştirir, ama derde deva olmaz.

Gönül çok isterdi ki Hariciyemiz şu anda, Bağdat Paktı Bağdatsız kaldığında ne yapmamız gerektiği konusunu ciddi şekilde mütalâa ile meşgul bulunsun."

Buna mukabil, uç gün sonra Zorlu şu mukabelede bulunuyordu:

" . . . Biz D. P. İktidarı olarak muhalefet partilerinin de yanlış malûmat alarak, yanlış yollara gitmelerini ve dış siyaset hakkında lüzumsuz yere kötü sözler söylemelerini hiç bir zaman kabul etmeyiz, onları bu hususta da vikaye etmek bize düşer."

Bugün, kimin kimi vikaye etmesi gerektiği ortaya çıkmış bulunmaktadır.

Evet, seneler var ki AKİS'in dış politika mevzudaki görüşleri muntazaman tahakkuk ediyor ve seleler var ki zorlu Hariciyemiz muntazaman yanılıyor. Bunun son misali geçen hafta görüldü. Geçen hafta AKİS kendi istihbaratıyla Irak hâdiselerine bir "üç hadise" teşhisini koyarken Dışişleri Bakanı, ihtimal büyüklerimizin vefakar yârı Nuri Saidin mukadder akıbetiyle karşı karşıya kalmasından dolayı duyduğu üzüntü içinde buna "dış tahriklerin neticesi" damgasını basıyordu. Aradan geçen bir hafta, Washington dahil, dünyanın hemen bütün politika merkezlerinde Irak isyanının bir dahili hesaplaşma olarak kabul edildiğini göstermiştir. Eee, insaf edilsin, bir Hariciye de yedi gün ötesini görmez mi? Halbuki bizim zorlu Hariciyemiz görmüyor ve üstelik, yarın Irakın meşru hükümeti diye tanınmaları muhakkak Bağdatlı askeri liderlere fütursuzca "eşkiya", "hunhar", "şaki" sıfatlarını yakıştırıyor. Niçin? Zalimleri bertaraf ettiler diye..

Dış politikada bir takım metodlar vardır ki, bunlar daha baştan başarısızlığa mahkûmdur. Başarısızlıkları denenmiş olduğundan kuvvetli Hariciyeler bunlara iltifat etmezler. Ciddi kongre zamanları büyük şenlikler tertiplemek, her siyasi teması sadece protokol Umum Müdürlerinin hazırladıkları bir eğlence, renk, ziyafet, marş ve kabulresmi mahşerinden ibaret saymak, iyi geçen bir suvareyi temasların başarısının delili diye almak, hele dış politikayı büyük otellerin lobbylerinden veya terasından, ya da Karagöz barından tedvir etmek belki geçen asrın ortalarında modaydı ama, bugün biç kimseye emniyet vermemektedir. Nitekim, görülüyor, hüsrandan başka bir şey de getirmiyor. Bir Dulles-LJoyd görüşmesinin -ki, dünyanın mukadderatı ele alınıyor- içinde geçtiği sadeliği, bir de Bağdat Paktı toplantılarının cakasını düşününüz. Her memlekette bazı büyükler teşrifattan ziyadesiyle hoşlanır ve boş bir kalıp gibi salonlarda boy göstermekten kendini alamaz. Ama Hariciyeler kendilerini o havaya kaptırmazlar. Hele iç politika mülâhazalarını daima ikinci plana iterler, iç politikada kullanılan metodlara dış politikada el sürmezler ve "bugünü geçirelim de, yarına Allah kerim" prensibini asla benimsemezler. Bunlar "Başarılı Dışişleri Bakanlarnın el kitabı"nın birinci sayfasında yazılıdır. Bunlar tatbik edilmedi mi insan. Irakta hükümetin devrilmesi Üzerine "Bağdat Paktı daha da kuvvetlendi" gibi alay hissi veren beyanlarda bulunur.

Başardı bir dış politikanın ilk şartı, AKİS'in vaktiyle belirttiği gibi "arzuları hakikat yerine almamak" tır. Başardı bir dış politikanın ilk şartı, doğruyu söyleyenleri tehdit etmeye veya cezalandırmaya kalkışacak yerde sükûnetle düşünmektedir. Başarılı bir dış politikanın ilk şartı kendi memleketlerinde zorlukla ayakta duran politikacılarla değil, onların milletleriyle işbirliği yapmaktır. Bakınız, dış politikadaki sürüşleri İktidarı hep kızdırmış, zaman zaman Zaferin yıldırımlarını çekmiş olan AKİS daha 1957 Şubatında, Başyazısında ne diyordu:

"Yarın Iraklı kardeşlerimizi Mısırlı kardeşlerimizle elele, bize sırtlarını dönmüş görürsek şaşırmamalıyız. Bu niçin böyledir? Bu böyledir, zira Araplara karşı politikamız -işin başından beri hatalıdır. Arap âlemini tanımak lâzımdır, onun hislerini bilmek şarttır. Arap liderleri pohpohlamak, onlara burada binbirgece masallarına hatırlatan ziyafetler vermek, merasimler tertiplemek netice verici bir taktik değildir."

AKİS'in yazdıklarının tahakkuk etmesi, kehanetlerin neticesi değildir. Sebep son derece basittir: Biz, dış politikanın alfabesini tatbik ediyoruz. O kadar!

YURTTA OLUP BİTENLER

Millet

İki puvan

Hadise geçen haftanın sonlarında Adanada, geç vakit. Şehir Klübünde cereyan etti. Şehir öğle vaktinden beri görülmemiş bir heyecan içindeydi. Göklerde muazzam Amerikan nakliye uçakları birbiri peşine gidip geliyor, gürültüden evlerde oturulmuyor, çocuklar ağlıyor, halk bir haber peşinde sokaklarda dolaşıyordu. Ne oluyordu? Harbe mi giriyorduk? Adana işgal mi ediliyordu? Hiç bir malûmat yoktu. Hiç kimse bir şey bilmiyordu. Mahalli gazetelere telefon üstüne telefon yağdırılıyor, bilgi soruluyordu. Ama onlar da himmete muhtaç dedeler halindeydiler.

İşte bu yüzden Ajans bülteninin radyoda okunacağı saatte Şehir Klübünde büyük bir kalabalık radyonun başına toplandı. Halkçısı vardı, Demokratı vardı, tarafsızı vardı. Hepsini bir tek endişe, memleket endişesi birleştirmişti. Ankara radyosu memleket saat ayarını verdi, sonra haberlerin okunmasına geçti. Herkes dehşetle irkildi. Spiker Devlet Bakanı Muzaffer Kurbanoğlunun C. H. P, Meclisi tebliğine verdiği "Cevap II"yi okuyordu!. .

Bir anda derin bir infial dalgası Klüp edasının üzerinden esti, geçti. Bir demokrat hiddetle, hislerini izhar etti. Bu sırada Adana semalarında uçaklar var kuvvetleriyle uçuyorlar ve tahammül edilmez gürültü kulakları sağır etmekte devam ediyordu.

Bundan üç gün sonra ise İstanbulda Eyüpten bir başka ses yükseldi. Konuşan Muhalefet lideri İsmet İnönüydü. İnönü, bütün gailelere rağmen iç tartışmaların durması lüzumunu bütün yurtta derin akisler yaratan bir eda içinde tekrarladı ve vatandaşları batılı manasıyla bir Milli Birlike davet etti. C. H. P. Genel Başkanı Meclisin toplanması lüzumunu partisi adına ilk defa orada ortaya atarken toplantıda herkesin fikrini, söylemesinin tabii olacağını bu yüzden tartışmaların da cereyan edebileceğini hatırlattıktan sonra ilâve etti: "Biz İstiklâl Savaşını da Birinci Büyük Meclisle birlikte böyle yaptık ve böyle kazandık".

iki harekete bu milletin puvan vermediğini sanmak bu milleti hiç, ama hiç tanımamak, onu anlamamak, onun varlığını görmemek, bilmemekten başka şey değildir.

Dış İşleri

Perişan halimiz

Başbakanlık, Dışişleri Bakanlığı, iki Devlet Bakanlığı, Basın Yayın ve Turizm Bakanlığı ve son olarak da nev zuhur Koordinasyon Bakanlığının kardeş kardeş sığındıkları Başbakanlık binasının üçüncü katında, binanın arka cephesine düşen genişçe bir odadaki yeşil çuha örtülü masanın etrafında oturan gazeteciler sipsivri boyuyla ve son derece iri adımlarla acele acele içeri giren bir adamı ve arkasından sökün edenleri görünce nezaket icabı şöyle bir yerlerinden doğruldular. Son derece uzun boyuyla herkese yukardan bakan adam, arkası yüksek bir koltuğa kurulduktan sonra gözlerini masanın etrafına sıralanmış gazetecilerin yüzlerinde dolaştırdı. Lacivert elbisesinin göğüs cebindeki beyaz mendil sıcaktan bunalmış, dışarı fırlayacakmış gibi duruyordu. Önce kısa bir sessizlik- oldu. Sonra uzun boylu adamın hemen sağ yanındaki sandalyeye oturan Dışişleri Bakanlığının hem çok konuşan, hem de hiç bir şey söylemeyen meşhur İsmail Soysalı sessizliği bozdu. Uzun boylu adamı önce Türkçe sonra da Fransızca hazır bulunan gazetecilere takdim etti.- Lâcivert elbiseli, beyaz mendilli adam NATO Genel Sekreter Yardımcısı Baron Bentinck'di. Türkiyeye Gençlik Parkında açılan NATO sergisi dolayısı ile davet edilmişti. Bu arada gazetecilerle de bir görüşme yapmayı arzulayan Baron bu basın toplantısını tertip etmişti. Ancak, Basın Bürosu Müdürü İsmail Soysal hemen bu takdimin ardından gazetecilere. Baronun son Orta Doğu hadiseleri hakkında sual sorulmam asım talep ettiğini de ekledi. Doğrusu bu talebin esbabı mucibesi de son derece cazipti: Baron NATO 'gibi son derece hayati bir teşekkülün Genel Sekreter Yardımcılığım yapıyordu ama son hadiseler hakkında hiç bir şey bilmiyordu. Dünyadan tamamen bihaberdi!

Baron Bentinck
O da şaştı!

Baron Bentinck'in sol tarafında, beyaz zemin üzerinde çiçekler bulunan emprimeden kloş bir elbise giymiş, son derece zarif gözlüklü bir hanım yer almıştı. İsmail Soysal onu da takdim etti. Baronun tercümanlığını yapacak olan bayan Topçuoğlu. Sonra Baron konuşmağa başladı. İngilizce konuşuyordu. Ağır ağır ve tane tane söyliyerek kelimelerin yazılmasını bekliyordu. Cümleler bittikçe de bayan Topçuoğlu Baronun söylediklerini Türkçeye çeviriyordu. Ancak bu tercümeler sırasında Baron Bentinck'in tam arkasına oturan ve toplantıyla hiç alâkadar değilmiş gibi duran orta yaşlı, kırlaşmış saçlı biri birden söze karıştı. Baron NATO'nun askeri kuvvetlerinden bahsediyordu ve bayan Topçuoğlu da bunu tercüme ediyordu. Orta yaşlı adam Topçuoğlunun bir cümlesini tam ortasından noktalayarak Baronun ağzından kaptığı cümleyi tamamladı. Aradan bir iki dakika geçmemişti ki Topçuoğlunun tercümesi bir kere daha kesildi ve bu sefer de İsmail Soysal tarafından tamamlandı. Yedi dakika kadar süren bu ilk beyanat sırasında sözleri o kadar çok kesilmişti ki emprime elbisesi bir hayli dekolte olmasına rağmen Topçuoğlu buram buram terlemeğe başladı. İşte tam bu arada da Basın Bürosu Müdürü son derece kibar bir tavırla bundan böyle tercümenin Fransızcadan yapılacağını "bazı askeri ve NATO'ya has teknik tabirlerde anlaşmazlıklar" olduğunu söyleyerek bayan Topçuoğlunun sandalyesine gene baştan aşağı lâcivertlere bürünmüş -ve tuhaf tesadüf Baronun kravatına eş bir kravat takmış- bir erkek tercümanı davet etti. Baron İngilizceden Fransızcaya dönerek sözlerine devam etti. Topçuoğlunun yerini alan erkek mütercim de her kelimesinin arasına en azından otuz kırk saniyelik mesafeler koyarak tercümeye başladı.

Sıra suallere gelmişti. Doğrusu gazetecilerden hiç biri NATO'nun tarihçesi veya ulvi gayeleri hakkında bir nutuk dinlemek istemiyordu. Hemen hepsinin bu mevzuda aşağı yukarı bir fikri vardı. Onların öğrenmek istedikleri, meselâ bir gece evvel Adanaya indirilen Amerikan hava birlikleri hakkında NATO'dan bir karar alınıp alınmadığıydı. Meselâ Lübnana çıkartma yapan Amerikalıların bu hareketinin NATO'ca desteklenip desteklenmediğiydi. Ama

Baron Nuh diyor, Peygamber demiyor ve bu hâdiseler hakkında hiç Ur fikri olmadığını beyanla yetiniyordu. Bir ara şahsen Amerikalılarla yaptıkları çıkartmadan memnuniyet duyduğunu söyledi. Hemen bunu "peki Adanaya indirilen Ameri kan askerlerinin durumuna ne dersiniz?" suali kovaladı. İngilizce ve Fransızca bilmeyen gazeteciler Baronun cevabını gene o kelimeleri ağzında çiğneyen ve sağında solunda oturanların her türlü müdahalesini, bıyıklarım oynatarak kayıtsız seyreden mütercimin ağzından dinlediler. Baron NATO üyesi bir memleketin NATO'nun parası ile yapılan her türlü üsse istediği kadar asker sevk edebileceğini söylüyordu. Tabii bu tercümenin peşinden de toplantıda hazır bulunan hemen bütün Türk gazetecilerin ağzından ayni sual döküldü: Ya Yunanlılar da NATO üyesiyiz diye Türkiyedeki NATO üslerine onbinlerce kişi yığarlarsa?

Türkçe sorulan sual Fransızca olarak Barona tevcih edilmeden süz bir kere daha -mutad veçhile, ama her zamankinden daha telâşlı- İsmail Soysal tarafından kesildi. Bu mühim bir mesele idi. Yanlış anlaşılmalara yol açabilirdi. Konuşmaların gene İngilizce yapılması matluba muvafık olurdu. Bunları söyleyen İsmail Soysal, arkada bir yere âdeta ilişmiş olan Topçuoğlunu Baronun yanına davet etti. Ama Topçuoğlu biraz önceki müdahalelerden dolayı kızaran yüzünün daha tamamiyle geçmemiş allığı içinde bu daveti başıyla hayır makamında, reddetti. Fransızca tercümeler pek âlâ oluyordu. Devam edilebilirdi. İsmail Soysal ısrar etti. Topçuoğlu red. Bütün bu münakaşalar yapılırken Baron durmuş hayretle etrafı süzüyor ve ne olup bittiğini anlamağa çalışıyordu. Nihayet binbir nazdan sonra Topçuoğlu yerini aldı ve Fransızca mütercim tekrar saf harici kılındı. Ancak bu sefer de bayan Topçuoğlu tercümelerinde çekingen hareket ediyor her iki kelimeden sonra bir kere İsmail Soysala dönerek "değil mi, tamam mı?" nevinden sualler soruyordu. Tabii bu münakaşalar içinde de sual unutuldu gitti ve başka mevzulara geçildi.

Basın toplantısının sonunda dışarı çıkan gazeteciler, kendi anlayabildikleri kadarı ile, Fransızca yahut İngilizce bilmeyen arkadaşlarına basın toplantısında Baron Bentinck'in neler söylediğini anlatmağa çalıştılar.

D.P.

Siyasi ültimatom

Sayıları altı yüz olarak ifade edilen bir vatandaş grubunun kayıtlı bulundukları Demokrat Parti Fatih İlçesi veya oraya bağlı diğer teşkilat cüzlerinden kitle halinde istifa edip etmeyecekleri, Adnan Akın, Muhtar Uygur ve Niyazi Selden müteşekkil Futbol Federasyonu Transfer Komitesinin önümüzdeki günlerde vereceği basit bir karara bağlıdır.

Eğlenceli ve ayni derecede heyecanlı hikâye şudur: 57.500 lira gibi astronomik ve normal ölçülere göre baş döndürücü bir meblâğ mukabilinde Karagümrüke transfer olan Galatasaraylı, acar ve çalımcı, 10 numaralı forma taşıyıcısı Kadri Aytaçın durumuna Sarı- Kırmızılı idare heyeti itiraz etmiştir. İtiraz önümüzdeki günlerde Futbol Federasyonuna bağlı Transfer Komitesinde müzakere edilecek ve karara bağlanacaktır. Fakat suyun başım önceden kesmek isteyen ve 1957 - 58 futbol sezonu nihayetinde Birinci Profesyonel Kümeye terfiye muvaffak olan ateşli Karagümrüklüler, belki de Türkiyedeki en müessir silâhı keşfetmişlerdir. Atomdan ve hatta hidrojen bombasından da daha müessir olan bu silâh şudur: Kulüplerden Karagümrükü, siyasi teşekküllerden de Demokrat Partiyi destekleyen 600 kişilik bir vatandaş grubunu temsil ettiklerini ileri süren bir heyet, eski Fenerbahçeli meşhur futbolcu, yeni Sarı- Lâci- vertli idareci -umumi kaptan-, sabık bakan Fahreddin Ulaşın damadı ve nihayet D. P. li Vilâyet Meclisi âzası, yakışıklı Küçük Fikret Kırcan- vasıtasıyla Adnan Akına şu mealde bir mesaj göndermişlerdir: Eğer Adnan Akın, Kadri meselesinde Galatasaray hâilinde rey kullanırsa Fatih İlçesine veya oraya bağlı teşkilât cüzlerine kayıtlı ve ayni zamanda Karagümrük sempatizanı 600 kişi bir anda ve top yekûn D. P. den istifa edeceklerdir. Ayrıca istifanın hakikî sebebi, efkarı umumiye ye ve D. P. ileri gelenlerine de duyurulacaktır!

1946 RUHU!

Adnan Akın koyu bir D.P. lidir ve tıpkı Küçük Fikret gibi Vilâyet Meclisi âzasıdır. Üstelik Vilâyet Meclisi Bütçe Komisyonu Başkam - ve sözcüsüdür de. Her telden çalmak ve gelmiş geçmiş bütün Futbol Federasyonlarında Ur vazife almak maharetine sahiptir. Her şeyden Önce, D. P. ileri gelenleri nezdinde itibarının zedelenmemesi bir takım sebeplerden ötürü kendisi için hayati ehemmiyeti haizdir. Şimdi, Karagümrük hastalarının ültimatomuna alan iş adamı, gazeteci, sportif müşavir Adnan Akının içinde bulunduğu haleti ruhiye hakkında dostları şöyle diyor:

"— Yukarı tükürse bıyık, aşağı tükürse sakal. Adnan Akın ne yapacağını şaşırdı... Fakat evvel Allah Adnan böyle bir badirenin de altından kalkmasını bilecektir".

Karagümrüklülerin enseye dayanan soğuk bir namlu şeklindeki tehdidi Yüksek Ekonomi ve Ticaret Okulu mezunu Adnan Akıma zekâ ve becerikliliğinin miyarı olacaktır. Şimdi İstanbulda en çok merak edilen husus, mahut ültimatomun Adnan Akının vicdani kanaatine ne derece tesir edileceğidir. Bu arada Adnan Akın, altı yüz kişilik vatandaş grubunun D.P. li olmayı bu kadar hafife almasına son derece sinirlenmektedir.

Kıbrıs

Yerlerinden toplayanlar

Bu haftanın başında salı günü akşam üzeri, bir haber Ankaraya bir anda baştan başa dolaştı: Kıbrıs Türktür Partisi Lideri Dr. Fazıl Küçük öldürülmüştü. Haber. B. B. C.. ve Atina Radyolarına atfen veriliyordu. Bunu duyan pek çok gazeteci

Fazıl Küçük
Ölmeden öldürdüler!

o akşam Fazıl Küçükün Adadan Ankaraya geleceğini bildikleri için palas pandıras Esenboğa hava alanının yolunu tuttular. Hiç değilse Adadan gelecek uçaktan bir haber alacaklarını umuyorlardı. Ancak Esenboğaya vardıklarında bir sürprizle karşılaştılar. Zira Kıbrıstan gelen uçak bir müddet evvel alana inmiş ve içinden çıkan Fazıl Küçük şehre hareket etmişti. Esenboğaya yetişmek için çırpman muhabirler ve fotoğrafçılar, uçurulan balon karşısında, taa Esenboğaya kadar boş yere gelmenin üzüntüsü içinde söylenerek geri döndüler.

Son günlerin hâdiseleri öylesine büyük ve şaşırtıcı bir surat içinde gelişmektedir ki, Fazıl Küçük öldürüldü denilince bir tek kişi bile haberin doğru olup olmıyacağını hatırına getirmemiştir. Zira şu son haftalar içinde Yeşil Adadan, hiç değilse bir kaç Türkün öldürüldüğü yolunda bir haberin gelmediği gün olmamaktadır. Her ne kadar bu katliam hareketleri son günlerin ağdağalı geçen Orta Doğu hâdiseleri arasında gazetelerde pek de geniş akisler bulamamaktadır ama, yüreklerde derin yaralar açmaktadır. EOKA, gemi iyiden iyiye azıya almıştır. Hemen her gün Adanın şurasında veya burasında, malum Türklere karşı en gaddarca taarruzlarda bulunmaktan çekinmemektedir. Yollar kesilmekte, otobüsler makineli tüfek ateşine tutulmakta, tarlalarında çalışan, dükkanlarda alışveriş eden insanlar arkalarından vurulmakta, harmanlar, evler yakılıp kundanlanmaktadır. Bütün bu vahşice hareketler karşısında Adadaki İngiliz kuvvetleri aciz ifade etmekten başka bir şey yapmamaktadır. Bir aralık Kıbrıs üzerine çevrilmiş olan İngiliz siyaset adamlarının gözleri de, şimdi çok daha başka yerlerle meşguldür. Adadaki Türkler tamamiyle mukadderatları ve zalim EOKA çetecileri ile başbaşa bırakılmıştır. EOKA'cıların elinde Yunanlılar tarafından temin edilen en mükemmel ve modern silâhlar varken Türklerin elindeki basit av çifteleri dahi İngiliz idaresi tarafından toplanmıştır. Ardarda günlerce devam eden mitinglerle iyice tahrik edilmiş olan Anavatandaki Türk umumi efkârı ise, Adadaki bu hâdiseler karşısında derinden derine büyük bir üzüntü içinde kıvranmaktadır. İşte böyle bir atmosfer içinde Fazıl Küçükün öldürüldüğü haberinin şayi olması Ankarada bu haftanın başındaki sah günü gerçekten bir bomba gibi patlamıştır.

Haberin Ankarada yayıldığı saatlerde Fazıl Küçük, Adana üzerinden gelen T. H. Y. nın 941 numaralı uçağı ile 19.32 de Esenboğaya inmiş, ve kendisini karşılamaya gelen -öldürüldüğü rivayetinden habersiz- üç gazeteci tarafından karşılanmıştır. Dr. Küçük, kendisini karşılayanlarla birlikti! -gazetecilerden başka kimse yoktu, transit salonunun önündeki hasır koltuklara oturmuş, orada resimler çektirmiş, bir müddet sohbet ettikten sonra da gazetecilerin otomobiliyle şehre hareket etmiştir.

Fazıl Küçük, alanda kendisini karşılayan' Cumhuriyet gazetesi muhabirine Ankaraya üç gün için geldiğini, bu gelişin tamamen ani bir karar neticesinde olduğunu ve salı sabahından itibaren Adada çok sıkı bir sansür konulduğunu anlatmıştır. Adaya uzun zamandan beri tek bir Türk gazetesi dahi sokulmadığı da Doktorun gözleri arasında yer almıştır. Çarşamba sabahı derhal Dışişleri Bakanı ile temas imkânlarını arayacağım söyleyen Dr. Küçük, Ürdüne asker sevkı dolayısıyla Adadaki İngiliz askerlerinin azalmasının asayiş üzerinde bir tesir icra edip etmediği yolundaki suale ise boynunu bükerek, "Sanki evvelden asayiş var mıydı?" şeklinde cevap vermiştir.

Eğitim

Ortası yok

Bu yazın başında ilk okulu bitiren çocuklarım illâ da Robert Koleje vermeğe hevesli pek çok anne ve baba, tabii bakımdan cennet kadar güzel bir tepenin üstündeki mektebe -ne olur ne olmaz diye erkenden, müracaat ettiklerinde ummadıkları bir cevap aldılar. Robert Kolej bu yıl orta kısmına talebe almıyordu. Üç yıla kadar da bu kısım tamamen lağvedilecekti. Amerikan terbiyesine meraklı anne ve babalar bir hayli meraklandılar, Ne oluyordu? Yoksa Robert Kolej bir kaç yıl sonra kapılarını büsbütün kapatacak mıydı? Böyle bir ihtimal karşısında üzülenler olduğu kadar sevinenler de oldu. Ama işin aslı hiç de böyle değildi. Robert Kolej

Lefkoşe sokaklarında devriye gezen İngiliz askerleri
Yasağı bol *bir memleket daha*

kapılarını kapatmıyor, bilakis daha yeni ve yüksek merhalelerle açıyordu.

Önümüzdeki mevsim açılacak mektebe orta okul talebesi almamak kararı da bundan üç yıl kadar önce verilmiştir. Bundan üç yıl önce tatlı bir ilkbahar gününde civarın en güzel tepelerinden birinin üzerine dikilmiş bir binada iki adam büyük bir ciddiyet içinde konuşmuşlardı. Adamlardan orta boylu, topluca ve esmer olanı, şimdiki haline nisbeten çok daha az çökmüş, dinç ve enerjik görünüyordu. Zira Millî Eğitim Bakam Celâl Yardımcı İstanbul Robert Kolejini kendisini pek yıpratan malûm ve mahut Kübalı hâdisesinden tam üç yıl önce ziyaret etmişti. 1956 yılında Yardımcı 1957 Genel seçimlerinin yıpratıcı saatlerini de yaşamamıştı. Yardımcının karşısındaki çok uzun boyu müstesna, başkaca hiç bir fizyonomik vasfı ile Amerikalıya benzemeyen adam da, Robert Kolejin Direktörü, Dr. Duncan S. Ballantine'dı. Yardımcı, "misli görülmemiş kalkınma"dan bahsediyor ve dolayısı ile Türkiyenin mühendislere olan ihtiyacına işaret ediyordu. Robert Kolejin de mühendis yetiştirebilecek bir seviyeye ulaştırılabilmesi için Ballantine'a temennilerde bulunuyordu. Yardımcının ziyaretini müteakip, Ballantine'nın başkanlığında bir heyet, koşar adımlarla Ankaranın yolunu tuttu. Millî Eğitim Bakanlığında Yardımcı ile yapılan müzakerelerle, Robert Kolejin bir yüksek tahsil müessesesi haline gelmesi yolunda yeni merhaleler katedildi. Zaman geçti. Yardımcının yerine aynı koltuğa yerleşen Tevfik İleri, selefinin şampiyonluğunu yaptığı fikri kendine bayrak seçmekte kusur etmedi. Neticede 1957 senesinin ağustos ayında Resmi Gazetede neşredilen bir kararname ile Robert Kolejin, "Yüksek tahsil veren sınıflar açmasına" müsaade edildi.

Bakanlar Kurulu kararnamesi zihinleri, beyinlere saplı şüphe okundan kurtaramamıştır. Halk arasında hâlâ sorulmaktadır: "Ecnebilerin Türkiyede Yüksek tahsil veren bir okul açması Lozan muahedesine aykırı mıdır, değil midir?" Meselenin ciddiyeti hukuk tahsil etmemiş olmakla beraber, birazcık olsun mürekkep yalamış insanların muahedelerin anayasaların dahi üstünde olduğunu, kararnamelerle, hattâ kanunlarla dahi tadil veya tatil edilemiyeceğini bilmelerinden ileri gelmektedir.

Meselenin esası

Lozan Muahedesinden önce, Türkiyedeki yabancı mezhep, tedris. sıhhat ve hayır müesseseleri, imtiyazlı bir statünün saltanatını sürmüşler, âmme hizmeti görmelerine ve umumi hükümlere rağmen devlet

Celâl Yardımcı
Yol açtı!

murakabesinin dışında kalmışlar ve ya kalmasını bilmişlerdir.

Kahramanı D.P. iktidarının kâbusu İsmet İnönü olduğu için şimdilik resmi yıldönümü dahi yapılmayan Lozan Konferansının yürürlüğe girmesi ile kapitülâsyonlar kalkmıştır. Böylece yabancı hayır, tedris, sıhhat ve mezhep müesseseleri, dünyanın her yerinde olduğu gibi, hükümet mürakabesi altına girmiştir. Fakat o zaman, İtilâf Devletleri, Türkiyedeki hayır, tedris, sıhhat ve mezhep müesseseleri için, özel bir rejim istemişlerdir. Ancak Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti Hariciye Vekili, Edirne Mebusu İsmet Pasa, hükümranlığımıza halel getirebilecek böyle bir teklifi şiddetle reddetmişti. Neticede de, mesele muallâkta kalmıştı. Sonradan, dışardan gelen ısrarlı teşebbüsler üzerine, İnönünün İtilâf Devletleri temsilcilerine gönderdiği ve Lozan Sulh Muahedesine raptedilen mektuplarla mesele halledilmiştir. İnönünün mektubunda, 30 aralık 1914 tarihinden önce mevcudiyeti tasdikli ve "bir İtilâf Devletine mensup müessesatı mezhebiye, tedrisiye, sıhhiye ve hayriyenin mevcudiyetinin" tanınacağı ve vaziyetlerinin kanun dairesinde "hayırhanane" tetkik edileceği Türkiye Büyük Millet Meclisi adına bildiriliyordu.

24 temmuz 1923 ten 1957 ağustosuna kadarki tatbikatta, Türkiyede kaç tane yabancı tedris müessesesi varsa, bunlar aynı şekilde muhafaza edilmiş ve böyle bir hareket tarzına, bir millî politika olarak sadakat gösterilmiştir. Gerçekten, zikri geçen müddet zarfında, tek bir yabancı mektep açtırılmamıştır. Şimdi, Robert Kolejin yüksek tahsil veren okul seviyesine ulaştırılması, hem Lozan Muahedesinin lâfzına değilse bile ruhuna aykırı bir davranış, hem de 34 senedir hassasiyetle takip edilen ve gayesi yabancı okulları çoğaltmamak olan bir millî politikaya sırt çevirmek mahiyetini taşımaktadır.

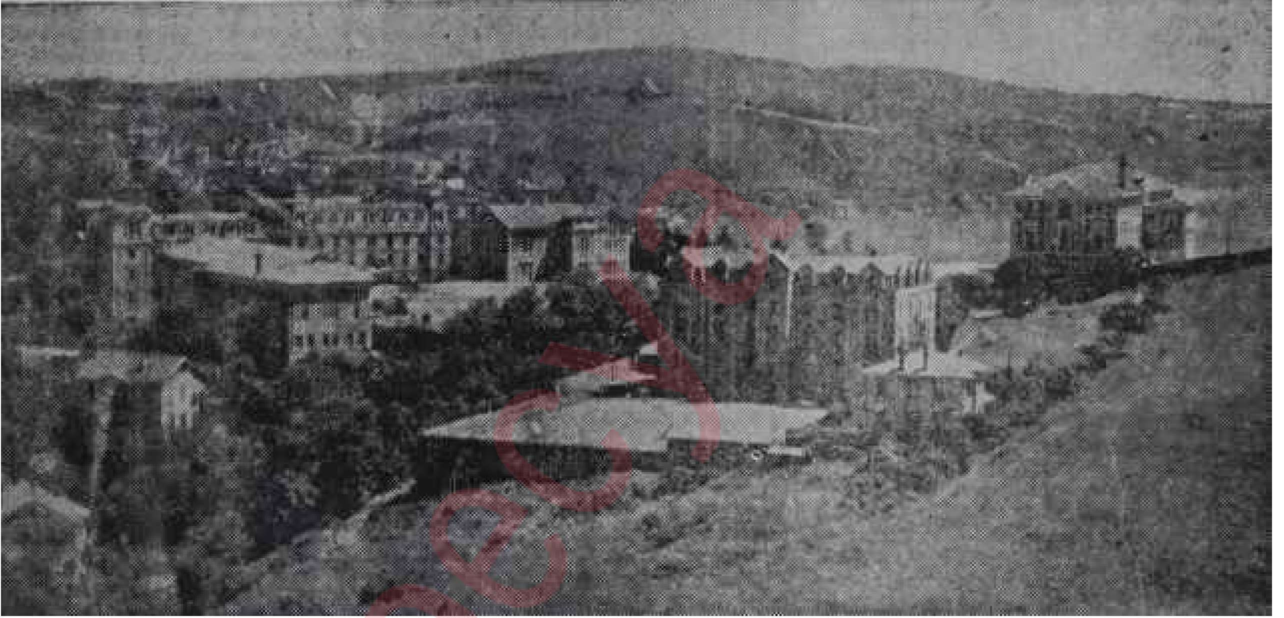
Uzlaşan menfaatler

Robert Kolejin bir yüksek tahsil veren okul hüviyetini kazanması. idarecilerinin tam dört senedenberi kalblerinde yatan bir aslandır. Boğaziçinin bir yeryüzü cennetini andıran Bebek ve Rumelihisarı arkasındaki sırtlarda kâin Robert Kolej 1.200 talebesinden topladığı astronomik taksitlere -nehari 1.200, leyli 3.250 lira. rağmen masrafların kurtarmaktan çok uzaktır. Taksitler umumî masrafların ancak % 35 *ini* karşılayabilmektedir. Robert Kolej geçimini Birleşik Amerikadaki tesislerden ve hayır müesseselerinde sağladığı yardımlarla temin eder. Meselâ geçen sene Robert Koleji Birleşik Amerikadaki Mütevelliler Heyeti, takriben 150.000 dolarlı yardim sağlayabilmiştir. Birleşik Amerikadaki tesisler ve hayır müesseselerinin ekseriyetinin nizamnameleri "ilmin inkişafına hizmet eden yüksek tahsil veren okullara yardım yapılması derpiş etmektedir. Böylece, devam edebilmek için, Robert Kolej akıntı ya karşı yüzmekten vazgeçmek bu statüsünü, tesisler ve hayır müesseselerinin nizamnamelerine uydurmak zarureti ile karşı karşıya kalmıştır. Cumhuriyet Hükümetinin telkini ile Allah tan gece gündüz niyet edilen, ayağın dibine gelmiş menfaatler uzlaşmış ve Robert Kolej, yüksek tahsil veren okul haline geçi vermiştir.

Yüksek tahsil Veren okul hüviyetini kazanması ile Robert Kolejin erkek kısmı öğretim sisteminde öne değişiklikler yapılmıştır. Millî Eğitim Bakanlığınca uygun görülen öğretim sistemi değişikliklerine göre 1958 - 59 ders yılından itibaren öğrencinin kabul edilemiyeceği orta kısım, kademe kademe lâğvedilecek tir. Robert Kolej İdaresi, orta kısmın lâğvedilmesini üç senede tamamlamak azmiyle, öğrenciler kalmadan sınıf terfi etmelerini sağlamak için, her türlü imkânı verecek tir. Böylece, halen orta kısıma kayıtlı olanlar, hemen hemen otomatikman sınıf geçeceklerine hiç şüphe yok ki, dünyanın en şanslı ve rahat öğrencileri bundan böyle, Robert Kolej, orta okul veya lise mezunlarını kabul edebilecektir. Orta okul mezunları tâbi olacakları lisan imtihanını veremedikleri takdirde, liseye başla-

madan İngilizce öğrenmek için bir sene ihzari sınıf okuyacaklardır. Lise kısmından mezun olacak öğrencilerin devam edebilecekleri ve bizdeki yüksek okul -Yüksek Ticaret ve Ekonomi Okulu gibi- seviyesindeki '«Edebiyat»' *"Fen",*"İş İdaresi ve İktisat" bölümleri kurulacaktır. Adı geçen bölümlerin süresi, Yüksek Ekonomi ve Ticaret Okulunun 3 senesine mukabil, 4 sene olacaktır. Gene lise mezunları için, süresi 4 sene olan bir de "Mühendislik" bölümü faaliyete geçecektir. "Mühendislik", "Edebiyat", " Fen", "İş İdaresi ve İktisat" bölümleri talebeleri üniversite değil, fakat yüksek tahsil mezunu addedilecek ve o şekilde diploma alacaklardır. Ancak, "Mühendislik" kısmında durum bir parça değişmektedir. Bu bölümden mezun olanlar, dört seneyi müteakip, bir yıl daha yesinde statü değiştirecek olan Robert Kolej, intikal devresi olan 1958 - 59 ders yılında, "İş İdaresi ve İktisat", "Fen" ve "Edebiyat" bölümlerine talebe kabul etmiyecektir. Tedris dili ingilizce olması dolayısıyla sadece üç bölümün dil öğretecek ihzari sınıflarına yapılacak müracaatlar nazarı itibara alınacaktır. 1959-60 ders yılından itibaren de, lisan imtihanlarını başarabilecek lise mezunları, ihzari sınıfı okumadan doğrudan doğruya yüksek tahsil veren bölümlerin ilk sınıflarına başlayabileceklerdir. 1958-59 ders yılında da, Robert Kolejin lise mezunlarından hayli müracaatın bulunduğu "Mühendislik bölümü" faaliyete geçecektir. Robert Kolej, yüksek tahsil veren her bölümün ihzari sınıfına 80'er talebe kabul edecektir. Yeni statüsünün bütün

D. P. İktidarının kanunlar ve Anayasadan sonra, şimdi de hepsinin üstünde olması lazım gelen bir muahedeyi rafa koymasının en vahim neticesi, Robert Kolejin bir çığırın başlangıcı haline gelip, diğer devletleri de Türkiyedeki mekteplerine -St. Joseph, Avusturya Lisesi, v.s.. aynı şekilde yüksek okul hüviyetini kazandırmak sevdasına kaptırması olabilir. Böyle bir talep karşısında, Cumhuriyet Hükümetinin, "Ben Sam Amcama mümtaz bir mevki veriyorum, size ne ?" şeklinde cevap vermesine imkân ve ihtimal yoktur. Tantanalı ve debdebeli törenlerle şeker ve çimento fabrikası sürati ile üniversite açarken, daha temeli mevcut değilken Atatürk Üniversitesine Rektör tâyin ederken, yabancı bir kuvvete yüksek okul tesisi izni vermenin, milli *izzeti* nefsi rencide etmemesi imkânsızdır. Üstelik, yabancı okullardaki ordan burdan derleme eğitim üyelerinin ilme riayet ve vukuflarım da şüphe ile karşılamak lâzımdır. Yabancı okulları yakından tanıyanlar, oradaki öğretim Üyelerinin ehliyetleri hakkında pek iyi malûmat sahibidirler. Dış memleketlerdeki okullar, meselâ Birleşik Amerikadaki İş ve İşçi Bulma Kurumuna muadil teşkilâtlar için, en iyi piyasalardan biridir. Bütün bunlardan başka, 3.250 liralık ücret. "Misli Görülmemiş Kalkınma" Türkiyesinin yeni bir lüksünü, sadece kodaman tabakasının ödiyebileceği bir meblâğ teşkil etmektedir. Dolayısıyla da, Türkiyede cari olan "ücretsiz yüksek tahsil" prensibi de. esaslı bir darbe yemiş olmaktadır.

Robert Kolej sitesinin umumi görünüşü

Altıncı Üniversite!

okuyup, ihtisas yapabilecekler ve yüksek mühendis sıfatıyla diploma alabileceklerdir.

Mahzurlar

Robert Kolejin niyeti, Türk ve Amerikan tedris sistemlerini en iyi bir şekilde mezcetmektir. Böylece mektep, hakiki mânası ile bir kolej olacak ve Birleşik Amerikadaki benzerlerine yaklaşacaktır. Zira Birleşik Amerikada bir talebe, sırasıyla 6 sene ilk okulda. 2 sene "junior" adı verilen ortaokulda, 4 sene de "senior" denen lisede dirsek çürüttükten sonra, 4 senelik bir kolej tahsiline başlar. Arzu ettiği takdirde de, ihtisas yapmak için okumağa devam eder.

Kuruluşunun 96 ıncı senei devri- sınıfları ile faaliyete geçtiği zaman Robert Kolej, 800'ü yüksek tahsil veren bölümlerde, 400'ü de lisede olmak üzere, takriben 1.200 talebeye ilim yuvası olacaktır.

Robert Kolej, mütehassıs değil, fakat genel kültür sahibi ve hayata atılmağa hazır mahsuller vermek gayesindedir. Şimdiki iktidarın öcü karşısındaki çocuk kadar korktuğu muhtariyete sahip olmıyacak, talimatnameleri ve ders programları Milli Eğitim Bakanlığı - tarafından tasdik ve mürakabe edilecektir. Robert Kolej, Birleşik Amerikadaki mütevelliler heyetinden aldığı ihtar üzerine yüksek okul hüviyetine bürünür bürünmez, hemen temin ettiği 750.000 dolarlık yardım sayesinde, boşalan kesesini dolduruvermiştir.

AKİS'in Yazı Müsabakası

"Milletlerin İktisadî Kalkınması Niçin Hürriyet içinde Olmalıdır?" -III-

Orhan AKALIN

İktisadi kalkınma niçin hürriyet içinde olmalıdır derken, iktisadi kalkınmanın millet için ifade ettiği gerçek refahın ancak hürriyetle kabil olduğu anlaşılıyor. Milletleri başarıya ulaştıracak hakiki iktisadi kalkınmanın, filizlenmesine ve meyvelerini vermesine yarayan hürriyetin de yalnız ve yalnız demokratik rejim içinde var olabileceği apaçık ve o nisbette de basit bir hakikat halini almıştır. Zaten Batı demokrasileri içinde toplanan hür milletler buna çoktan inanmışlardır. Demek ki, hür dünyaya mensup herhangi bir memlekette de önce demokratik rejim meselesi halledilmiş olmalı ki, o memlekette iktisadi kalkınmanın hürriyet içinde olmasından bahsedilebilsin ve bu hür düşünce bir kıymet ifade etsin. Bütün Batı demokrasilerinde olduğu gibi, bu gruba dahil olan herhangi bir memleket halkının da milletçe gerçek bir İktisadî kalkınmayı beklemek ve istemek hakları, isteneni yapmaya mecbur olan ve en bariz vasfı "geçicilik" olan hükümetlerin ise bunu yapmak sadece vazifeleridir.

Şu basit bir iktisadî görüş ve realitedir:' Bir memlekette mevcut hukukî sistem, daima iktisadi sistemi koruyucu, çevreleyici ve onu takibedici bir durum arzeder. Seçilen iktisadî sistemde ne yönde bir değişiklik husule gelmişse, hukukî sistemde de, ayni değişikliğe muvazi yenilikler meydana gelir. Eğer iktisadî nizamın değişmesine sebep olan hadise, güdülen iktisadi politikanın isabetsizliği ve verimsizliği ise, hukukî mevzuatta acele olarak antidemokratik -hürriyetleri kısıcı, kısmen veyahut tamamen de reddedici hükümlerin tatbikine başlanır. Gerek iktisat tarihi ve gerekse siyasi tarih bu hakikatleri teyideder hâdiselerle doludur. Şu halde XX. asırda herhangi bir memlekette yürürlükte olan veya yürürlüğe konması için uğraşılan kanunlar, mutlak diktatörlerin hükümlerine bile taş çıkartacak cinsten iseler, o memleketin iktisadi durumunun ne kadar vahim bir hal aldığını ve milletin nasıl feci bir ıstırap altında tahammül edilmez iktisadî sıkıntılarla mücadeleden bitkin bir hale geldiğini anlamak için ne dahi, ne de müneccim olmaya ihtiyaç vardır.

Fakat memleket öyle bir hale gelmiş olabilir ki, hükümet adamları ne basit realiteleri görmek, ne de tarihi hadiseleri anlamak isterler. Hatta kendileri yeni bir hakikat ve yeni bir iktisat tarihi yaratmak hülya ve hevesindedirler. Hatta ve hatta bu görüşü daha da ileriye götürerek, kendilerine "Yeni İktisat İlmi Yaratıcıları" ünvanını verirler. İşte o zaman siz, "Yeni İktisat İlmi Yaratıcıları" na yukarıdaki pek basit hakikatleri anlatamazsınız. Anlamak istemezler, anlayana da mani olmak için boş yere uğraşırlar. Bu vaziyette elan bir hükümetin en büyük talihsizliği, murakabeyi reddeden bir Hürriyetsizlik rejimini bizzat kendilerinin isteyerek tesis etmiş olmalarıdır. Hakikatte onları bu yola saptıran sebep te, kendi noktai nazarlarında şahsi kin, intikam ve ihtirasların memleket menfaatlerine üstün gelmesi ve iktidara gelmek için yapılan vaadlerin önce unutulup sonra reddedilmesinden başka nedir?

Bu durumda olan hükümet adamlarının, gittikleri yolun memleket için hayırlı olmadığı yolundaki görüşleri, yalnız oldukları zaman "Böyle yapmamalıydık" diye vicdanlarına yaptıkları itiraflarıdır. Fakat, "niçin böyle yaptık?" sorusuna cevap vermek istemedikleri gibi, sessizce yaptıkları itirafı dışarıya sızdırmamak için de Ortaçağ diktatörlerine bile taş çıkartacak tedbirler alırlar. Hükümet adamlarının düşünceleri bu seviyeye gelince onlardan artık memleketin kalkınması hususunda ne beklenebilir? Memleket için en büyük tehlike memleketi idare etmek mevkiinde mesul olan hükümet adamlarının düşünüşlerine hakim olan ruhun bu hale gelişidir. Çünkü bu ruh, milletin dertleriyle alay eden bir ruhtur. Bu istihza o kadar bariz bir hal alır ki, milletin her defasında feryat edişi onlar için yeni bir refah alâmetidir.

Vaziyet bu merkeze gelince, bilhassa milli geliri düşük olan memleketler için bulunacak ilk çare, bir an evvel, masrafların kısılması yoluna gitmek olduğu halde, memleket kaynaklarının bir mirasyedi gibi insafsızca harcanmasına devam edilir. Niçin bütçede masrafları azaltmak istemezler? Bu, cevabı dahi verilmeye, değmeyecek kadar basit bir sualdir. Şimdiye kadar izahını yaptığımız hürriyetsizlik nizamı, tamamen olgunlaşmış ve meyvelerini verecek hale gelmiştir. Ne ilme kıymet verilmiş, ne de ihtisasa hürmet edilmiştir. Murakabe tesirsiz bir haldedir.

Murakabeyi işletmiyen rejim, hürriyetsizlikten başka bir rejim midir? Bu hürriyetsizlik rejimi içinde; insafsızca harcanan memleket kaynaklarının ehemmi mühimine terem suretiyle değil de, milleti avutmak ve gözünü boyamak için rastgele harcanması hiçde zor olmadığına göre, böyle bir memlekette bu şartlar altında yapılan yatırımlarda isabetin mevcudiyetinden bahsedilebilir mi? Bu hürriyetsizlik nizamı içinde kalkınanlar geniş halk kitleleri değil, ancak baştaki hükümet adamlarının gaflet içinde bulunmasından istifade eden açıkgöz sermaye ve politika cambazlarıdır. Hatta hükümet adamlarının bu nüfuz tacirlerini bile bile alenen destekledikleri ve himaye ettikleri de bir vakıadır. Devlet idaresi baştan başa bozulmuş ve sade millette değil, hürriyetsizlik fikri şampiyonu olan diktatörde bile huzur kalmamıştır. Memleket manen ve maddeten iflâs etmiş ve ocağına incir dikilmiş bir haldedir. Millet resmi sözü, -bırakın itimadı, dinlemek dahi istemez vaziyettedir.

Yukarıdan beri tablosunu çizmeye uğraştığımız memleket, hürriyetsizlik içinde kalkınmak için çırpınan bir memlekettir. Ortaya çıkan durumu teşhis ettikten, sonra murakabeyi reddeden bir hürriyetsizlik içinde kalkınma olabilir mi sualine "evet" diyebilmek için, başka dünyaların adamı olmak icabetmez mi?

Odalar Birliği

Bayram değil, seyran

Ankaralıların İstanbula hicreti-in tamamlandığı şu günlerde, Odalar Birliği Genel Kurulu sıcaktan kavrulan başkentte toplanmaya hazırlanmaktadır. Genel • Kurulun yaz sıcağında toplanması sebepsiz değildir. Bu fevkalâdeden toplantı, Mayıs sonunda yapılan sessiz kongrenin (Bak: AKİS Sayı 213) devamıdır. Zira Mayısta Birliğin Posta Caddesindeki ufak binasına sığdırılmaya çalışılan yüzden fazla içi dolu delege, ağızlarını açamadan geri dönmek zorunda kalmışlardı. Kongrenin tehiri için hiç bir sebep yoktu. Bugünün işini yarına bırakmayı hiç sevmiyen metodik Genel Sekreter Cihat tren, faaliyet raporunu ve iktisadî raporu hazırlamıştı. Gelgelelim İktidar -bir yıl evvel Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesi salonlarında olduğu gibi- iktisadî siyasetin acı acı tenkit edileceğinden endişedeydi. Bu yüzden bir kararla, delegelerin faaliyet ve iktisadî raporları üzerinde konuşması önlendi. Zaten daha evvel çıkartılan bir kanunla, "Muhalefet" i iş başına getirmesi muhtemel olan Oda seçimleri bir yıl geriye bırakılmıştı.

Her işi yasaklarla idare etmek itiyadında olan İktidarın bu hareketleri kimseyi şaşırtmadı. İktidar, derdi kaldıracağı yerde dertli dilleri susturmayı tercih etmişti. Maamafih Kongre Başkanı Reşat Leblebicioğlunun reye koyduğu bir takrir, konuşma kapılarının tamamiyle kapanmasını önlemiştir. Bu takrirde, Temmuzun son haftasında fevkalâde toplantı yapılması teklif ediliyordu. Teklif, bütün delegeler tarafından beğenildi. İşte bu sebeple, Genel Kurul 25 Temmuz günü toplanacaktır.

İktidar da, tenkitlerden eskisi kadar korkmamaktadır. Zira Ticaret Bakanlığı bu sefer toplantıya hazırlıklı çıkmaktadır.

Millî Korunma Kanununun tadili, dış ticaret rejiminin ıslahı gibi iş adamlarının değiştirilmesini ısrarla istedikleri mevzuların üzerinde çalışıldığı bir hayli zamandır işitilmektedir. Ticaret Bakanının Genel Kurul toplantısında veya toplantıdan evvel bir iki iyi haberin müjdesini vermesi kuvvetle muhtemeldir. Bu müjdeler yürekleri dolu delegeleri az çok yumuşatacaktır.

Hâlen Genel Kurul için hazırlanan faaliyet raporu ve iktisadî rapor delegelere dağıtılmıştır. Çok diplomatik bir dille kaleme alınmış olmasına rağmen rapor, dış ticaret rejimi, tevzi ve tahsis sistemi ve Millî Korunma hakkında söylenmesi lâzım ne varsa ortaya dökmektedir, Bilhassa Millî Korunma Kanununa taallûk eden satırlar, ne İsayı ne Musayı memnun edebilen fiyat tesbiti kampanyasının nasıl hazırlandığım ve ne netice verdiğini yeni bir ışık altında göstermektedir.

İktisadî mevzularda gitgide Hükümetin sağ kolu haline gelen Odalar Birliği, bu mevzuda en ufak bir mesuliyeti kabul etmemektedir. Bazı acı tenkitlere maruz kalması muhtemel olan İdare Heyeti, bu noktayı belirtmeye bilhassa dikkat etmiştir. Bakanlıkla temaslar kısmında şu satırlar okunmaktadır: "Bütün Vekâletlerle; en başta Ticaret Vekâleti olmak üzere, Sanayi, Hariciye, Maliye, Gümrük ve Ziraat Vekâletleri ile yakın bir işbirliği yapmakta bulunuyoruz. Ancak bu sene yeni fiyat politikasının isdarı sırasında Ticaret Vekâleti ile işbirliği mümkün olamamıştır. Bilhassa, Vekâlete faydalı olabileceğimiz bir sahada, odalarımızın, borsalarımızın ve Birliğimizin tatbikata müteallik mutalarını karar mercilerinin istifadesine arzedememiş bulunmaktayız. Bu kararla ilgili etüd ve raporlarımız da nazarı itibare alınmamıştır." Anlaşılan, yasakların kudretine pek fazla inananlar "vur, fakat dinle" formülüne bile itibar etmemektedirler.. Maamafih Birlik, sesini işittirmek için normalin üstünde bir gayret sarfetmiştir. Gayretin semeresi sıfır olmasına rağmen, İdare Heyeti haklı olarak "geçen sene çeşitli mesaimiz arasında Millî Korunma Kanununun tâdili meselesi en ehemmiyetli yeri işgal etmiştir" diyebilmektedir. Hakikaten, şu meşhur seçimlere yakın kuru vaadlerin tesirinden itimatlarım kesenlerin, daha zekice bir usule başvurarak, Millî Korunma Kanununu tâdil eden bir tasarıyı müstaceliyetle görüşülmek üzere Meclise getireceklerim duyan Odalar Birliği derhal faaliyete geçmiştir. Birliğin mütalâasını tesbit etmek üzere, kanun projesi Ticaret Bakanlığından istenmiştir. Fakat tadilâtın ehemmiyetli olmadığı ve henüz tamamlanmadığı söylenerek, Birlik İdarecileri atlatılmıştır.

Reşat Leblebicioğlu

Tedbirini evvelden aldı

Ankara Ticaret ve Sanayi Odasının tabelâsı

Barut fıçısı!

O günlerde İktidar gazetelerinin baş sayfalarında ilan edilen ve Bakanların ağzında başlıca seçim temlerinden biri haline gelen bu "teferruata müteallik" ve "tamamlanamıyan" tasarı, görülmemiş kalkınmaya layık bir dinamizm havası içinde, seçimlere 'bir hafta kala müstaceliyetle görüşülmek üzere Meclis Başkanlığına gönderilmiştir.

Yıldırım hızıyla bir karma komisyon kurulmuş ve tasarı incelenmeye başlanmıştır. Vaktin darlığına rağmen, dört başı mamur iş yapmayı seven Karma Komisyon, Odalar Birliğinin mütalâasını almayı unutmamıştır. Bu iş için telefon eden Komisyon Başkanı Birliğin 24 saat zarfında görüşünü hazırlamasını istemiştir! Başkana, bütün odaların mütalâası alınmadan Birlik mütalâasının hazırlanmasının, Birliğin çalışma nizamına uymayacağı ve böyle hayatî bir mevzu üzerinde bu kadar kısa zamanda mütalâa hazırlanmasının uygun olmayacağı çok münasip bir lisanla anlatılmış ve mehil istenmişse de, bir netice elde edilememiştir. Bunun üzerine Komisyon Başkanına evvelce Millî Korunma Kanunu ve Kararnameler hakkında hazırlanmış elan muhtıralarda, Odalar Birliği Genel Kurulunda yapılan bir iki tenkidi muhtevi Ur dosya verilmiştir. 24 saat içinde ancak en yakın olan Ankara Ticaret ve Sanayi Odasının mütalâasını almak mümkün olmuştur.

Tabii ki, seçimler arifesinde yıldırım hızıyla girişilen bu faaliyetin mevyaları" alınamamış ve tasarı kanunlaşmamıştır.

Millî Korunma Bilançosu

Faaliyet Raporu, müstehlike hiç bir fayda getirmiyen -fiyatlar eskisinden hızlı koşmaktadır- ve istihsal faaliyetini baltalıyan Millî Korunma Kanunu tatbikatının bir iki sayfa içinde dört başı mamur bir bilançosunu vermeye muvaffak olmuştur:

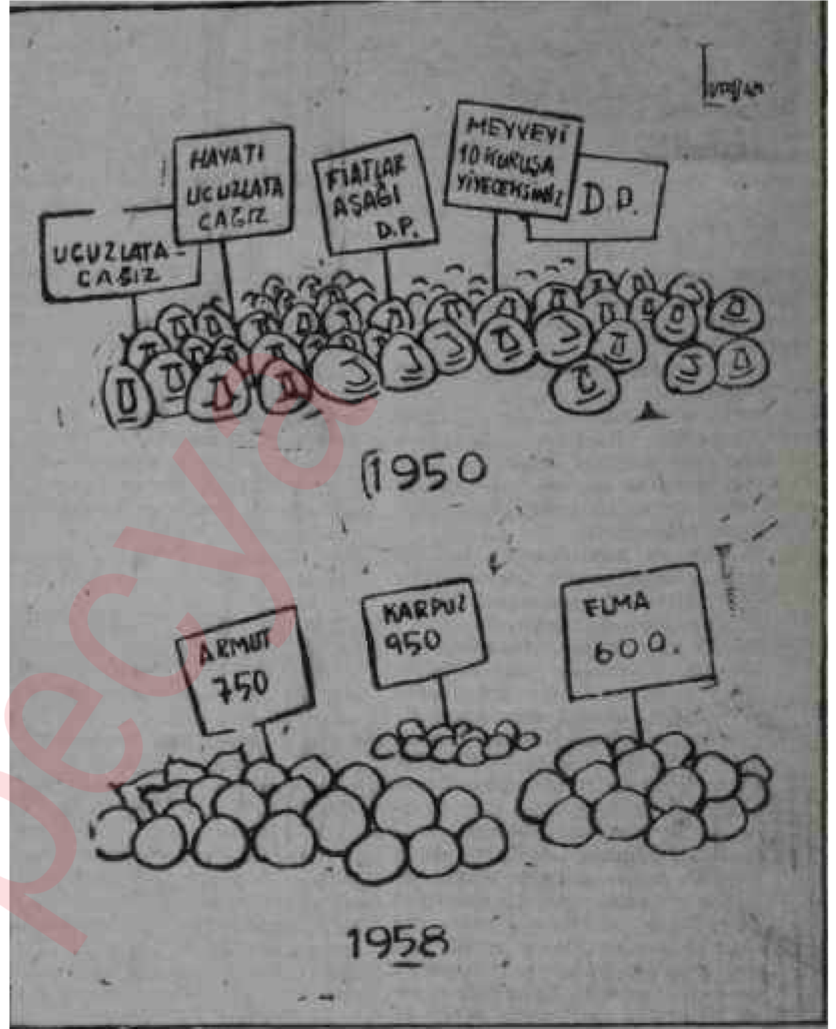
1) Kanunun 1956 yılı tatbikatında başvurulan "maliyet + kâr yüzdesi" usulünün terki isabetlidir. Odalar Birliği, o tarihlerde, bu sistemin kârı çoğaltmak endişesiyle maliyeti şişirmeye, dolayısiyle fiyatları arttırmaya sevkedeceğini ilgili makamlara ve T. B. M. M. Karma Komisyonuna anlatmıştır. Nitekim Hükümet, bunun üzerine kâr yüzdeleri tâyininden vazgeçmiş, yaygın istihlâk maddeleri ile sınaî mamuller için maliyet fiyatları ve azamî satış fiyatları tesbiti yoluna gitmiştir.

2) Çeşitli âmillerle devamlı olarak yükselmekte' olan fiyatların yükselişlerinin durdurulması için tahdit tedbirlerinin alınması ve fiyatların dondurulması zaruridir. Yalnız fiyatlar dondurulurken, bütçenin takdiminde" ifade edilen iktisadî tedbirler -ki lâfta kalmıştır- de sahneye konulmalıdır. Bu yapılmazsa mal yokluğu, sun'î buhranlar, kuyruklar v.s. başgösterecektir.

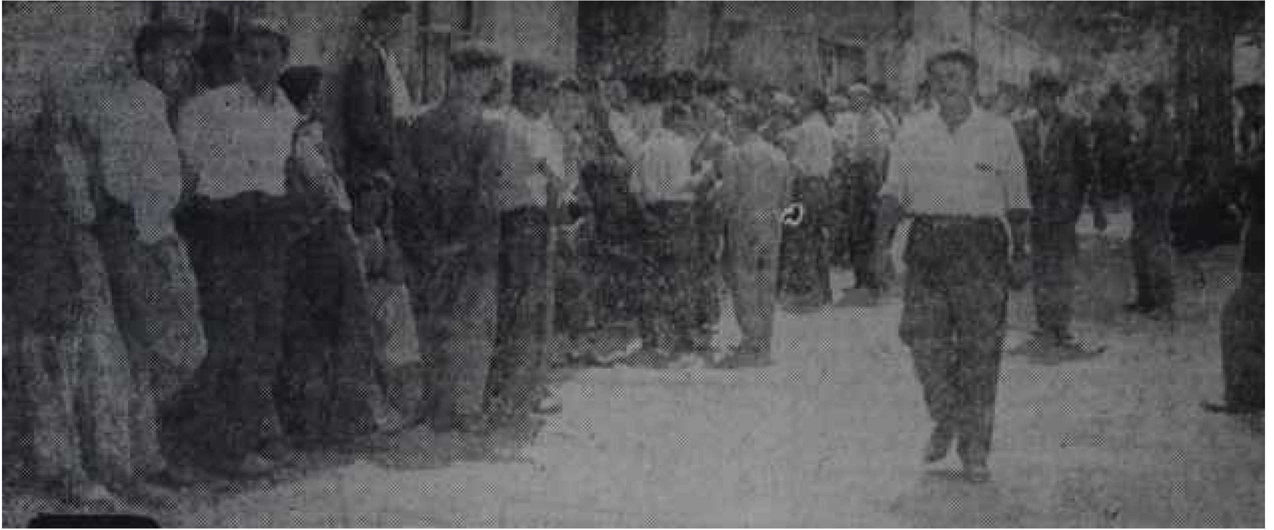
3) Fiyatlar tesbit edilirken, artık tekevvün etmiş maliyetlerin iktisadi bir muta olarak kabulü zaruridir. Ucuzluk temim gayesiyle, maliyetin altında fiyatların tesbiti son derece mahzurludur, Fiyat tesbit sisteminde riayeti zaruri bulunan temel prensip, tekevvün etmiş bulunan piyasa fiyatlarından yalnız spekülâsyon neticesi olan marjları tenzil etmek olmalıdır. Aksi halde memleket ekonomisinde ihtilâtlar meydana gelecektir. Meselâ bu sene pamuk ve nebatî yağ fiyatlarındaki yükselmelerin hakiki amili, tamamen spekülatif değildir. Bu âmiller kısmen de iktisadidir. 1957 . 1958 yılı 140 bin ton tahmin edilen pamuk rekoltesi, ancak 110 bin tona ulaşacaktır. Geçen sene 72 bin ton olan zeytinyağ istihsali bu şene 20 bin tondur. Ay çiçeği istihsali 32 bin tondan 18 bin tona düşmüştür. Bu itibarla, fiyat tesbitinde hakiki iktisadî âmillerle, spekülatif unsurlar, katiyetle ve rakkamlarla tesbit edilmelidir,

4) Ne var ki fiyat tesbit sistemine gidilirken, hakiki maliyetlerin esas tutulmasını zaruri kılan temel prensip unutulmuş hayatı ucuzlatmak gayesiyle -ne ucuzladı ya- maliyetten düşük perakende satış fiyattan tesbit edilmiştir. Ayrıca bütün Türkiyede her bölgede aynı perakende fiyatın tesbiti, malların tedavülünü felce uğratmıştır.

5) Piyasada mevcut malların fiyatları arasında asırlar boyunca teadülünü muhafaza eden bir münasebet mevcuttur. Zirai mahsullerin fiyatı biribirine, sınai mahsullerin fiyatı bu mahsullerin fiyatına değişmiyen nisbetlerle bağlıdır. Fiyatlar dondurulurken muadeletin mutlaka. nazarı itibare alınması lâzımdır.

Gelgelelim, bizim fiyat tesbitçileri bu denenmiş ilmî hakikatlere aldırış etmemişler ve malûm neticeler elde edilmiştir. Birliğin Faaliyet Raporu, bu neticeleri üniversitelerde okutulan kitaplardaki gibi, umumi bir şekilde ve istikbal sigasıyla belirtmiştir. Rapor, ihtiyatı elden bırakmayarak, "Türkiyede böyle olmuştur" yerine "bu esaslar nazarı

Kopacağı yerde günden güne uzayan kuyruklardan biri
Ayaklarına kara sular inenlerin müreffeh Türkiyesi

itibare alınmazsa dondurulan fiyatlar piyasada aşağıdaki tesirleri yaratacaktır" formülünü tercih etmektedir.

Götürü fiyat teshillerinin tesirleri şunlardır:

a) Likidite bolluğu ve aşırı talep yüzünden fiyatları düşürülen malların istihlâki artmış, stoklar erimiş ve bu mallar için darlık -iktidarın mesut kuyrukları- mey* dana gelmiştir.

b) Yoklar ve kuyruklarla birlikte mallar karaborsaya intikal etmiş ve fiyatlar eskisinden daha yüksek seviyeye çıkmıştır.

c) Birçok firmaların faaliyetleri aksamakta, istihsal düşmektedir. Bu yüzden millî ekonomi zarar görmüştür. Meselâ hususî sektör tekstil sanayiinde, zaten düşük olan işgal derecesi daha da düşmüş, istihsal, fiyatı uygun mamullere yönelmiş, bazı mamullerde darlık meydana gelmiştir.

d) Evvelki yıllarda, zirai istihsalde görülen hızlı artışlar -diğer âmiller arasında- isabetli bir fiyat destekleme politikası sayesinde elde edilmiştir. Hâlen tesbit edilen fiyatlar, bilvasıta müstahsile de intikal edecek, önümüzdeki sene istihsalin azalmasına sebep olabilecektir.

Muhtelif maddeler arasında fiyat muadeleti nazarı itibare alınmadığı cihetle, fiyatları tesbit edilemiyen mal ve mamullerin, -nitekim tiftik ve yapağı fiyatının tesbit edilmemiş bulunması- yünlü sanayide, el tezgâhlarında ve halt sanayiinde istihsali durdurmuştur.

İşte, hayat pahalılığının yükü altında her geçen gün daha fazla ezilen dar gelirli müstehlik kütlelerinde ümitler uyandıran ve çok geçmeden de sukutu hayale uğratan iki yıllık Milli Korunma tatbikatının bilânçosu bundan ibarettir: Toklar ve kuyruklar artmış, fiyat yükselmeleri durmamıştır. İstihlâk faaliyetinin azalması ve istikamet değiştirmesi gibi nisbeten daha uzun vadeli mahzurların tesirleri de yavaş yavaş kendini hissettirmeye başlamıştır. Yapılacak iş ortadadır: Bir an evvel iktisadî tedbirler alınmalı ve "Millî Korunma' tahditlerine ihtiyaç hissedilmeyecek şartların tekevvünü" temin edilmelidir. "Ancak bu suretle, Millî Korunma Rejimi kalkacak ve ticaret ve ekonomimiz normal nizama kavuşacaktır."

Esasen Millî Korunma tatbikatından bir iftihar hissesi çıkartamıyan iktidar da, Menderes V. Hükümetinin programında ve 1958 bütçesi konuşmalarında bu görüşü benimsemiştir. Ama bu benimseyiş lâfta kalmış, vaadler sahneye konmamıştır. Bazı müjdelerle ortaya çıkması beklenen- Ticaret Bakabı da herhalde, bir iki perakende tedbirin yanında bu vaadleri tekrarlıyacaktır. Gelgelelim bizim memleketimizde dahi, -sekiz yıldır enflâsyonun şampiyonluğunu yapanların 180 dereceli bir dönüş yapabilmesi sanıldığından çok daha zordur. Bu sebeple halen bu vaadlere inananların sayısı bir hayli azalmıştır. Hattâ memleketimize yapılacak bir yardımla ilgili olarak Hükümetimizle temaslarda bulunan Avrupa İktisadî İşbirliği Teşkilâtı ve Para Fonu heyetleri bile, vaadlere dudak bükmekte ve icraata intizar etmektedir.

Dış Ticaret

Türkiye kredi açıyor!

Odalar Birliği raporunda. Doğu Almanya ile olan ticari münasebetlere oldukça mühim bir yer ayrılmıştır Rapora göre Doğu Almanya ile olan ticarî mübadeleler iyi yürümemektedir. Bu memleket, Türk ithalâtçılarının önüne bir sürü müşkül çıkartmaktadır. Faturaların verilmesi için bir takım müddetlerin tâyini, bu müddetlerin dışında fatura verilmemesi, faturaların hazırlanması için sirkülerin 15 gün temdidi, bu müşküllerden bazılarıdır. Sebepleri ne olursa olsun, bu aşırı bürokrasi örnekleri iyi bir hava yaratmamaktadır.

Maamafih ticaretin gelişmesi için rastlanan büyük güçlükler iktisadî mahiyettedir. Bu memlekete cilan ihracatımız, Odalar Birliğinin tabiriyle "maalesef çelişmemektedir". Doğu Almanyaya yapılan başlıca ihracat umumiyetle tütünde toplanmaktadır. Halbuki tütün dolar getiren başlıca ihracat malımızdır.. İhracatın azlığı tabiidir ki mübadele imkânlarını daraltmaktadır. Fatin Rüştü Zorlunun iftiharla söylediği, Demir Perde gerisi memleketlerden ticaretin azalmasının başlıca sebebi budur. Fakat Doğu Almanya ile olan ticarî münasebetlerimizin çok daha garip bir tarafı vardır. Zira 31 Mart tarihine kadar bu memlekete açtığımız akreditiflerden 25 milyon doları henüz Türkiyeye gelmemiştir. Bu suretle, üç sene zarfında 75 milyon dolarlık bir mübadelen de Doğu Almanyaya 25 milyon kredi açmış bulunuyoruz! Dış ticaretimizin bugünkü hali düşünülürse doğrusu bu bizim için büyük bir hovardalıktır. İlgili çevreler 1958 sonuna kadar bütün siparişler gerçekleşmezse anlaşmanın feshini düşünmektedirler.

Gelgelelim, siparişlerin niçin ifa edilmediği bir türlü öğrenilmemiştir. Cuma günü toplanan delegeler, her halde bu sualin de cevabım bilmek istiyeceklerdir.

Sovyet Rusya

Bir iyiniyet elçisi

Bu haftanın başında, Doğu ye Batı bloklarının karşılıklı ağır ithamlarla dolu amansız propaganda yarışı devam ederken, Rusyada bir adam, iki blok arasında daha başka münasebetler tesisi için gayret sarfediyordu. Bu adam, Demokrat Partinin Eisenhower'e karşı iki defa Cumhurbaşkanı adayı olarak çıkardığı Stevenson'du. Stevenson hususi tur seyahat için Rusyaya gelmişti. Maksadı Rus halkım, liderlerini tanımak, onlara Amerikan halkının resmi propagandanın tasvir ettiği kapitalistlerin aletlerine hiç benzemediğini göstermekti. Böyle seyahatler Amerikada çok iyi karşılanmakta, hatta teşvik görmektedir. Meselâ Eisenhower, bu seyahati yaptığından dolayı, seçimlerdeki amansız rakibi muhalefet liderine müteşekkirdir. Doğrusu şu Amerikalılar bize hiç benzememektedir! Herhangibir toplantıda Rus Büyükelçisi ile tesadüfen bir çift laf eden bizim Muhalefet lideri, sanki dünyanın en büyük günahını işlemiş gibi jurnal edilirken, Sam Amcanın memleketinde bir Muhalefet lideri, ellerini kollarını sallıyarak Moskova yolunu tutmakta, Kremlin liderleriyle istediği gibi konuşmaktadır. İşin daha garibi, kuşkulanmayı aklına dahi getirmeyen Eisenhower Stavenson'un seyahatini sevinçle karşılamaktadır. Kader birliği yaptığımız büyük dost Sam Amcanın Çok farklı bir hamurdan yuğurulduğunu kabul etmek lâzımdır.

Ruslar da bu iyi niyet elçisini memnuniyetle karşılamışlar ve Stevenson'un halkla istediği gibi temasa geçmesini önlemeye çalışmamışlar, hatta kolaylaştırmışlardır. Stevenson geçen hafta Leningratta Astoria otelinin önündeki Saint-İsaac meydanında sualli cevaplı büyük bir meydan konuşması yapmıştır. Toplantı ve Gösteri yürüyüşleri Kabununun gölgelendirmediği bu konuşma büyük bir ilgi ile karşılanmıştır.

Ruslar en çok Amerikalıların hayat seviyeleriyle ilgilenmişlerdir. "Hürriyet var mı, yok mu?" gibi sualleri akıllarından geçirmeyen dinleyiciler, Amerikada işçilerin hayat seviyesinin nasıl olduğunu sormuşlardır. Rusların bu meseleler hakkında oklukça vazıh fikirlere sahip oldukları, Amerikalıların dünyanın en yüksek hayat seviyesine malik bulunduğunu bildikleri görülüyordu. Fakat çok yakında aynı hayat seviyesine ulaşacaklarından emin oldukları da hal ve tavırlarından belliydi.

Rusların, Amerikadaki yüksek hayat seviyesinden hayranlıkla bahsetmeleri, mütevazı Stevenson'u doğrusu bir hayli mahcup etti. Güler yüzle dünyanın en çengin memleketinde yaşamalarına rağmen vatandaşlarının hayat seviyelerini pek yüksek saymadıklarını, bundan şikâyet ettiklerini anlattı. Bundan başka Amerikada vergiler çok ağırdır

Rusların merak ettikleri ikinci bir mesele, Amerikalı siyaset adamlarının Ve generallerinin memleketleri hakkında niçin "mütecaviz" bir dil kullandıklarıydı. Dinleyicilerden bazıları böyle dostane bir sohbette, bu cins meselelere dokunulmasına kızdılar. Fakat Stevenson her türlü suale cevap vermeye hazırdı. Dinleyicilerine Amerikalıların hiç de mütecaviz gayeler beslemediklerini, "onların da Ruslar gibi asla harp istemediklerini" anlattı! Hattâ 1956'daki Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde, memleketinin tek taraflı olarak atom denemelerinin durdurulması -Rusların 1958 de yaptıkları jest- tezini ortaya atan adam çok daha ileri giderek bütün silâhların yok edilmesine taraftar olduğunu söyledi.

Güler yüzlü ve sulhtan başka bir şey istemeyen bu adam Rusları pek şaşırttı. Sevimli Stevenson, resmi propagandanın piyasaya sürdüğü zenginlerin emrindeki kana susamış devlet adamları tipine hiç benzemiyordu. Bu sebeple kendilerini hayran bırakan adamın Amerikanın başına geçmesini canı gönülden arzuladılar. İçlerinden biri ona, gelecek seçimlerde aniden adaylığını koyup koymıyacağını sordu. Aldığı cevap kafi bir "hayır" oldu. Ruslar bu cevaba çok üzüldüler.

Stevenson
Kalbleri fethetme sanatı

Stevenson büyüklerle sohbet ederken, onunla birlikte seyahat eden iki oğlu ve Amerikalı iki kız talebe, Rus gençlerinin Amerikan gençleri hakkında sordukları suallere cevap veriyorlardı...

Fransa

Kardeşlik, ama nasıl?

Uzun boylu ve otoriter tavırlarıyla diğer siyaset adamlarını çok gerilerde bırakan General de Gaulle üçüncü Cezayir seyahatine hazırlanmaktadır. Bu sık sik vuku bulan seyahatler. Generalin Cezayir işini 1 numaralı mesele saydığını göstermektedir. Fakat Generalin ne yapmayı düşündüğü henüz kati olarak bilinmemektedir. . Fakat şimdiye kadar nutuklarında yer alan müphem kelimeler, onun Cezayirin istiklalini tanımağa yanaşmadığını, Cezayirli müslümanları Fransızlarla eşit haklara sahip Fransa vatandaşı yapmaya arzuladığını göstermektedir. Bu sebeple, müslümanlar ve Fransızlar arasındaki kardeşlik tezahürlerine son derece ehemmiyet vermektedir.

General de Gaulle, Fransızların sabahlara kadar dans ederek ve bedava dağıtılan nefis şarapları içerek kutladıkları 14 Temmuz gününü Fransızların ve Müslümanların kucaklaştığı bir gün olmasını istemiştir. Bunun için 10 bin, müslüman Parise getirilmiş, kardeşçe ağırlanmıştı. Bu 10 bin Müslüman Bastille zindanının zaptının 169 ncu yıldönümü şerefine yapılan merasime katıldılar. General de Gaulle bu kardeşlik gösterilerinden dolayı heyecan içerisindeydi. Birdenbire beklenmedik bir hâdise oldu. Şeref Tribününün önünden geçen bir kaç müslüman, göğüslerinde sakladıkları Cezayir kurtuluş hareketinin bayrağını çıkartıp başlarının üzerinde dalgalandırmaya başladılar. Bu büyük bir skandaldi. Hâdise çabucak örtbas edildi. Asil ve cömert hislere sahip olduğundan kimsenin şüphe etmediği General, genç Milliyetçilere karşı müsamahakâr davrandı. Onlar hakkında takibat yapılmasına mani oldu. Fakat Generalin bu hadiseden gerekli dersi çıkartabildiğine inanmak çok zordur. Zira bütün ümidini Cezayir ve Fransada yapılacak referanduma bağlıyan General, Cezayir milliyetçilerinin hakiki temsilcileri olan Kurtuluş Hareketini muhatap alarak kabule halâ yanâşmamaktadır.

FRANSADA İNTİZAR AYLARI

Aydemir BALKAN

Fransa bu sene, tatil aylarına her zamandan başka bir hava içinde girmiştir. Görünürde her şey sulh ve sükûn içindedir. Fransızlar her yıl olduğu gibi temmuz başından itibaren Atlantik kıyılarına, güneşli Akdeniz sahillerine veya serin Savoie Alplerine koşmaktadırlar. Siyasi durum dışarda değilse bile içerde fırtınasız ve hadisesiz gibi görünmektedir. Ancak bu sakin ve sessiz havanın gerisinde korkulu fırtına mevsimi saklanmaktadır. Bunun homurtusu sonbaharda hissedilmeğe başlanacaktır...

Ordunun baskısı ile işbaşına ve iktidara gelen General de Gaulle Millet Meclisini erken ve zoraki bir tatile sürüklemiştir. Sonbahara kadar memleketin fiilen - V e resmen? mutlak hakimidir. Sonbaharda referandum ve plebisitler yapılacak Fransanın çok partili sistemine belki de bazı değişiklikler gelecektir. Ancak de Gaulle, bu arada bazı müfrit gruplara tavizler vermek ihtiyacını hissetmiş, ordunun yeni baskıları karşısında gerilemiştir. Hele genç Albayların ve paraşütçü komutanların de Gaulle üzerinde baskıları zannedildiğinden daha fazla olmuştur. Soustelle'in İstihbarat Bakanlığına getirilmesi, Millî Savunma ve İçişleri Bakanlıklarında yüksek kademelerdeki bazı değişiklikler de Gaulle'un gerisindeki gölgelerin tahmin edildiğinden daha kuvvetli olduğunu göstermektedir. Bu subayların arkasında hangi politik veya malt kuvvetlerin olduğu katiyetle bilinmemektedir. Ancak banların belirmesidir ki Gaulle'un başarı şansları hakkında fikir verebilecektir. Cezayir "colon" ları ve müfrit sağcı gruplar, de Gaulle'un girişmek istediği büyük "Fransa ve Ortak Milletler Federasyonu" fikrini ne dereceye kadar baltalayacaklar ve bunda ne miktarda muvaffak olacaklar bu da yaz aylarının sonunda belli olacaktır.

*

Şimdilik Fransada her türlü parlamenter faaliyet durmuş olmasına rağmen merkez ve sol cenah kesin ve kararlı olarak teşkilâtlanmakta ve teçhiz olmaktadır. Sosyalistlerin bir kısmını da içine alan bir İşçi Partisi kurulması hazırlıkları hayli ilerlemiştir. Komünistler de -şimdiye kadar yaptıklarının aksine- bu ikinci sol gruplaşmayı desteklemeseler de baltalamaktan kaçınmaktadırlar. Bu "İşçi Partisi" için kollarını sıvayan lider, Fransanın en kuvvetli devlet adamlarından -belki en kuvvetlisi olan Mendes - France'tır... Sendikaların büyük bir kısmı iki büyük solcu parti yanında böyle bir topluluğu artık yadırgamamakta, bilakis tutmaktadır. Mendes - France'ın ismi -mahut Paris ve Londra anlaşmalarına rağmen - kendileri için hâlâ kâfi bir garanti sayılmaktadır. Çünkü bilinmektedir ki, de Gaulle tecrübesi muvaffak olmazsa veya General müfrit grupların esiri olursa Fransaya mutlaka sol partilerin hakim olacağı bir koalisyon gelecektir. Cumhuriyetçi ve liberal bir insan olduğundan şüphe edilmeyen de Gaulle, eğer iktidarından tasarladığı sonuçları elde edemez, kendisini işbaşına getiren müfrit cereyanların âleti olursa Fransada bir Halk cephesi hükümeti kurulması mümkündür. Bu cephede Mendes - France, Daladier gibi radikaller, Mitterrand, Meyer, Philip gibi lâik ve sol eğilimde liderler ve komünistler yer alacaklardır. İşçi Partisinin de, o zamana kadar teşkilâtını tamamlaması tahakkuk ederse, bu cephenin daha mütecanis olması beklenebilir...

Ancak bu tahavvül kolay olmayacaktır. De Gaulle, başarısızlığını anlayıp çekilmek istese dahi -mazisine ve karakterine şahit olarak buna güvenilebilir- onu işbaşına getiren veya sonradan etrafını alan gruplar çekilmesine razı olmayacaklardır. Veya o çekilse dahi, bunlar, iktidarı bırakmak istemiyecekler, muhtemelen kuvvet ve şiddete baş vuracaklardır. Bunun içindir ki önümüzdeki kışı takip eden aylarda Fransanın yeniden ve daha tehlikeli olarak karışması. ihtimal dahilindedir. Halk cephesiyle faşizm gruplarının çatışmam belirli alâmetlerden sonra fazla gecikmeyecektir.. 1936 Şubatının gazaplı günleri, belki Fransaya yeniden gelecektir. Cezayir savaşının Fransaya şimdiden getirdiği faşizm havası işlerin karışması ve başarısızlıkların devanı etmesi ihtimalinde daha da ağırlaşacak müsamahasız bir polis rejimi bu hürriyetin vatanına yerleşecektir. Onun içindir ki General de Gaulle'un muvaffak olması ve kendisini şimdilik kapalı bir şekilde tehdit eden müfrit grupları tedricen tasfiye etmesi temenni edilmektedir. Cezayir savaşının âdil ve liberal bir sonuca bağlanması de Gaulle'un başarı şartlarından ilkidir. Bu savaşın Fransada sosyal tabakalara getirdiği çok gayri müsavi ve gayri âdilâne yükler ve külfetler, iç huzursuzluğun başlıca sebepleridir. De Gaulle, ikinci merhale olarak sosyal adaleti Fransaya yeniden yerleştirmek zorundadır. Deniz aşırı savaşları durdurmadan buna çabalamanın beyhude olduğunu bildiği içindir ki, Kuzey Afrikada çabuk bir hal çaresi peşinde gitmektedir. Ancak müfrit gruplara tavizler verecek vakit kazanma politikasının da tehlikeleri vardır. Bunu zaman gösterecektir...

Bir üçüncü dâva, da NATO'nun ve diğer Avrupa teşkilâtlarının istikbalidir. Generalin NATO'ya ve diğer Avrupa andlaşmalarına ne dereceye kadar sempati beslediği müşahitlerin malûmudur; Dulles vasıtası ile görüşmelerden Amerikalıların kesin bir vaad alamayışları, Generalin Eisenhower'in davetini reddetmesi, NATO ve Euratom için sevinecek haberler değildir. Doğu ile Batı arasında bir arabuluculuk rolüne pek özenen de Gaulle'un -bu rol için gerekli şartların da kendisinde olduğu söylenebilir- yakın bir gelecekte Moskova ile temaslar arayacağında şüphe etmemelidir.

Fransadaki her olay dünyada daima derin yankılar uyandırmıştır. Büyük Fransa ihtilâlinden beri beşeriyetin kaderi daima Fransa ile beraber gitmiştir. Şu dünya macerasında Fransanın rolü her zaman kesin ve etkili olmuştur. Fransa hadiselerindeki zahiri sükûnete rağmen, bütün dünya nefesi kesilmiş olarak de Gaulle tecrübesinin neticesini beklemektedir. Doğu ve Batı bu bekleyişin heyecanı içindedir.

İşçiler

Mektup yağmuru

Gecen haftanın ortasında Ankaradaki Vakıflar Umum Müdürlüğüne, sarfının üstünde "Türkiye Taş İşçileri Sendikası Genel Merkezi" antetini taşıyan bir mektup geldi. Mektup mutat olduğu üzere, itinayla kaydedilip bir kenara konuldu! Vakıflar Umum Müdürlüğünde bu muamele yapılırken İstanbulda yüzlerce işçi, yakıcı, temmuz sıcağında ellerindeki balyozları sallayarak taş kırar, çekiçlerle taş yontarken bir yandan da günlerden beri alamadıkları yevmiyelerini ve Sendika Genel Başkan vekili Nizamettin Kahramanın Ankaraya yolladığı

Taş kıran işçi

Bu iş aç karnına da yapılmaz ki!

protesto mektubuna ne zaman ve nasıl bir cevap geleceğini düşünüyorlardı.

Nizamettin Kahraman imzalı mektup, Türkiye Taş İşçileri Sendikası tarafından Vakıflar Umum Müdürlüğüne gönderilen ilk mektup değildi. Bu mektuptan iki hafta ka--ar önce, Sendikanın Genel Sekreteri Neşet Çelikkol tarafından da Vakıflar Umum Müdürlüğüne bir mektup gönderilmiş ve bu mektupta İstanbuldaki Vakıflar Başmüdürlüğü Ankaradaki Umum Müdürlüğe ihbar ve şikâyet edilmişti. Ancak Neşet Çelikkolun bu mektubuna aradan günler geçtiği halde hiç bir cevap verilmemiş ve pek muhtemelen o mektup ta, tıpkı Nizamettin Kahramanınki gibi itinayla ait ol-

İşçi Seminerleri

Adil AŞÇIOĞLU

Türkiyede işçilerin sendikacılık konusunda ve sosyal konularda aydınlatılması için ciddi ve esaslı adımlar İstanbul Üniversitesinin sosyal siyaset çalışmaları ile başlamıştır. Bir hayli zaman sonra da, işçilerin sendikacılık ve bununla ilgili olarak ekonomik ve sosyal konularda bilgi sahibi olmaları için Çalışma Bakanlığı tarafından da seminerler tertip edilmiştir.

Hatırlanacağı üzere, bu seminerlerde verilen derslerin bazılarını beğenmiyen esbak Çalışma Bakanlarından Mümtaz Tarhanla Üniversite arasında bir çatışma da olmuştur. Esbak Çalışma Bakanı Batıdaki kapitalist ilmin klâsik sayfalarını teşkil eden ücret teorilerinin dahi işçilere öğretilmesinden hoşlanmadığım açıkça bildirmişti. O günden heri de çalışma bakanının değişmesine rağmen, işçi seminerlerinin hazırlanması ve ele aldıkları konular eskilerden farklı değildir. Son seminerlerde işçilere daha ziyade pratik sendikacılık hakkında Amerikan usulünde dersler verilmektedir. Meselâ işçilerin sendikaya yazılmalarını sağlamak için tutulacak yolun ve bu yolda yapılacak çalışmaların neler olduğu anlatılmaktadır.

Bu durum karşısında bazı sendikacıların ve işçilerin seminerleri' faydasız bularak bunlara devanı etmek istemedikleri görülmektedir.

Bu hale göre, işçilerin herşeyden önce işçi seminerlerini sendikalar kanalı ile, kendi başlarına yapmaları bu yolda üniversitelerden faydalanmaları şarttır. Bu hususta muhalefete de düşen bir görev vardır: İktidarın işçilere karşı tutumunu tenkid eden ve onlara bir takını haklar tanıyacağını vaad eden muhalefetin, işçileri bu hakları koruyabilecek kültürel seviyeye ulaştırması lâzımdır. Bu da seminer çalışmaları ile ve işçi edebiyatının muhalefet tarafından desteklenmesi ile mümkündür.

Bununla beraber, şimdiki halde seminerlerin durumu ne olursa olsun, işçilerin bunlara karşı ilgi göstermemeleri yanlış bir harekettir. Bir yandan bu seminerlerin işçilere daha faydalı hale getirilmesi için mücadele etmeleri, diğer yandan da, sendikaların ve muhalefetin işçi seminerleri tertipliyerek ve işçi edebiyatını destekliyerek işçileri modern hayatın İcaplarına göre bilgi ile teçhiz etmeleri şarttır. Fakat bu arada, işçilerin seminerlerden de azami şekilde faydalanmasını bilmeleri lâzımdır.

Genel olarak Batılı işçi çevrelerinde bile klâsik bilgilere karşı takınılan menfi bir tavır vardır. Bunun da sebebi mevcut bilgilerin işçiler dışındaki sınıfların menfaatlerine göre düzenlenmiş veya değiştirilmiş olmasıdır. Bununla beraber her ne olursa olsun Batıda geliştirilen ilim ve kültürün kötü ve yanlış cepheleri yanında doğru ve iyi tarafları olduğunu inkâr etmeğe imkân yoktur. Hele işçilerimizin Batı kültürü ve ilminden öğrenecekleri pek çok şey vardır. Bunun dışında işçi seminerlerinde öğretilen bilgilerin değerini de küçümsememek lâzımdır. Seminerler işçilere istedikleri bütün bilgileri vermeseler bile, onların işverenlerle pazarlıklarında işe yarayabilecek bir takım hukuki ekonomik ve teknik konuları ele aldıkları muhakkaktır.

Şu noktayı unutmamak gerektir ki, ister haklar, ister hürriyetler konusunda olsun, bunları elde etmek için belirli bir kültür seviyesine ulaşmak gerektiği gibi yine bu hak ve hürriyetleri koruyabilmek için işçilerin ve bilhassa sendikacıların bilgi ve kültür seviyelerinin yükselmesi şarttır.

Bu kültür ve bilgi seviyesi işçilerin sadece günlük meselelerinin hallinde değil, fakat aynı zamanda içinde yaşadıkları ekonomik ve sosyal düzeni anlamak, dünya olaylarım kavramak ve ona göre hareket yollarını bulmakta da faydalı ve zaruridir.

Bu sebepledir ki, işçilerin benliklerini kaybetmeden toplumun bütün ileri hareketlerinden, çevrelerinden faydalanmasını ve onları kendi dâvalarına kazanmasını bilmeleri lâzımdır. Aydınlardan köylülere kadar cemiyetin bütün tabakaları ile bağlar kurup bunlardan faydalanmak yoluna tutmak lâzımdır. Aksi halde, esasen sayı bakımından büyük bir kuvvet teşkil etmeyen, teşkilâtlanmasını tamamlayamamış olan işçilerimiz bir de teknik ve genel bilgilere karşı ilgisiz kalırlarsa Türkiyede işçi meselelerinin çözülmesini beklemek beyhudedir. Gayelere varmak için gerekli bilgiye, mücadele ruhuna ve cesarete sahip olmak şarttır.

duğu yere kaydedilip dosyaya kaldırılmıştı. İşte bunun üzerinedir ki Sendika Genel Başkan vekili, Vakıflar Umum Müdürlüğüne ikinci bir mektup göndermişti. Bu mektup tam manasıyla bir protesto mektubuydu ve Vakıflar Başmüdürlüğüyle birlikte Vakıflar Umum Müdürlüğünü de sert bir şekilde itham ediyordu.

Türkiye Taş İşçileri Sendikasını böylesine sinirlendiren ve Vakıflar Umum Müdürlüğüne mektup üzerine mektup yağdırmağa sebep olan hâdise neydi? Vakıflar umum Müdürlüğü, elinde bulunan bir takım camilerin -bu arada bilhassa meşhur imar dolayısı ile İstanbulda restore ettirilen camilerin- tamir ve restoresinde geniş ölçüde tas işçisi çalıştırmaktadır. Ancak ne var ki, bir işveren olarak Vakıflar Umum Müdürlüğü İstanbul Başmüdürlüğü, bir türlü çalıştırdığı tas işçilerinin ücretlerini zamanında vermemektedir. Bu tediye gecikmeleri zaman zaman ayları bulmakta ve zaten çoğu âdeta boğazı tokluğuna çalışan taş isçileri son derece güç durumda kalmaktadır. Meselâ hemen bütün is yerlerinde dini ve millî bayramların arifesinde ücret, veya avans verildiği halde İstanbul Vakıflar Başmüdürlüğü, son Kurban Bayramının arifesinde işçilerine -normal ücretleri de dahil- bir kuruş bile vermemiş ve onların bayrama tam manasıyla meteliksiz geçirmesine sebep olmuştur. Taş işçilerinin şikâyeti sâdece bu kadarla da kalmamaktadır. Vakıflar Başmüdürlüğü, meselâ 1 temmuzda ödenmesi gereken aylık ücretleri ayın ortası çoktan geçtiği halde ödememiştir. Bu sadece bu aya mahsus bir durum da değildir. Aradan iki ay geçtiği halde hâlâ ücretlerini alamayan tas işçileri vardır ve bu iki aylık müddet daha da uzayacağa benzemektedir. Taş İşçileri Sendikası bu durumu defalarca yaptığı müracaatla İstanbuldaki Başmüdürlüğe duyurmağa çalışmışsa da bir türlü müsbet bir netice alamamış ve son çare olarak vaziyeti Ankaraya, Umum Müdürlüğe anlatmak için önce Genel Sekreterin imzasıyla bir mektup yollamıştır. Geçen haftanın ortasında Umum Müdürlüğe gelen mektup ise, birinci mektubu tekid mahiyetindedir. Maamafih vaziyet öyle göstermektedir ki, taş işçileri alınlarının tart karşılığı alacakları ücretlerini alabilmek için daha bir hayli mektup göndermek zorunda kalacaklardır.

K İ T A P L A R

YALNIZ DEĞİLİZ

(James Hilton'un romanı, çeviren Yaşar Nabi, Varlık Yayınları 592, Büyük Cep Kitapları serisi 74, İstanbul 1958, Ekin Basımevi, 189 sayfa 200 kuruş, İkinci basılış).

İngilterenin küçük, sakin ve içine kapanmış bir kasabasında yaşayan zahiren mesut pir aile. Baba, muhitte sevilmiş ve boyundan boşundan ötürü "küçük doktor" diye tanınan bir hekimdir. Zenginlerin ve asillerin olduğu kadar, belki de daha çok- fakirlerin ve kimsesizlerin de dostudur. Onu hemen hemen kasabada sevmeyen yok denebilir. Bir kişi, karısı hariç! Küçük Doktorun karışı, bir çiftlik ağasının kızıdır. Küçük Doktoru eline geçirmekten doğan bir gurur içinde evin içinde tam bir hakimi mutlak kesilmiştir. Ailenin para islerine varıncaya kadar herşeyini o idare eder. Bir tek çocukları vardır ve bu çocuk biraz da annesinin haşin ellerinde asabi mizaçlı, mızmız, ağladı mı susmak bilmez, hemen herşeyden korkar anormal bir insan olarak yetişmektedir. Küçük Doktor oğlunun bu yetiştiriliş tarzından şikâyetçidir ama karısına karsı gelmeyi, karısıyla mücadele etmeyi de gözüne yediremez. Onun için her türlü mücadele boştur.

Küçük Doktorun tıbbiyeden mezun olmasının üzerinden yıllar geçmiştir. Küçük Doktor evlenmiş, çoluğa çocuğa karışmıştır ama adı hiç bir zaman bir maceraya, bir dedikoduya karışmamıştır. O aşkı, sadece hastalara ve çocuklara karsı duymuştur.. Bunun dışında her türlü aşktan, bihaberdir.

Günün birinde, bir gece yarısı Küçük Doktoru bir hastaya çağırırlar; Gecenin bir hayli geç, havanın da son derece kötü olmasına rağmen Küçük Doktor kalkar, belki de bir kuruş bile alamayacağını bildiği bu hastaya gider. Hasta kasabaya yeni gelmiş bir tiyatro kumpanyasının balerinidir. İngilizce bilmez. Almanca konuşmaktadır. Dans ederken bileğini incitmiştir. Kaldığı sefil pansiyon odasında yavru bir serçe kadar ürkek ve çekingen gözleri ile Küçük Doktorun hareketlerini kontrol eder. Küçük Doktor her hastasına olduğu gibi ona da son derece büyük bir şefkat ve ihtimam gösterir. Ayağının fena berelendiğini, uzun bir müddet dans etmemesi gerektiğini anlatın icap eden tedaviyi yaptıktan sonra da geri döner. Aradan günler geçmiş kumpanya da şehirden gitmiştir. Küçük Doktor ömründe belki de ilk defa, topu topu bir defa gördüğü hastasının ne olduğunu merak etmeğe başlar. Ama doğrusu onu aramağı da kendisi için büyük bir zahmet sayar.

Küçük Doktor sadece kendi kasabasında değil, civar kasabalarda da nam salmıştır. Haftanın muayyen günlerinde sıra ile bu şehirleri de dolaşır, hastalarım ziyaret eder. Gene böyle bir komşu kasabayı ziyaret ederken birden dansöz hastası ile karşılaşır. Ama bu karşılaşma acı bir karşılaşmadır. Küçük Doktor kendi kasabasına dönmek için treni kaçırmış, ikinci trene kadar da vakti geçirmek için sokakta afişlerini gördüğü bir tiyatroya girmiştir. Ancak daha tiyatroya girdiği anda afişlerde bir zaman önce tedavi ettiği dansözün adını görür. Merakla da onun numarasını bekler Ama oyun biter ve dansöz çıkmaz. Palyaçolardan birine dansözün ne olduğunu sorar. Palyaço telâşla içerde havagazı ile zehirlenmiş olarak yattığını, bir doktor aradıklarını söyler. Doktor derhal duruma müdahale eder ve genç kızın hayatını kurtarır. Ancak dansözün intihara kalkışması tiyatro idarecilerini fena halde kızdırmıştır. İşine son verirler. Kız bilmediği bir şehirde tek başına kalmıştır. Doktor onu himayesine alır. Bir pansiyona götürüp yerleştirir. Hiç olmazsa iyileşinceye kadar orada kalması için ikna eder. Dansöz de razı olur. Doktor her hafta o sahil kasabasına geldiğinde dansözü ziyaret eder. Bir defasında oğlunu da yanında getirmiştir. Herkesten ve herşeyden ürken çocuk dansöze ısınır. Onunla arkadaş olur. Bir müddet sonra Küçük Doktor karısını ikna eder ve dansözü yanlarına çocuğa mürebbiye olarak alır. Ancak doktorun gayet masum olan alâkasını karısı kötüye yorar. Evde dırdırlar başlar. Bu arada Dünya da Birinci Cihan Savaşının sancıları içindedir. Nihayet harbin patladığı günün akşamı, zaten yabancı tebaalı olan dansöz doktorum da yardımı ile İngiltereden kaçmağa kalkışır. Doktor onu kaçırmak için civar limanlardan birine götürmektedir. Fakat uğursuzluklar başlamıştır. Doktorun karısı evde yanlışlıkla ilâç diye bir zehiri içer, ölür. Doktorun karısının ölümü anlaşılınca da daha kaçamamış olan dansöz ve doktor yakalanırlar. Mahkemeye verilip kaatil diye idam edilirler. İdam edilmezden pek kısa bir zaman önce iki sanık karşılaşırlar ve birbirlerine âşık olduklarını itiraf ederler. Ama çok geç kalmışlardır ve her şey bitmiştir...

Bir hayli basit bir mevzuu olan roman anlatılışındaki yumuşaklık, tercümesindeki pürüzsüzlük yüzünden zevkle ve Kolaylıkla okunuyor. Belki pek kuvvetli ve kalıcı bir yönü olmamasına rağmen her cins okuyucuyu tatmin' edebilecek olan bu roman çekinmeden tavsiye edilebilir.

T I B

Hastalıklar

Devasız dert yoktur

Pek yakın bir zamana kadar doktorlar teşhislerinin kanser olduğunu hastanın ailesine hemen söyleyemiyorlardı. Kanserden ölmenin kötü ve ıstıraplı bir ölüm şekli olduğunu ve bu yüzden kanser adının çağlardan beri insanların kalbini korku ile sarstığını biliyorlardı. Elli sene önce bir insana kanser teşhisinin konması, o kişinin ölüm hükmü demekti. Halbuki bugün bu durum bir bayii değişmiştir. Artık kanser, muhakkak ölüm demek değildir. Buna rağmen doktorlar hâlâ kanser teşhislerini açıkça söylememektedirler.. Zira her şeye rağmen kanser 1958 senesinde sadece Amerikada 250.000 kişiyi öldürecektir. Bu sinsi hastalığın sebepleri, neden başladığı ve nasıl ilerlediği henüz bütünü ile anlaşılmamıştır. Kanser hâlâ, hücrelerin hayati bir organı çalışmaz hale getirinceye kadar habis ve kontrolsuz bir büyüme ve çoğalması olarak karanlık bir şekilde tarif edilmektedir. Bu hastalık 1968'de ve hattâ 1978'de bile pek çok sayıda insan öldürecektir. Fakat bugün yaşıyanlar artık bir kaç yıl sonra kanserden ölümün bir hayli azaldığını göreceklerdir. Eğer günümüzde kullanılan âletler ve teknik, herkesin kullanabileceği şekle sokulabilse, şu anda [her iki kurbandan biri tedavi edilebilir.

Laboratuvarda çalışan bilginler bu hususta daha iyimserdirler. Amerika Milli Kanser Enstitüsü Direktörü Dr. John R. Heller artık gülümseyerek şöyle diyebilmektedir: "Şu günleri yaşadığımdan dolayı memnunum, kanser araştırmasında bir Çok yıllar geçirdim, şimdi bu mücadelenin sonunu göreceğimi umuyorum. Kanserin hakkından geleceğimiz günlerin eşiğindeyiz".

Masal devri geride kaldı

Kanser mevzuundaki hakikatler yanlış inanç ve söylentilerle karışmıştır. Geçen yüzyıllar içinde da-ma mucize haberleri ortalığı doldurmakta ve halkın tıbba inancını sarsmaktaydı. Bu yüzden, kanserli hastaların en az dörtte biri, şarlatanların eline düşmekte veya hastahanelere geç müracaat etmektedir. Mesela geçen sene Amerikada Mary Dowdall adında bir kadın göğsünde bir sertlik hissetmiş, ameliyattan korktuğu, üstelik kendisini de iyi hissettiği için aldırmamıştı. Bu yüzden doktora da görünmemişti. Fakat şişlik bir türlü kaybolmuyordu. Alta ay sonra bir kanser hastahanesine gittiğinde bu sertliğin habis olduğu ortaya çıktı. Tümör cerrahi müdahele ile alındı, Dowdall şaşkınlık ve korku içindeydi. Fakat doktorlar kendisine tamamen İyileşme ihtimalinden bahsettiler. Bu ihtimal büyük bir ümit kaynağıdır.

Zira günümüzde kanser tedavisi için muazzam radyasyon makinaları kullanılmaktadır. Bilginler, gönüllüler üzerinde cüretli tecrübelere girişmektedir. Yalnız Amerikada kanser araştırmasına ayrılan para 25 milyon dolardır. 40.000 kimyasal bileşik incelenmekte, bunların içinde kansere karşı kullanılabilecek olanlar dikkatle aranmaktadır.

Lâboratuvardaki bilginler şimdi kanserin ne olduğu ve nasıl başladığı mevzuunda çok daha geniş çalışmalara başlamışlardır. Bugün artık kanserin, bir hastalık olmayıp, müşterek vasıfları vahşi hücre çoğalması olan bir hastalıklar grubu olduğu bilinmektedir. Bu hastalıklar grubunun meydana getirdiği şüphe edilen bir çok âmil ortaya konmuştur. Diğer taraftan kudretli makinalarla kanser hücresinin özellikleri ve normal bir hücreden ayrılıkları ortaya çıkarılmaktadır.

Bir kanser ameliyatı

Tıbba güvenin

Tedavi mümkündür

Kanser tedavisinde kullanılan vasıtalar bir hayli ilerlemiş, cerrahi usuller inkişaf etmiştir. Artık en zor ameliyatlar kolaylıkla yapılabilmekte, yeni usullerin yardımı ile, çok yaşlı şahıslar bile bu ameliyatlara tahammül edebilmektedir.

Amerikada kanser araştırmasını idare eden Dr. Kenneth. M. Endicott geçenlerde gazetecilere verdiği bir beyanatta şöyle demiştir:"Daha geniş bir adım atamadık, çok yavaş ilerliyoruz, fakat yakında çok hızlanacağımıza güveniyor ye önümüzdeki senelerde bir kimyagerin bir veya iki kanserli hastayı iyileştirdiğini ilân edeceğini inanıyorum". Doktor bunu söylerken ümitliydi çünkü Amerikan Kongresi, kanser araştırması emrine 25 milyon dolar vermişti. Âlimler lâboratuvarlarda olanca gayretleri ile çalışıyorlardı. Bu, tarihin en büyük ilâç araştırmalarından 'biridir. Bu seneki programda, Üniversite, devlet ve hususi lâboratuvarlardan ve ilâç şirketlerinden gelecek 40.000 antibiotik hormon, sentetik madde, tabii madde, virüs ve aşı incelenecek ve bunların arasında kanser tedavisinde kullanılabilecek olanlar ayrılacak. tesirleri deney hayvanlarında incelenecek, kanser, sarkom, lösemiye karşı tesirli bir ilaç bulunmağa çalışılacaktır. Hatta bazı ümit verici sonuçlar alınmağa başlanmıştır. Sentetize bir amino asit olan N. S. C. 1026 ve Methotrexat ve bazı kanserlere tesir eden antibiotikler bu aradadır.

(Kanser erken teşhis edilirse iyi olan bir hastalıktır. Bu yüzden, halkı aydınlatmak ve kontrol muayenelerine gelmesini sağlamak lâzımdır. Doktorlar kanseri şüphe ettirecek yedi işareti saymaktadırlar. Bunlar görülür görülmez hemen hastahaneye koşulmalıdır.

1 — İdrar veya dışkıda, veya kadın tenasül organı ifrazatında kan görülmesi.

2 — Memede, boyun, kasık veya koltuk altı lenf bezlerinde sertlik veya şişkinlik.

3 — Ciltte üç haftadır kapanmıyan bir yara veya kaybolmayan kabarıklık. Dil veya dudakta uzun zaman duran beyaz lekeler.

4 — Barsak çalışmasının intizamını kaybetmesi, isal ve kabızların bir haftadan fazla sürmesi. İdrar yaparken ağrı veya sık idrara çıkmak.

5 — Devam eden öksürük, ses kısıklığı, nefes alıp verirken devamlı hırıltı.

6 — İnatçı hazımsızlık, yutma güçlüğü, mide yanması, iştahsızlık.

7 — Vücuttaki benlerde değişiklikler, ayak tabanlarında, ellerde ve seksüel organlarda görülen lekeler.

Bütün bunlara ve istatistiklere rağmen kanserin tedavi edilemiyeceği inancı çok yaygındır. Bu inancı yıkmak lâzımdır. Amerikada halen, tedavi edilmiş 800.000 kanserli vardır ve her sene bunların saflarına 150.000 kişi daha katılmaktadır. Bundan topu topu birkaç hafta önce Kaliforniyadaki "Kanserlilere Cesaret Verme Cemiyeti" nin yedi âzası, hastalıklarının tedavi edilmesinin beşinci yılım kutlamak Üzere küçük bir toplantı yapmışlardır.

K A D I N

Cinsî Hayat

Kadının sonbaharı

Kadının sonbaharı en güzel yaşıdır diyenler çoktur. Hakikaten kırkını geçmiş birçok kadının etraflarını cezbettikleri, her zamandan hoş ve güzel oldukları görülmüştür. Tarihte büyük aşklar telkin etmiş meşhur kadınlar ekseri orta yaşa yakın kadınlardır. Fakat bunlar daha ziyade istisnaları teşkil etmekte ve mecmuaları süsleyen güzel cümleler şeklinde kalmaktadır. Kadının sonbaharı en güzel yaşı olabilir, ama bu kendiliğinden olmaz. Herşey gibi bu da bilgiye, iradeye ve gayretlere bağlıdır.

En mühimi, dönüm yaşının biyolojik hâdisesini, bilerek iyi bir şekilde atlatmaktır. Birçok kadın için bu hâdise, yani âdetten kesilme korkunç; bir olaydır. Kadın kendisini ihtiyarlamış bitmiş addedebilir ve daha fenası bu aşağılık duygusuna kapılarak vücudundaki aksamları ve fiziki olayları korkunç neticelerin başlangıcı gibi kabul edip, kendisini paniğe kaptırabilir. Bu devrede saçlarının birdenbire beyazlaşacağını, çıldıracağını veyahut aksine bir hayal âlemine kapılarak, hâmile olduğunu zanneden kadınlar vardır. Halbuki kadınlar, umumiyetle kırkbeş yaşından itibaren vücutlarında hissetmeğe başlayacakları hazırlığın ve değişikliklerin mahiyetini bilseler bunu muhakkak bir sükûnla ve huzur içinde karşılıyacaklardır. İşte sonbaharı en güzel, en olgun yaş yapan, kadının çehresine olsun, tavru hareketine olsun hoş bir cazibe, bir huzur veren en mühim faktör budur. Genç kızlığa girerken âdet görme ne ise, âdetten kesilme de aşağı yukarı, tersine işleyen bir mekanizma ile aynı şeydir.

Genç kızlığa giren çocuk gayet değişik fazla hassas, buluttan nem kapan, hâdiseleri büyüten asabi bir mizaç gösterir. Sebepsiz neş'eler, sebepsiz büyük bedbinlikleri kovalar. Kendisini birdenbire çok halsiz hissettiği halde, gene birdenbire muazzam enerji sarf edecek kadar kuvvetlidir. Kimsenin kendisini anlamadığını düşünerek bazan ağlama krizleri, isyanlar geçirir. Fakat ufacık bir alâka onun, yabancıların bile boynuna atılması için bir sebep olabilir. Hiddete ve şiddete kapıldığı çok vakidir. Yalnız olduğu zaman, fazla yemek yiyerek, telâfi sistemine baş vurur. İşte genç kızın adet zamanında gösterdiği bütün bu gayritabii hallere bir de "sıcaktan boğulma" hissi ilâve edecek olursak, âdetten kesilmenin, yaş dönümünün en bariz işaretleri ile karşılaşmış oluruz. Bütün bunlar iyi karşılanmadığı ve birtakım ruhi hâdiselerle daha ciddi bir mahiyet aldığı zaman da bazı kadınlarda unutkanlık, terleme ve sıkıntı, asabi haller görülmektedir. Bunun haricinde kanamalar vardır ki, elbet bütün bunları mütehâssıslar görüp kolayca halledebilirler. Sonbaharına gelmiş bir kadın, bu biyolojik hâdiseyle karşılaşacağını, bunun kaçınılmaz bir, hakikat olduğunu, bundan bazı kayıplar yanında bazı kazançlar da elde edebileceğini hesaba katmalı hazırlıklı olmalıdır. Kayıpların bir tanesi, fizyolojik hâdiseler neticesi kadının enerjisinin üçte birisini kaybetmesidir. Bu çaresizdir. Kadın bilhassa bu devrede bu durumu kabul edip, çalışma programım ona göre hazırlamalı sinirlerini yıprandıracak faaliyetlerle kuvvetten düşmemeye gayret etmelidir.

Sonbaharında bir kadın

Hayat kırkından sonra başlar

Gizli Kuvvet

Jale CANDAN

Ailede olsun, cemiyette olsun, herhangi bir dâvada muvaffak olmak için insanlar ilk olarak ve âdeta insiyaki bir temayülle "zor" a, "kuvvet" e, sahip olduklarını zannettikleri- bazı "hak" lara başvurmayı âdet edinmişlerdir. Bu, insan oğlu için asırlar boyunca böyle devam ededurmuştur. Zor, kuvvet ve hatta hak zannettiğimiz şeyler, çoğu zaman bizi muvaffakiyetsizliğe sürüklese de, nedense bunların üzerinde ısrar eder dururuz.

Bir gün, bir karı-koca münakaşasına şahit olmuştum. Kadın iki gözü iki çeşme ağlıyor ve kocasının kusurlarını sayıp döküyordu. Dinliyenler kadına hak veriyorlardı. Haklı idi. O kadar haklı idi ki, bir köşede süklüm püklüm oturan kocası dahi bir ara, "Evet haklısın" demişti. "Hakkın var ama alacağın yok". Kadın artık son kozunu oynamış bulunuyordu. Belki bir de kuvvet denemesi yapacak, zor kullanacak kanundan dem vuracaktı. Ama bilimesi yapacak, zor kullanacak, ka--am işinden çıkıp, gülerek eve koşmasını sağlıyamıyacak, ona içkiden veya gezmeden menedemiyecekti.

Gene biliyordu ki, yapabileceği başka birşey vardı. Hak talep etmeden, zor ve kuvvet kullanmadan haklarına sahip olması, kocasını her akşam eve cezbetmesi mümkündü. Bunun için psikolojik faktörlere ehemmiyet vermesi, bunları, zor ve kuvvet kullanmadan ön plâna alması lâzımdı ama, bunu ilk tedbir olarak düşünemiyordu. Bu en kolay, en alışılmamış yoldu.

Ailede, gerek kadın için, gerek erkek için psikolojik faktörlerin huzur ve saadet getiren en mühim faktörler olduğunu şüphesiz kabul ediyoruz. Bunu nazariyattan tatbikata geçirebilsek dâvaların yüzde sekseni halledilecek. Ama bu bir alışkanlıktır. Bunu kolay kolay elde edemiyoruz. Psikolojik faktörler yalnız aile münasebetlerinde değil, iş hayatında ve herhangi bir içtimai münasebette bugün en mühim rolü oynamaktadır. Hattâ bugün psikolojik faktörler, dünyayı idare eden muazzam bir gizli kuvvet olarak karşımıza çıkmıştır. Bugün Orta Doğuyu altüst eden hâdiseler, biraz psikoloji ile belki önlenebilirdi. Feci akıbetlerini gazetelerde okuduğumuz devlet büyükleri seneler senesi kuvvet ve zor tedbirlerine baş vuracak yerde, halkın hissiyatını anlamak, kaygusuna kapılmış olsalardı, ona eğilmesini bilselerdi, onunla aralarında psikolojiye dayanan bir sevgi bağı kurabilmelerdi, dünyanın en kurnaz kundakçıları bir anaya gelse, böyle bir işi başaramazlardı. Şayet gene, Batı demokrasileri halkın sevmediği başları körü körüne tutmak sevdasına kapılmamış olsalardı, bir milliyetçilik vasatında bir komünizm mikrobu kolay kolay üreyebilir miydi? Kuvvet ve zor yerine, psikolojiye müracaat etmesini öğrendiği gün, belki insan oğlu nihayet rahat edecektir.

Korkmaya lüzum yok

Hâdiseyi tabii bir hâdise olarak karşılamak, istirahat etmek, icap eden mütehassısa baş vurup icap edenleri yapmak yerine hâdiseden korkup kaçmak istiyen kadınlar muhakkak ki bedenen ve ruhen çok yıpranırlar. Meselâ bazı kadınlar, fiziki "bakımdan ihtiyarladıklarını anlar anlamaz, ruhen çok genç hatta çocuk olduklarını ispat etmeye kalkar, hem vücutlarını yıprandıracak fuzuli enerjiler sarf eder, hem gülünç olurlar. Bu çağda komşu çocuklarla top oynamaya yeltenen, gençlerle dağ bayır tırmanmaya çıkan, modellerden genç kız elbiseleri seçen, yüzlerine çeşitli krem ve boyalar süren, makyaj ile haltlarını gizlemeye çalışan kadınlar çoktur. Halbuki bütün bunlar, onun hem ruhen, hem de vücutça daha çabuk ihtiyarlamasına sebep olacaktır.' Bu devrede kadının her zamandan daha sıhhi yaşaması, temiz, itinalı fakat iddiasız, rahat fakat şık dolaşması, saçlarına, tırnaklarına, dişlerine boyadan fazla ehemmiyet vermesi, olgunluğu, sabrı, neş'esi ve tabii halleri ile etrafını çekmesi lâzımdır, genç kız tavırları ile değil!

Bu devri akıllıca atlattıktan sonra kadın hakikî bir huzura kavuşacaktır. Kadın, âdet zamanının kadınlara yüklediği yorgunluğu ancak onlardan kurtulduktan sonra anlıyacak, âdeta dinlenecektir.

Gene bu devre selâmetle aşıldıktan sonra, kadın nihayet belirli, değişmez bir mizaca sahip olduğunu anlıyacak, şahsiyetini fizyolojik hâdiselerin teorisinden kurtarabilecektir. Enerjisi de, kuvveti de, asabi durumu da ayın her günü birdir. Cinsî hayat bakımından da bu devrenin bazı avantajları inkâr edilemiyecektir. Kadın, gençliği boyunca cinsî hayatı üzerinde tesirler ve tazyikler yaratmış olan "çocuk korkusundan" kurtulmuştur. Çocuğu hiç olmamışsa artık bir ümit kapısı ebediyen kapanmış, fakat hayal kurmaktan, üzülmekten, boş tedbirler aramaktan kurtulmuştur.

Bu devrede kadın, hakikaten kendi kendisini bulur ama kritik günlerde ailenin, bilhassa hayat ' arkadaşının ona çok anlayış, sevgi göstermesi lâzımdır. Dönüm yaşında kadın her zamandan fazla sevgiye, hatta aşka muhtaçtır. Bunu suni yollarda arayan, hatta maceralara kapılan kadınlar da vardır. Bir koca bu devrede göstereceği şefkatle, karısını en büyük tehlikelerden, kaprislerden, fiziki ve ruhi hastalıklardan koruyabilir.

Moda

Attan sonra gelen

Genç kızların model seçer, kendilerine bir tip vermeye çalışırken en çok dikkat edecekleri nokta, yaşlarına uygun şekilde hareket etmektir. Şunu unutmamak lâzımdır, bir genç kız modası daima mevcut olmuştur ve umumi hatları itibariyle büyüklerin modasına tıpatıp uyan bu moda, havası ile ondan tamamile ayrılmıştır. Bu havayı yapan şey nedir? İhtimal biraz fantezi, biraz cüret, biraz da hususi bir tarz. Genç kız daima sade, cici, temiz, iddiasız fakat o nisbette şahsiyet sahibi olmak durumundadır. Sadeliği iddiasız biçimler seçerek, temizliği, daima yıkanabilir pratik ve ucuz fakat iyi kaliteli kumaşlarla elde edebilir.

Yılın modası: Uzun saç
Uzat uzatabildiğin kadar

Fantezi ve cüretli modayı takip etmesi, hatta bazan mübalâğalı modelleri rahatça takip etmesi demektir. Meselâ bu sene etekler, kısalmıştır. Genç kız, eğer bacakları güzelse, dizinin hemen altında biten mübalâğalı derecede kısa, bol etekli, bir elbiseyi rahatça giyebilir, ama tabii bütün cüret burada bitmelidir! Elbisenin diğer teferruatı kadar makyajı, saçları da gayet sade olmalıdır. Moda beli sıkmayı emrediyorsa genç kız belini alabildiğine sıkabilir. Moda uzun saç istiyorsa genç kız saçını alabildiğine uzatabilir. Tek noktaya yöneltilen mübalâğa genç kıza hoş bir cüret, dinamik bir hava verir. Bu hem göze çarpmasını, hem etrafı kamçılamasını sağlar. Şahsiyet meselesi çok daha mühimdir. Güzel taraflarını meydana çıkarmasını bilen genç kız, hafif bir makyaj ve iyi taranmış saçlarla bunu elde ettikten sonra giyimi ile de bunu tebarüz ettirebilir. Meselâ beklenmedik şekilde ve yerde kullanılan bir eski iğne, bir eski düğme, bir kır hatırası,' bir deniz kabuğu, bir orijinal 'yüzük giyime derhal şahsiyet ve fantezi verir. O genç kızın diğerlerinden ayrılmasına sebep olur.

Bir genç kızın giyimi yarı yarıya istikbali demektir. Yemek pişirmesini bilmiyen genç kız, evlenir evlenmez mükemmel bir ahçı olabilir. Giyinmesini bilmeyen genç kızın, sonradan bunu öğrenmesi gayet müşküldür.

" Bir genç kızın zevkli bir kadını taklit etmesi daima fena netice verir, fakat zevkli bir kadına fikir danışması daima faydalı olmuştur. Büyük terzilerin genç kız modelleri büyük terzilerin en cazip modelleridir ne yazık ki bunları ekseri büyük < kadınlar tatbik etmektedir. Bir genç kız gardrobunda en lüzumlu kıyafet döpiyeslerdir. Mevsimlik bir döpiyes genç kızın tayyör ihtiyacını karşılar ve fanteziye daha müsait olduğu için ona daha çok yakışır. Çok klâsik bir gabardin tayyör, genç bir kıza mânâsız bir hâl verebilir. Halbuki son senelerin modasına uygun, bele oturmıyan rahat bir jerse döpiyes hem caziptir hem de çok pratik. Bir genç kızın yaz günlerinde ve mevsimlerde giyebileceği keten, şantug veyahut emprime, pie dö pul veyahut kareli hafif bir döpiyesi olursa kendisini en merasimli bir yere gitmek için daima hazır hissedecektir. Yaz basmalarını genç kız daima jüponlarla, tiril tiril, temiz temiz giyinmelidir.

Gardrobunun en cazip tarafı basmalarıdır. Genç kız incecik brötelli büyük dekoltelere rahatça iltifat edebilir. Böyle açık yakalı basmalarla nefis dans elbiseleri bile yapabilir.. Son modaya göre, bir genç'" kız pardösüsünü ne çok dar, ne çok bol yapmalıdır. En iyisi kalça hizasına kadar dümdüz inen ve bundan sonra bir volanla bollaşan yeni tip genç kız mantolarıdır. Bunların altından bol etekli elbiseler kolayca giyilebilir. Zaten genç kızın en büyük zaafı bol eteklerdir ve moda ne olursa olsun, büyük terziler onlar için daima bol etekli modeller hazırlamaktadırlar. Genç kızın her yerde, her fırsatta giyebileceği birer elbisesi olmalıdır. Fakat birbirine benziyen çeşitli elbiselere. ihtiyaç yoktur. Az elbise yapıp her sene yeni elbise yapması, yaptıklarını modası geçmeden eskitmesi ve elbiselerin adedinden ziyade kalitesi üzerinde durmasını öğrenmesi lâzımdır. Ivır zıvır düzinelerle elbise, iyi düşünülerek yapılmış üç elbisenin yerini savamaz, bunu unutmamak lâzımdır.

Okuyucu mektupları

Politikacılar hakkında

Mağdur - milletimiz malûm sıkıntılar içerisinde kıvranıp dururken muhalif, muvafık birçok milletvekillerimizin Avrupa seyahatine çıkmalarına bir mana veremiyoruz. Vatandaş olarak bunun gibi usulsüz iş ve hareketlere üzülmemeğe imkân var mı?

Muhalif milletvekillerinin Avrupaya ne maksatla gittiklerini. Faik Ahmet Barutçunun bir C. H. P. kongresinde yaptığı konuşmadan öğrendik. Fakat asıl merak ettiğimiz ve öğrenmek istediğimiz, sayın iktidar milletvekillerinin Avrupaya ne maksatla gittikleridir.

Herhalde İktidar milletvekillerimiz de Avrupaya 1950 den beri Türk Milletine getirmeyi vaadettikleri hürriyet, adalet, refah, v.s. gibi çocuk oyuncaklarını ithal etmek için gitmis olacaklar.

Mustafa Serdar — Sürmene

Sayın Kurbanoğlunun C. H. P. tebliğine cevabını radyolardan ve gazetelerden dinledik ve okuduk. Ama sayın Kurbanoğlu seker, çimento, demir istihsalinin dört beş misli artması memleketteki bu ıstıraba son vermez. Belki ayda 1500 - 2800 lira alanlar söylediğiniz gibi refah içinde olabilirler. Fakat memleketimizdeki halikın % 90 ı ayda ortalama 2 0 0 lira ile geçinmek zorundadır. Bu parayla geçinmek için de ne kadar büyük bir iktisatçı olmak icap ettiğini siz de kabul edersiniz, zannediyorum.

İşin acı tarafı nedir, bilir misin Kurbanoğlu? C. H. P. tebliğinde söylenen beylik sözlerin tedbirine gidilmeyişi..

Erden Ercan — Balıkesir

İktidar hakkında

1954 den bu yana D. P. İktidarı bir buhranlar devri yarattı. Buhranlar kuyruklara, kuyruklar yokluklara gark oldu.

1950'den 1954'e kadar verdiği hürriyetlerin hepsini, hatta daha fazlasını geri aldı. Basın: Yeni kanunların baskısı altında hâdiseleri nasıl ve ne şekilde yazacağını şaşırdı. Elhasıl Demokrat İktidar, şimdiye kadar vaatlerinin aksini tahâkkuk ettirmeye büyük bir titizlikle devam etmektedir;

Fakat onların muhalefet yıllarında m e ş h u r bir dövizleri vardı. " Yeter söz milletindir!" İşte 26 milyon bu vecizenin, tahakkukuna şimdi her zamankinden daha fazla muhtaçtır.

İnce Kartalkaya — Kars

C E M İ Y E T

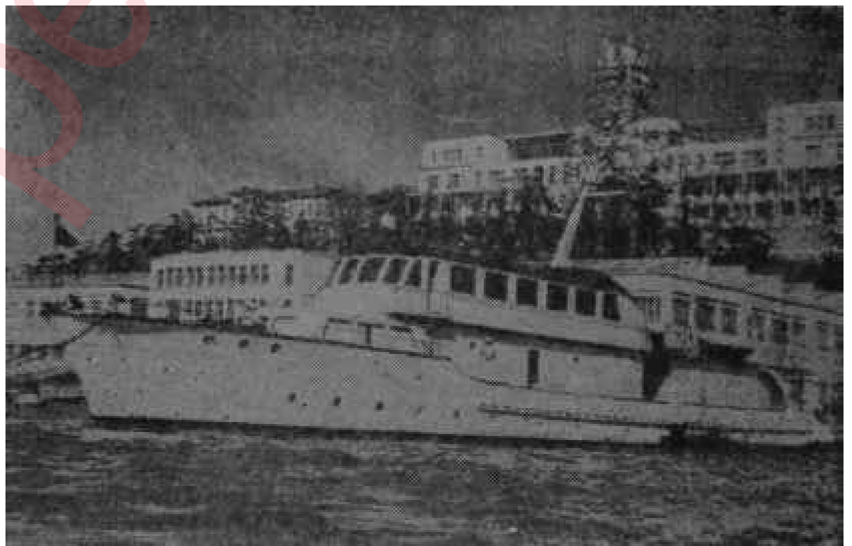
Geçen haftanın ortasında çarşamba günü Boğaziçililer meşhur Umur yatını doya doya seyrettiler. O gün Ankaradan gelen İran, Pakistan ve Türkiye Devlet Başkanları refakatlerindekilerle birlikte uçaktan iner inmez Umura bindiler, hem öğle yemeğini orada yediler, hem de Kilyosa kadar uzun bir gezinti yaptılar. Bu yolculuk sırasında Umurun direğine üç Devletin Başkanlık fors-arı çekildi. -Şerif Arzıkın "A A. lisanı" y l a : t o k a edildi-.. Y a t gidişte Rumeli, dönüşte Anadolu sâhilini takip etti. Yata, Ankaradan gelenlerin haricinde Bayan Bayar ile Cumhurbaşkanının zarif kızı Nilüfer Gürsoydan başkası alınmadı.. Yalnız Devlet Başkanlarının himayesine memur altı sivil polis müsaadesiz yata girip orada kaldıklarından başyaver yakışıklı denizci Faik Taluy senelerdir hep karada dolaşmaktadır ya... tarafından fena halde haşlandılar ve ceza olarak öğle yemeklerini ancak saat 16'da yediler.

Umurun büfesini Laman lokantası hazırlamıştı. Yat hareket ettiğinde lokantanın heybetli İtalyan metrdotelinin nezaretinde siyah - beyaz elbiseler giyinmiş garsonlar ekibi içkiyle meze ikram etti. Meze olarak kuru yemiş, havyarlı ve balık yumurtalı kanapeler vardı. Hanımlar geminin kıç tarafındaki, erkekler burun tarafındaki salonunda oturdular. Şahın damadı hanımının yanından hemen hiç aynlmadı. Genç çift zaman zaman yalnız kaldılar ve bir köşeye çekilip kendi aralarında tatlı tatlı konuştular.

Aperatiflerin alınmasından sonra yemek saat 14.15'de başladı. Bayar, Mirza. Pehlevi, Koraltan, Menderes, İkbal ve Zorlu bir masaya oturdular. Mönü mayonezli levrek, kuzu dolması, imam bayıldı, karışık tatlılar, çeşitli meyva ve dondurmadan müteşekkildi. Beyaz ve siyah Doluca şarapları içildi. Sonra sıra kahveye geldi. Umura bu gezinti esnasında donanmamıza mensup P - 822 ve P - 321 hücum botları refakat ediyordu.

Devlet Başkanları ve refakatindekiler dönüşte Kavaklar ile Beykoz arasında İstanbul Boğazlar Müstahkem mevki komutanlığına bağlı birliklerin fevkalâde disiplinli gösterilerini büyük alâkayla takip ettiler. Karada, bir sırtta, bedenleri ve şapkalarıyla bir denizaltı resmetmiş olan bembeyaz üniformalı denizcilerimiz bilhassa Prenses Şehnazın hayranlığını celbettiler. Umur evvelâ Pakistan Cumhurbaşkanı ile refikasını ikâmetlerine tahsis edilen Küçüksu kasrına bıraktı. Bayar ile Menderes misafirleri içeriye kadar götürdüler. Koraltan Şahla kaldı. Kasrın mermer iskelesinde bir bahriye kıtası selâm resmini ifa etti. Bando marşları çaldı. Yat, daha sonra Dolmabahçe sarayının iskelesine yanaştı. Bayar ve Menderes, Koraltan, Zorlu Şahı Şale köşküne bıraktılar.

Erteni akşam Mirza ve eşi, yanlarında Dışişleri Bakanlığımızın ileri gelenleriyle eşleri bulunduğu halde Moda Deniz Klübüne gittiler. Dans rekorunu Pakistan Cumhurbaşkanı kırdı. Masanın en güzel hamımı ise, mutad veçhile Leylâ Tepedelenli idi.

Umur yatı

Üç *büyükler toplandı*

T İ Y A T R O

İstanbul

Şehr-ikomik

İstanbulun sayın belediyesi, koca yaz mevsiminde şehrin tiyatrosuz kalacağını düşünmüş, Şehir Tiyatrolarının bir bölümünün bu zor işi tek başına başaramıyacağını akıl etmiş ve kışları görmekten mahrum kaldığınız yepyeni bir topluluğu elinden tutarak karşımıza çıkarmıştır.

Tiyatroların muhtelif semtlerde oynaması herhalde mahzurlu görülmüş olmalı ki, bu sevimli topluluk da Gülhane Parkında icra-i san'at etmektedir. Belediye o kadar düşünceli hareket etmektedir ki, hattâ halkın tiyatroyu bulmaması ihtimalini de gözden uzak tutmamıştır. Şehir Tiyatrolarının oyun oynadığı sahne aynı zamanda Aziz Basmacı Tiyatrosuna da tahsis edilmiş. Şimdi aklınıza bir soru gelecek: Peki diyeceksiniz, bu iki tiyatro birden aynı sahnede nasıl oynuyor? Kolay, haftanın üç günü -pazar, pazartesi, salı- Aziz Basmacıya geri kalan günleri de Şehir Tiyatrosuna verirsiniz olur biter. Böylelikle halkı tiyatro aramak zahmetinden kurtarır, daha doğrusu Tiyatroyu halka götürmüş olursunuz! Sonra bu ikinci tiyatro Aziz Basmacı gibi İstanbul Radyosu san'at müşaviri tarafından yönetilirse, tiyatronun, sanatla ilgili bir iş olduğu da hatırlanmış ve halkın sanat zevkine hitap edilmiş olur! Böylece Şehir Tiyatrolarının başaramadığı işi, Aziz Basmacı radyodan aldığı sanat kuvveti ile başarır, Belediye de, halk için, halk hizmetinde yaptığı müsbet işlerin gönül rahatıyla takdir edilmeyi beklemeden yeni hamleler peşinde koşar yalnız bu arada belki bir iki kendini bilmez, bir iki anlayışsız, bilgisiz, sanat sever geçinenden itiraz sesi yükselebilir. Onu da Şehir Tiyatrosu dekorlarının Aziz Basmacı tarafından kullanmasıyla, senelerce Şehir tiyatrolarında görmeğe alıştığımız program memurlarının Aziz Basmacı tiyatrosunda size yer göstermesiyle bertaraf eder, Belediyenin bu genç teşekküle ne kadar önem verdiğini belirtmiş olursunuz, olur biter! Aziz Basmacı da bunu bildiği için hoparlörle seyirci davet ederken rahat rahat; İstanbul Belediyesinin kadirşinaslığından, kendilerine lütfettiği rahat koltuklardan, İstanbul radyosunda "15 günde bir" programında dinlediğimiz sanatkârlardan bahseder. Belediyeyi radyoyu çekinmeden reklâm vasıtası yapar. Bunun nedenini soran çıkmaz. Hem zaten sormak için de bir sebep yoktur. Zira Aziz Basmacı Radyo sanat müşaviridir. Sanat için gerekli bazı hususları da herkesten iyi bilir!

Sonra böyle ufak tefek reklâm imkânları Şehir Tiyatroları Gülhane Bölümüne de verilmiş, halkın sevgilisi bir hanım yine mikrofonla "Canlarım, ciğerlerim gelin de oyunumuzu seyredin, ben Pişkin ablanız da oynuyorum. Gelin de kahkahalarla gülün" diyecek kadar ileri gitmiştir.

Aziz Basmacı D. P. mitinginde
Sanat adına ya Rab...

Şehir Tiyatroları sanatkârları, işlerine gereken önemi vermeden oynıyabilir. Bir Aziz Basmacı kalkar sanat müşavirliği ye siyasi şahsiyetine güvenerek şehrin tek tiyatrasunun şahnesini ve günlerini bölüşmeyi teklif eder. Bunların hepsi bir dereceye kadar mazur görülebilir. Fakat İstanbullunun öğrenmek istediği bu lâubaliliğe müsaade eden belediye makamının neresi olduğu ve buna niçin hâlâ devam ettiğidir? Eğer bu sahne Şehir Tiyatrolarından başka teşekküle de verilmek ve böylece halka iki ayrı tiyatro hizmeti sunulmak isteniyor idiyse, meselâ Küçük Sahne, meselâ Cep Tiyatrosu, meselâ Genç oyuncular topluluklarına böyle bir teklif yapılmış mıdır?

Bir âmme hizmeti, bir kültür hizmeti olması gereken faaliyet, kapanın elinde kalacak kadar baştan savma metotlarla mı yürütülmelidir? Yapılan işlerin yolsuzluğunu görüp ders alınmıyacak mıdır? Bir Şehir Tiyatrosu aktrisi nasıl kendini reklâm ederek halkı tiyatroya davet edebilir? Bunun aksülameli sadece bir hayret nidası ve utanç olarak mı kalmalıdır?

Okuyucu mektupları

Politikacılar hakkında

İsmet Paşa da son zamanlarda Nasrettin Hocayı andırmaya başladı. Eline aldığı nisadır parçasını, arada sırada biraz sürüveriyor, D. P. İktidarının bütün sözcüleri günlerce hızlarını alamayıp radyo ve gazetelerle veryansın ediyorlar.

Hoş adam şu Paşa, Halka, sıcak ve hadiseli geçen şu günlerde ne de güzel eğlenceler buluyor!

Hafi Ayhan — İstanbul

Nasrettin Hoca bir tekerlemesinde "Kar ile ekmek yemesini ben icat ettim, fakat kendim de beğenmedim" demiş..

İşte, bizim meşhur D. P. de birşeyler yaptı ama, kendilerinin de hoşlarına gitmedi. Fakat ne yazık ki millete karşı hiç birşey itiraf edemiyorlar. Mum ile aydınlatılan tren kompartımanları. Tuzlada çalışamıyan Jeep monte fabrikası, eskiye nazaran 4 - 5 misli arttırılan şeker fabrikalarımızın binlerce tonluk istihsalinin ancak bir kilosuna nail olabilmek için saatlarca kuyruk beklemek v.s., v.s.

Sonra kuyruk modasına uyarak D. P. İktidarı mensuplarının kuyruğa girip İsmet Paşaya cevap vermek için çırpınmaları...

Sayın D. P. mensupları, sizlerin nasıl bu memleketin iktisadi durumunu düzeltebilmeniz, kuyruğu koparabilmeniz için yabancı memleketlerden ithalat yapmanız icap ediyorsa, İsmet Paşaya da cevap verebilmeniz için Avrupadan yedek fikir ithal etmeniz gerekiyor!

Mehmet Sel — Burdur

AKİS'in 217. sayısında Çalışma Bakanı Sayın Hayrettin Erkmenin bir tekzibini okudum. Sayın Bakanın bu tekzibinde en çok dikkatimi çeken "Hakikatleri tahrife çalışmanın kısa ömürlü bir muvaffakiyet sağlaması" cümlesi olmuştur. Bu, hakikaten yerinde bir sözdür. AKİS ve Muhalefet şimdiye kadar iktidarın gerek Kıbrıs, gerek iktisadi politikada bir çıkmaza girdiğini, realitelerin ışığı altında defalarca ikaz ettiği halde İktidar, Muhalefeti ve AKİS'i "bozguncu intihap sergerdarları" diye en ağır bir şekilde itham etmişti.

Sayın Çalışma Bakanı, hakikatları tahrife çalışmanın kısa ömürlü olduğunu zaman bize geç te olsa göstermiştir. İşte Kıbrıs politikamızın hazin neticesi, işte iktisadi politikamızın kuyruklu refahı...

Durdu Zıba - Göksu

Ressamlar

Kıymetlenmek için ölünüz!

Avrupanın sanat çevreleri geçen hafta, bir müddetten beri hemen her hafta olduğu gibi gene bir tek isimle meşguldü: Modigliani! Modigliani'nin sergileri açılıyordu, Modigliani'nin hayatına ait kitap harıl harıl satılıyordu, Modigliani'yi anlatan bir film çevriliyordu. Çuval veya trapez elbiseler giyinmiş şık hanımlar, bol saçlı ressam kızlar, Amerikalı zenginler hep "Modigliani" diye göğüs geçiriyorlardı. Tıpkı Baudelaire'i, tıpkı Van Gogh'u, tıpkı Schubert'i keşfettiği gibi Avrupa şimdi de Modigliani'yi keşfetmiştir. Bugün Pariste teşhir edilen yüz tablosunun dört milyar franka sigorta edildiğini otuzbeş yaşındayken sefaletten ölen Modigliani öteki dünyada duymuşsa kim bilir nasıl şaşmıştır. Hele 1917'de tertiplediği ilk sergisini sadece bir kaç kişi meraklı seyretmişken şimdi aynı tabloları -ince uzun yüzlü, insanlara marazi hal veren, hepsi birbirine benzeyen portreler, görmek için Parislilerin kuyruk olduklarını öğrenmek "lanetlenmiş İtalyan"ı her halde gülmekten katıltmıştır. Düşünülmeli ki o sergisinde bir tek tablo satabilmiş ve tabloyu alan da ertesi gün gelip karısı tarafından "250 frank" ödediğinden azar işittiğini söyliyerek bunu iade etmiştir.

"Modigliani hayranlığı" 1958 yazında Avrupanın topyekûn kapıldığı modadır.

Pariste bir İtalyan

Modigliani bu asrın başında, memleketi, İtalyadan kalkıp pek çok ressam gibi Parise gelmiş bir delikanlıdır. Küçük adı Amadeo, adı da Modigliani olduğu için arkadaşlarının Modi diye çağırdığı genç adanı orada ressamların klâsik hayatını yaşamıştır. Montmartre tepesinde bir atelye, gece gündüz içki, Picasso ve Utrillo gibi arkadaşlar, devrin resim anlayışından değişik bir resim anlayışı, bir şeyler yaratmak endişesi, modellerle yaşanan aşk.. Uzun boylu, esmer, son derece yakışıklı Modigliani Monmartre'da yakmadık dikişçi kız bırakmamıştır.

Modi'nin bir portresi

Ölüler evinden hatıralar

İtalyan delikanlı çocukluk çağlarından itibaren İtalyanın sanat şehirlerini dolaştığından memleketinin o sahadaki dehalarıyla ülfet peydahlamıştır. O dolaşmaları sırasında meşhur İtalyan ressamlar -Paolo d'Ucello ve Pierro della Francesca'yı tanımış, onlara hayran kalmış, onların izinden hayatının sonuna kadar yürümüştür. Onun içindir ki Kübizmi de, Divizyonizmi de reddetmiş, Modi olarak kalmayı bilmiştir. Nitekim bugün Fransanın "en genç meşhur ressamı" olan Bernard Buffet de halen o yoldadır.

Paristeki İtalyanın hayatı hiç de kolay olmamıştır. 1906'dan 1915'e kadar Montmartre tepesinde yaşadıktan sonra aşağıya, Montparnasse'a inmiş, çalışmaya orada devam etmiştir. Ama, hep aynı sefalet içinde. Sefalet, tablolarının her biri bugün bir servet eden genç ressamın kaderi olmuştur. Eserlerini bar bar, kabare kabare dolaşarak "Ben İtalyan ve Yahudi Modigliani'yim, tablolarımı yüz meteliğe satıyorum" diye satmaya çalışmış, eline geçen bir kaç kuruşu da içkiye vermiştir. Fakat bu sırada, fakir ressamların kaldığı Falguiere sitesinde -bizim ressam Nejad Devrim de orada bir atelyeye sahip olmuştur; tabii Modigliani'den tam kırk sene sonra..- bulunan atölyesinde delice çalışmış, çizmiş, çizmiş, tablo üstüne tablo yapmıştır..

1914! Harp. Genç ressam Tabancı Lejyona müracaat etmiş, fakat sekiz gün sonra hastahanelik olacağı mucip sebebiyle Yabancı Lejyon kendisini kabul etmemiştir.

Siyanet meleği

Modigliani siyanet meleğini iste bu sırada bulmuştur. Bu, Beatrice Hastings adındaki İngiliz kadını olmuştur. Hemen bütün İngilizler gibi İtalya hayranı -ve İtalya erkeği hayranı- olan kadın yakışıklı ressamı himayesine almıştır. Modi bugün moda olan eserlerinden bir çoğunu, "Tombul Çocuk"u, "Pompadour"u, "örgülü saçlı kız"ı, "Yeni evliler"! hep o devirde yapmıştır. Zira siyanet meleği ona kısmen mazbut bir hayat temin, etmiş ve adeta başında durarak çalıştırmıştır. Uzun boyunlar, sivri çeneler, bebeksiz, düz gözler.. Modigliani, bu yirminci asır Floransalısı kendi stilini İngiliz dostunun gayretiyle yaratmıştır.. .

Amadeo Modigliani

Geç oldu ama güç olmadı

Bir kaç sene sonra Modi kendi kanatlarıyla uçmaya başlamıştır. Beatrice'den ayrılmış, başka bir genç kız bulmuştur. Bu, karakter itibariyle otoriter İngilizin tam zıddı genç Jeanne Hebuterne'dir. Modi'den başka hiç kimsenin güzel bulmadığı bu kadın Modi'ye hayatının sonuna kadar kul köle olmuş, onun her arzusunu yerine getirmiştir. Modi de ona yapmadığını bırakmamıştır. 1918 de bir kızları olmuş, onun da adını Jearme koymuşlardır.

Fakat Modi gittikçe sapıtmaktadır. Buna rağmen, şayanı hayreti En munis eserlerini o devrede vermiştir. "Madam Zborowska", "Uyuya kalmış kadın", "Mavili kız", "Divan üstünde çıplak" ve "Artistin karısı"ndan bir sükûnet akmaktadır.

1920'nin ilk günlerinde karı koca atelyelerinden dışarı çıkmayınca komşular merak ederek girmişler ve ikisini de sobanın yanında, yerde baygın, bulmuşlardır. Modi kaldırıldığı hastahanede 20 Aralık günü ölmüştür. Jeanne adeta sürüne, sürüne anasının evine dönmüş, orada genç kızlık odasına çıkmış ve kendisini sokağa atmıştır. Modi'nin İtalyada meşhur ve mebus olan kardeşi talihsiz çifte muhteşem bir cenaze töreni yaptırmıştır.

Dünya, Modi'nin kıymetini ölümünden sonra anlamıştır. 1922'de Filadelfiyalı eczacı Albert C. Barnes tanesi 30 bin franktan bütün Modigliani'leri toplamıştır. 1929'da İngiliz Samuel Courtault "Çıplak kadın"ı 350 bin franka almıştır. Bugün ise, "Modigliani modası"ndan sonra, mezar taşında "Amadeo Modigliani - Ressam" yazan talihsiz İtalyanın bir tek eseri on milyon franktan aşağı etmemektedir.

Festivaller

Yolu açık olsun

Basın - Yayın ye Turizm Bakanlığı Brüksel Fuarında yapılacak beynelmilel film konkuruna katılmaya alelacele karar verirken, memleketin en belli başlı senaryo yazarlarını bir müsabakaya davet -etti.

Mevzuu itibariyle yurdumuzun tabii güzelliklerini ve turistik köşelerim ortaya dökecek olan bu film yarım saat kadar devam edecekti. Bu mevzudaki en iyi senaryo seçilir seçilmez filmin çekilmesi başlıyacak ve bu senaryonun yazarına da üç bin lira mükâfat verilecekti.

Senaryonun çok kısa bir zamanda istenmesi, davetiye alan senaryo yazarlarının bir çoğunun bu işe teşebbüste bulunmalarına mâni olmuştur. Bu hususta özür beyan eden cevaplar vermeye hazırlanan senaryo yazarlarından dördü, kendi aralarında bu meseleyi konuşurlarken, ortaya kollektif bir senaryo hazırlanabileceği fikri atıldı. Bu fikir dördüne de cazip gelmiş olacak ki, hemen paçaları sıvadılar. Dört gün süren gayretli bir çalışma neticesinde "Dağları Delen Ferhat" meydana geliverdi.

"Dağlan Delen Ferhat", bu ismi taşıyan bir kamyonun hikâyesi idi. Bütün ömrünü Anadolu yollarını arşınlıyarak geçiren ve Türkiyeyi karış karış dolaşan kamyon bu uğurda bir ömür sarfediyor ve nihayet işe yaramaz bir hâle gelerek Unkapanında tezgâha çekiliyordu. Kamera, "Dağları Delen Ferhat" ile birlikte Anadolunun binbir tabii güzellikleri arasında dolaşıyordu. Toroslardan Karadeniz kıyılarına, Efesten Truvaya kadar yurdun her köşesinden gelip geçiyordu. Kameranın bu gezintisi esnasında güzel bazı buluşlar da "Dağları Delen Ferhat'ı süslüyordu: Asfalt yollar üzerinde hızla dönen tekerleklerin içinden çıkan atlar dörtnala birbirlerini takip ederlerken, muhteşem cesamette, bir tahta at meydana geliyordu. "Dağları Delen Ferhat" Truvaya ulaşmıştı. Buna benzer daha bir çok buluşlar vardı...

Yaşar Kemal, Lütfü Akad, Haldun Taner ve Halit Refiğin hazırladıkları bu senaryo beğenildi. Dört arkadaş üçbin liralık mükâfatı aralarında paylaşırlarken, vakit kaybedilmeden filmin çevrilmesine başlandı. "Dağları Delen Ferhat", Şâdan Kâmilin rejisörlüğünde, Çekoslovakyalı operatörler tarafından renkli olarak filme alındı.

Süratle tamamlanan bu film, memleketimize ait kısa metrajlı diğer üç kordelâ ile birlikte Brüksel in yolunu tutmuş bulunuyordu. Ancak "Dağları Delen Ferhat", Brüksele varmadan önce Karlovy Vari'de bir mola verdi.

Karlovy Vari," Çekoslovakyanın Almanya hududuma yakın bir bölgede, Elbenin ayağı Ohre nehri üzerinde 27 bin nüfuslu ufak bir şehirdir. Bu şehirde on yıldan beri her sene beynelmilel film festivalleri tertiplenir. Bu festivaller, Kan, Venedik, Berlin ve San Sebastian gibi dünyama nazarlarım üzerinde toplamaktan ve beyaz perde âleminde hâdiseler yaratmaktan uzaktır. Buna rağmen Karlovy Vari, kendi çapında bir alâka uyandırır. Nitekim bu seneki "XI. Karlovy Vari Beynelmilel Film Festivali" ne 39 memleket iştirak etmektedir. 12 temmuz cumartesi günü başlıyan festival, 26 temmuz cumartesi günü sona erecektir. İşte, "Dağları Delen Ferhat", şu günlerde diğer üç kısa metrajlı filmimizle birlikte bu ufak Çek' şehrinde, memleketimizi temsil etmektedir. .

Dökümanter filmler arasındaki yarışmaya katılmakta olan "Dağları Delen Ferhat", festivalin büyük mükâfatı olan "Kristal Kürre" ye namzet gösterilmektedir.

"XI. Karlovy Vari Beynelmilel Film Festivali" sona erdikten sonra, Basın - Yayın ve Turizm Bakanlığı temsilcisi Melih Başar ile rejisör Şadan Kâmilden müteşekkil heyetimiz "Dağları, Delen Ferhat'ı Çekoslovakyadan alıp Belçikaya götüreceklerdir.

Kan, Berlin ve Venedik gibi en büyük festivalleri arka arkaya kaçırdıktan sonra, hiç olmazsa Karlovy Vari'ye -velevki dökümanter filmlerle olsa dahi- katılmamıza şükretmek gerekiyor. ,

Michele Morgan

Kırkından sonra saz çalıyor

Yıldızlar

Bedbaht anne

Bu hafta beyaz perde âleminde isminden en fazla bahsedilen, yıldız, Parisin güzel gözlü sanatkârı Michele Morgan oldu. Uzun yıllardanberi Avrupa ve Fransız filmciliğinde ayni parlaklık içinde ışıldayan bu yıldız, dedikodulu bir hâdisenin kahramanı olarak karşımıza çıkmış bulunuyor.

Asıl adı Simone Roussel olan bu güzel yıldız 20 Şubat 1920 günü Pariste dünyaya geldiğine nazaran bugün tam 38 yaşında bulunmaktadır. Uzun yıllardanberi Fransız filmciliğinde en gözde- bir yıldız olarak parlayan Michele, sanat kudretini, bütün dünyaya ispat etmiştir. Unutulmaz birçok filmlerin -yıldızı olan Morgan, 15 eylül 1942'de Amerikalı bir şarkıcı olan Bill Marshall ile evlenmiştir. Genç yıldız bu izdivaçtan iki yıl sonra bir erkek çocuk dünyaya getirmiştir. Mike adı verilen yavrunun doğumundan beş yıl sonra Michele Morgan ile Bill Marshall ayrılmışlar ve küçük Mike annesinin yanında kalmıştır. Aradan geçen yıllar arasında Bill, yine bir Fransız yıldızı olan Micheline Presle ile evlenmiş, Michele Morgan da 1955 yılında tanınmış Fransız artisti Hanry Vidal'e varmıştır. Yakışıklı kocası ve oğlu Mike ile mesut bir hayat sürmekte olan tanınmış yıldız, ilerlemekte olan yaşına rağmen şöhretinden bir şey kaybetmemiştir. 33 yaşını aştıktan sonra "Les Orgueılleux" filmi ile beyaz perdede ilk defa soyunan Michele Morgan, ayni zamanda değme pin - up'lara taş çıkaracak bir sex'e sahip olduğunu ispat etmiştir. Bu filmden cesaret alan prodüktörler, Michele'e sanat yanında çıplaklığa da yer vermeye başlamışlardır. Nitekim tanınmış yıldızın bu sene 38 yaşında iken çevirdiği "İki Yüzlü Ayna" filmi onu tam bir pin-up olarak perdeye çıkarmıştır. Bu filminde pek cazip pozlarda görülen Michele Morgan'ın bilhassa yatak sahnelerinin pek çok memlekette sansüre uğrayacağı tahmin edilmektedir. "İki Yüzlü Ayna" filminin tenkit yazıları 38 yaşındaki yıldızın sanatı kadar cinsî cazibesi olduğu, ve cinsî duygulara fazla hitap ettiği üzerinde toplanmıştır.

Bu sene Fransız filmciliğinin en kudretli kadın sanatkârı olarak "Zafer Heykeli" ni kazanan Michele Morgan bu zaferini kutlamanın sevinci içinde iken karşılaştığı bir hâdise onu manen yıkmıştır.

Güzel yıldızın ilk kocası Bill Marshall, bir Amerikalı olduğunu iddia ettiği 14 yaşındaki oğlu Mike'ı eski karısının elinden almıştır. Güzel yıldız bundan mütevellit bir üzüntü içinde bütün basının dikkat ve merhamet nazarlarını üzerinde toplamaktadır.

Yılın başarılı yıldızı böylelikle en bedbaht yıldız anne olmuştur.

M U S İ K İ

Besteciler

Milyoner

Giacomo Puccini, 1858 yılının 23 Aralık günü İtalyanın Lucca şehrinde doğmuştu. Evvelki hafta Lucca operası Puccini'nin "Fanciulla del West - Batılı Kız" adlı operasının özel temsilleriyle, ünlü bestecinin doğumunun yüzüncü yıldönümünü kutladı. Dünyanın diğer operaları da, Puccini yılı münasebetiyle, listelerindeki Puccini operalarının sayısını arttırdılar.

Giacomo Puccini, hatırlanmak için yıldönümlerine muhtaç olmıyan bestecilerdendir. Opera dünyasında her yıl, Puccini yılıdır. Birçok tenkitçi tarafından fazla duygulu, fazla şekerli diye küçümsenmesine rağmen Puccini bugün, eserleri en çok temsil edilen birkaç opera bestecisinden biridir. O kadar ki para bakımından devlet tarafından desteklenmiyen opera kumpanyaları, Puccini'nin - eserlerini oynamadıkları takdirde sermayeyi kediye yükletmiyen mahkûmdurlar. Musikiye kulak veren milyonlarca insan, Puccini'yi Verdi, Wagner, hatta Mozart gibi başarıllı opera bestecilerinden daha sık anmakta, onun melodilerini daha kolay hatırlamakta, "Madame Butterfly"ın temsillerine daha büyük bir hevesle koşmakta, radyodan "Tosca" nın bir aryası yükseldiği zaman - kulak kesilmektedir. Puccini daha hayattayken, eserlerinin oynandığı operaların bir listesini yapmış ve "Tosca" nın aynı zamanda 73 operada birden temsil edildiğini görmüştü.

Allanın emri -

Allah bana küçük parmağıyla dokundu ve tiyatro için musiki *yazmamı* emretti. Ben de onun em*rine* itaat ettim." Puccini'nin notlarında bu sözlere rastlanmaktadır. Besteci bu emre öylesine itaat etmiştir ki, öldüğü zaman bıraktığı servet 20 milyon lira kadardı. Ondan önce ve ondan sonra hiçbir ciddî bestecinin bu kadar para kazandığı bilinmemektedir. Otomobiller, yatlar, malikâneler arasında bir ömür geçiren Puccini "deha sahibi olmak için sefalet çekmek gerektiğine inanan sanatçılarla" alay ederdi.

Oysa Giacomo, çocukluğunu sefalet içinde geçirmişti. Besteciliğe istidam olduğu anlaşılınca ona bir burs sağlanmış ve Milano konservatuarına gönderilmişti Konservatuarda iyi, fakat asla parlak olmıyan bir öğrenciydi. Mezun olduktan sonra Milânoda, para sıkıntısı içinde yaşamıya başlamıştı. Öyle ki, dostu "Cavalleria Rusticana" "bestecisi- Pietro Mascagni ile birlikte, Milano şehrinin plânı üstünde. alacaklılarla karşılaşmalarına ihtimal olmıyan mahalleleri kırmızıyla

Giacomo Puccini
Milyonların sevgilisi

çizmişlerdi. Puccini'nin "Le Villi" adlı tek perdelik operası, tenkitçiler tarafından övüldü. Fakat maddî başarı için, 34 yaşına ve "Manon Lescaut" ya kadar beklemek gerekiyordu. Artık ondan sonra Puccini'nin istikbali temin edilmişti. .

Fırtınalı hayat

Puccini'nin aile hayatı, sakin olmaktan çok uzaktı. 26 yaşındayken, Elvira Gemignani adlı evli bir kadını ayartmış ve ondan bir de çocuğu olmuştu. Elvira'yla ondokuz yıl sonra, kocası öldüğünde evlendi. Elvira'nın Puccini'yle aşk macerası, kıskançlık buhranları içinde geçti. Operalarının tipleri Mimi'leri, Musetta'ları, Butterfly'ları oynıyan sopranoların birini bırakıp ötekine atlıyan Puccini'yi bu huyundan vazgeçirmek için Elvira, Puccini'nin cebine gizlice -cinsî iktidarı azaltır diye- kâfur koymuş, fakat bu çare bir fayda vermemişti. Elli yaşına vardığında Elvira, bir hizmetçi, kızı, Puccini'nin metresi olmakla itham etmiş, kızı intihara, besteciyi de vicdan azabına sevketmişti. Puccini 62 yaşında, bir boğaz kanseri ameliyatı sonunda -ve "Turandot" operasını bestelediği sıralarda- ölürken, üvey kızına söyle demişti: "Unutma ki annen, mühim bir kadındır."

Sanatkârlar

"Bravo!"

(Londra - Temmuz)

Birdenbire salonun her yanından alkış sesleri yükseldi. Halbuki konsertonun birinci kısmı henüz bitmişti. Orkestra şefi yan gözle soliste baktı. Genç piyanist de, muvman arasındaki tezahüratın kısa süreceğini zannetmişti; bir anlık tereddütten sonra oturduğu yerden başı ile hafifçe selâm verip esere devam etmek istedi. Lâkin alkışlar ısrarla devam ediyor, Royal Albert Hall'un altı bin kişilik salonunu "bravo!" nidaları dolduruyordu. Genç piyanist bunun üzerine, taburesinden kalkarak sahnenin önüne doğru iki adım attı, biraz mahcup, fakat müteşekkir nazarlarla dinleyicilerini selâmladı.

Gerçi Van Cliburn, iki aydanberi gittiği her yerde aynı alâka ve hayranlıkla karşılanmış; meselâ aynı eseri -Tchaikovsky'nin birinci piyano konsertosunu- New York'un Carnegie Hall'unda çalarken de gene aynı şekilde, daha ilk muvmanın nihayetinde salonu bir alkış dalgası kaplayıvermişti. Ama bu istisnai halin, yani kısım arasında alkışlamanın, Londrada bir Oistrakh veya Rubinstein konserinde bile vaki olmadığını bilseydi her, halde daha da fazla heyecan duyacaktı. Nitekim, konserden sonra kendisine Royal Albert Hall'un pek fazla rezonanslı akustiği hakkındaki fikri.; sorulduğu zaman, biraz önce boşalmış olan koca salona dalgın dalgın bakıp, "Albert Hall'u seviyorum; bana şans getirdi..." diyor; yanındakilerden birine -her halde olgunluğu kadar müşkülpesentliğini de işittiği- Londralı dinleyicinin gösterdiği bu samimî alâkadan pek fazla mütehassis olduğunu itiraf ediyordu.

Farklı mı?

Genç nesilde pek çok "olağanüstü" müzisyen yetişmiştir ve gerek Avrupada, gerekse Amerikada yetişmekte devam etmektedir. Bunların hepsi muayyen bir teknik seviyenin üstüne erişmişlerdir. Ama musikî âleminin eski yeni bütün dev -isimleri Londralı dinleyicinin 'karşısında her gün âdeta geçit resmi yapmaktadır. Filhakika, dünya basınında Van Clibrun için çeşitli methiyeler neşredilmiş; her şehri ziyaret etmesi, verdiği her konser hâdise olmuştur. Genç piyanist - bilindiği gibi - Nisan ayında Moskova'da tertiplenen Milletlerarası Tchaikovsky müsabakasını birincilikle kazanmış, sanat âleminin bir numaralı adamı haline gelmiştir.' Ama, acaba hâdisenin sadece mahiyeti mi enteresandır? Yani Londralı dinleyici, musikide bilhassa icra sanatının dev adımlarla ilerlediği bu asırda, Van Cliburn'ün şahsında sadece başarılı -bir teknik mi bulacaktır, yoksa hakikaten olağanüstü hususiyetleri olan, "dahî" vasfına lâyık görülen istisnaî bir müzisyen mi? İşte, bu kabil istifhamların hakikî cevabını tereddütsüzce verebilmek için Cliburn'ü bizzat dinlemek lâzımdır. Ancak ondan sonra, Albert Hall'u dolduran altı bin dinleyicinin alkışlamaktan avuçları şişmiş, bir kısmının

heyecandan gözleri yaşarmış olarak dağılmalarını; binanın kapıları önüne yığılarak genç virtüözün çıkmasını beklerken biribirilerine hâdisenin fevkalâdeliğinden bahsetmelerini; Van Cliburn ile, -aynı gün daha erken bir saatte Royal Festival Hall'de dinledikleri- koca Artur Rubinstein arasında mukayeseler yapmalarını . tabii karşılamamak imkânsızdır, Londralı müzikseverler muhakkak ki, hiç değilse yılın en istisna! günlerinden birini yaşamışlardır.

"Savaş Atları"

Londradaki konserin programı da, Moskovada yer alan Tchaikovsky müsabakasının final safhasının bir tekrarından ibarettir Her piyano virtüözünün repertuarında değişmez bir yer işgal eden, müzikle uzaktan veya yakından ilgili her dinleyicinin pek iyi tanıdığı iki konsertoyu, bir münekkidin tâbiri ile "iki savaş atını"- ihtiva ediyordu: Peter Tchaikovsky'nin Si bemol minör birinci piyano konsertosu ve Serge Rachmaninoff'un Re Minör Üçüncü Piyano Konsertosu... Orkestra İngiliz, orkestra şefi Rus, solist de Amerikalı idi. Van Cliburn'e Amerikadaki turnesinde de Kiril Kondrashin refakat etmiş; lâkin bilâhare Rusyadaki konserleri dolayısiyle Londraya gelemeyeceği bildirildiğinden, Londra Filarmoni Orkestrasını idare etmeği Walter Susskind deruhde etmişti. Sonradan Kondrashin'e hususî bir müsaade verilince, Susskind nazik bir jestle çekildi ve kürsüyü Rusyalı orkestra şefine devretti.

Konser, Prokofiev'in "Klâsik Senfoni" si ile açıldı, İngilterenin en iyi müzik topluluklarından biri olan Londra Filarmoni Orkestrası, Kiril Kondrashin'in ağır tempolu, fakat ölçülü ve muvazeneli idaresi altında, eserin, bütün nüanslarının belirdiği detaylı, zarif bir icrasını verdi.

Konserto repertuarının belki de fazla tanınmış ve tekrarlanmış eseri olan Tchaikovsky'nin birinci piyano konsertosu ise, Van Cliburn'ün dev parmaklarında ilk mezürlerinden itibaren dinleyicilerin nefesini kesiyor, âdeta şimdiye kadar farkedilmedik bir hüviyetle ortaya çıkıyordu. Cliburn'ün tuşesinde, en büyük virtüozlarda kolayca tesadüf edilmeyen bir hâkimiyet mevcuttu. Adalelerini en ufak bir zorlama olmaksızın, hayret uyandırıcı bir rahatlıkla kullanıyor; böylelikle ezici forteleri dev azameti ile yükseliyor, pianissimo'ları sanki kadife yumuşaklığında ve âdeta kristal şeffaflığında şekilleniyordu. Solo partinin bütün detayları arasında, değeri lâyıkı veçhile verilmeyen tek bir not veya en ufak bir tereddüt kulağa çarpmamaktaydı. Albert Hall'ün akustiğindeki aşırı rezonans dahî tuşesindeki berraklığa tesir edememişti. Daha bu yaşla teknik problemleri tamamiyle geride bıraktığını kabul etmemek imkânsızdı.

Lâkin Van Cliburn'ün "dehası" bilhassa başka bir yönden, tefsir ve analiz bakımından mevzuu bahistir. Çaldığı eseri müstakil bir mevcudiyet halinde şekillendirebilecek kadar kuvvetli bir şahsiyete ve bestecinin şuuraltının derinliklerine dahî inebilen, görülmedik bir seziş kabiliyetine sahiptir. Üzerinde ne hariçten her hangi bir sübjektif anlayışın, ne de umumileşmiş, standard hale gelmiş bir tefsir tarzının tesirlerini hissetmek mümkündür. Bilâkis, tamamen kendine has tefsir kabiliyeti ile çözdüğü eseri yaşıyor, bunu harikulade bir ifade kudreti ile dinleyicilerine naklediyor, onlarla arasında âdeta koparılmaz bir bağ vücude getirmektedir. Analizi, eserin şahsiyetini detay bolluğu içinde eritmiyor, buna rağmen en ince teferruat dahî gölgelenmeksizin, esas cümleyi renklendiren yerini ve tesirini muhafaza etmektedir. Romantizmi ise hiç bir zaman itidal hudutlarını aşmamakta; ele aldığı eserin yapısı, baştan nihayete kadar mantıkî bir teselsülü muhafaza etmektedir. Üslûbunda dikkati çekmek gayreti değil, bilâkis tam bir samimiyet mevcuttur. Onun nazarında sadece piyano partisi, orkestra ve şefi; yani eserin münferit unsurları değil, muhtelif icra ve ifade vasıtaları ile musikinin bütünü mevzuubahistir. Piyanonun talî olduğu pasajlarda tamamen orkestra üzerine ışık tutuyor, icabında bu toplulukla tamamen kaynaşıyor, tutti'lerde onların musikisini dikkatle dinliyor, hattâ gerektiği zaman dinleyicinin alâkasını tamamen orkestraya tevcih etmek üzere, cümle sonlarında klâviyenin üzerinde hareketsiz beklemektedir.

Van Cliburn
Konuşan parmaklar

Bu arada, dinleyicilerin çoğu ihtimal ki Rackmaninoffun üçüncü piyano konsertosunu ilk defa orijinal şekli ile dinlemek imkânını buldular. Zira bizzat Rachmaninoff, kendisinin bile çalmakta güçlük çektiği kadanzları sonradan tâdil etmiş, yeniden yazmıştı. Gerek bestekâr, gerekse Horowitz, Gilels, Malcuzınsky gibi diğer büyük solistler bu kısaltılmış şekli tercih ediyorlardı. Cliburn ise konsertoyu kesintisiz, bütün teknik güçlüklerini tamamiyle halletmiş olarak dinletti.

Nitekim, Tchaikovsky konsertosunun kusursuz mükemmeliyetine rağmen, sonunda bütün salonu "bravo" diye ayağa fırlatan bilhassa Rachmaninoff oldu. Royal Albert Hall belki yıllardır böylesine şiddetli bir alkış sağanağına rastlamamıştı. Cliburn Rusyadan ve kendi memleketi Amerikadan sonra, şimdi de İngiliz sanat âlemini fethediyordu.

İlk Plâğı

Cliburn'ün Rusyada parlayan yıldızından sonra bu genç piyaniste teklifte bulunan bütün büyük plâk firmaları arasında, kendisi ile mukavele yapmağa RCA - Victor muvaffak olmuş; böylelikle genç virtüözün ilk plâğı Carnegie Hall konserini müteakip aynı salonda kaydedilmiştir- Orkestrayı Kiril Kondrashin idare ediyordu. Eser de Tchaikovsky'nin birinci piyano konsertosu idi. Plâğın ilk baskısı Amerika'da 150.000 adet yapıldı. Halen süratle satılmakta devam ediyor. İlk Avrupa baskısı ise geçen hafta ortasında, solistin memleketine hareket etmesi ile hemen aynı günlerde İngilterede piyasaya arz edildi.

Plâkta, orkestra partisinin kaydı bakımından zaman zaman, RCA'nın yeni Avrupa baskılarında rastlanabilen keskinlik ve sertliğin tesiri hissediliyor. Mamafih, kayıttaki bu kabil ufak tefek noksanlar piyano partisine tesir edememiş... Cliburn'ün olağanüstü tekniğini, kuvvetli şahsiyetini gene kesin hatları ile bulmak kabil. Ana tematik cümleler yanında, en ufak fragmanlar, en ince detaylar dahi yapının bütünü içerisindeki tesirlerini ve mânalarını muhafaza ediyorlar. Genç virtüöz, ağır bir tempo ile bir dev azametini harikulade renkli bir üslûpta bir araya getirebiliyor. İlk muvman boyunca, bilhassa piyano ile orkestra arasındaki diyaloglar solistteki kuvvetli iradenin ve şahsiyetin en müşahhas örneklerini veriyor. İkinci kısım ise şiir ve lirizm içinde devam etmektedir. Son muvman ise bilhassa tempo balonundan idealdir. Bundan maada, solistin bütün cümle ve fragmanlara verdiği şuurlu aksanlar sayesinde, eserin belki şimdiye kadar dikkati çekmeyen en ufak unsurları dahi değerlendirilmiş oluyor.

S P O R

Güreş

Budapeşte şampiyonası

Geçen haftanın sonunda cuma günü Yeşilköy Hava Alanının bekleme salonundaki lâcivert elbiseler giymiş ceketlerinin sol yukarı mendil ceplerinin üzerinde ufak birer ay-yıldız bulunan onaltı kişi son derece heyecanlı idiler. Gümrük muayeneleri yapılmış, uçağa binmek için dahili hoparlörün ikazına rağmen salondan ayrılmamışlardı. Ayrılamazlardı» zira vize için Macar konsolosluğuna giden kafile başkanı Seyfi Cenap Berksol, görünürlerde yoktu. Uçak hareket etmek üzere idi. Onaltı kişilik kafileyi teşkil edenlerin hemen hepsinin, de renkleri soluk, yüzleri asık, heyecanları hesapsızdı. Pistte yolcularını bekleyen KLM uçağı, beş dakika sonra kapılarını kapatacak ve süzülerek Budapeşteye doğru havalanacaktı.

İşte tam bu sırada gelen bir taksiden telâşla inen yaşlıca bir zat, doğru pasaport kontrol odasına uğradı ve bir dakika sonra salonun ucunda göründü. Renkleri uçan, asabiyetten dudaklarını kemiren grupdakilerde bir sevinç çığlığı yükseldi. Bir anda Seyfi Cenap Berksoyun etrafını aldılar, her kafadan bir ses çıkıyor, herkes ayrı ayrı sorular soruyordu. Bu soruların sonu çabuk alındı ve uçağa doğru yollanıldı. Foto muhabirleri de esasen onları bekliyordu. Merdivene gülerek çıkanlar, geride bıraktıklarına el sallıyarak foto muhabirlerine poz verirken, kafile başkanı da ayak üstü verdiği beyanatta, iyi çalışıldığım Budapeşte şampiyonasında iyi bir netice alınacağını; umduğunu bildirdi.

Saat 13,45 de KLM uçağı ile Budapeşteye gitmek üzere Yeşilköy hava alanından havalanan greko romen millî güreş takımımız, bu şehirde 24-27 Temmuz tarihleri arasında yapılacak olan greko - romen dünya şampiyonasına katılacaktır. Kafile, federasyon başkanı Seyfi Cenap Berksoyun nezaretindedir. Ayrıca bir idareci, bir mutamed, bir müşavir, bir antrenör, dört hakem ve dokuz güreşçiden kurulu takımımız büyük bir ümitle yola çıkmıştır. Şampiyonanın iki favori takımı Türkiye ve Rusyadır. Şampiyonaya katılan diğer milletler Doğu ve Batı Almanya, Yugoslavya, İsveç, İngiltere, Danimarka, Avusturya, Romanya, Çekoslavakya, İsrail, İsviçre, Hollanda, Mısır, Finlandiya, Macaristan, Belçika, Fransa ve Yunanistandır.

Şampiyonada sürpriz takım olarak görünen iki millet İsveç ve Finlandiyanın alacağı neticelerin, iki favori takımın -Türkiye ve Rusya, derecesinde rol oynıyacağını hesaba katmak icabeder. Çok iyi hazırlandıkları haber verilen İsveç ve Finlandiyanın birer şampiyonluk ve bir kaç ikincilik, üçüncülükle klasmana girmeleri netice üzerinde bir rol oynıyacaktır. Ayrıca neticeyi değiştirebilecek Macaristan ve Mısır takımlarını da hesaba katmak icabeder. En az üç sıklette birinciliğin İsveç, Finlandiya, Macaristan ve Mısır arasında paylaşılması halinde üç birincilik birden kurtaracak takımın şansı artacaktır. Bu arada takımımız, eğer üç birincilik kurtarır, bunların yanısıra da ikincilik ve üçüncülük olmak üzere dört sıklette daha klasmana girilecek olursa şampiyon olur ve beş yıl için konan heykeli malımız olarak yurda getirebilir. 52 kiloda çok iyi hazırlandığı söylenen ve muhakkak bir şampiyonlukla yurda döneceğini söyliyecek kadar azimli Dursun Ali Erbaştan sonra, .57 kiloda Yaşar Yılmaz da tecrübesi ile dereceye girebilecek kıymette bir elemandır. Yalnız Yaşarın henüz tam forma girmediği söylenmektedir. 62 kiloda Müzahir Sille dikkatli güreşecek olursa bir şampiyonlukla dönebilir. 67 kiloda Rıza Doğanın ilk üç arasında yeri olacağı söylenebilir. 73 kiloda tam formda olduğu bildirilen Kâzım Ayvaz, bir aksilik olmazsa hakkı olan şampiyonluğa ulaşabilir. 79 kiloda Mithat Bayrak da, tam formda olmasına rağmen hastalığının bu yorucu şampiyonada neticeye tesir etmelinden endişe edilebilir. 87 kiloda Necati Morgülün bir üçüncülük ile dönmesini normal karşılarken, Sofyanın acısını çıkarmak üzere hazırlanan ağır sıkletimiz Hamit Kaplanın elde edeceği neticenin şampiyonada takımımız lehine büyük rol oynıyacağını da kabul etmek icabeder. Şu satırların yazıldığı sırada Budapeştedeki şampiyona bütün hızı ile devam etmektedir. Bakalım netice ne olacak?

Ali Beratlıgil
Hem, ağlarım, hem giderim...

Transfer

Takas

Uzun boylu kıvırcık saçları arkaya doğru taralı, beyaz gömlekli genç, transfer mukavelesine imzasını atarken bütün gayretine rağmen gözyaşlarını saklayıp zaptedemedi. Göz çukurlarından taşan damlalardan biri, 'bir yıl müddetle renklerini taşıyacağı Adalet kulübü ile imzaladığı mukavelenin üzerine düşerken, gözünün önü dumanlandı. Biran durgunlaşan bu gencin sinema şeridi gibi gözünün önünden geçiveren hayalleri arasında, ihtimal senelerce ter dökdüğü, emek verdiği Galatasarayın formasiyle oynadığı maçlar yer alıyordu.

Galatasarayın senelerdir hemen her yerinde, bekde, haf hattında, hücum hattında oynayan ve oynadığı oyunun hakkını yermek için doksan dakika didinen Ali Beratlıgil, istemiyerek attığı bu imza ile sarı kırmızı renklerden kırmızı-beyaz renklerle transfer oluyordu. İstemiyordu. Zira O, kulübünü, renklerini ve nihayet arkadaşlarını çok seviyor, onlardan ayrılmayı, asla aklından geçirmiyordu. Fakat nedense kulübü onu Adalet sol açığı ile takas etmek istemişti. Buna sebep neydi? Hattızatında çok efendi ve spor terbiyesi tam bir genç olarak çevresinde sevilen Ali Beratlıgilin, sahada da herhangi bir hırçınlığına şahit olunmamıştı. O, hiç bir maçta en ufak bir hırçınlık göstermez, spor ahlâk Ve disiplinine uymayan herhangi bir harekette bulunmaktan kaçınırdı. Bunun neticesi olarak da sahadan ayrılırken yirmi iki futbolcunun en efendisi olarak takdir toplardı. Ona reva görülen bu hareketin sebebini anlıyamamıştı. Bir gün antrenörün çalışma sırasında yaptığı ikazı gecikme ile nazarı itibara almıştı." Hepsi bukadar.. Kulüp disiplini ile bu hareketi kabili telif bulmayan idareciler, Aliye bunu bir disiplin cezası olarak reva gördüler.

İşte, Ali gönlü sızlıyarak attığı bu imza ile Adalet saflarında yer alıyor, ona karşılık çok sevdiği kulübü de Adaletin genç solaçığı Meteyi transfer ediyordu. Mete belki yerinin adamı idi ama, bir Ali Beratlıgil değildi ve olamazdı. Ali bugün sağbek, yarın- solbek, öbürgün ortahaf, solhaf ve nihayet santrafor, sağiç soliç velhasıl heryerde oynayabilen komple bir futbolcu idi.

Nasıl Beşiktaş, kalecisi Bülenti Kasımpaşaya sattıktan sonra döğünmüşse, Galatasaray da, iş işten geçtikten sonra bu takastan pişman olacağa benzemektedir.

Herkes
Aynı fikirde:

VATAN

okumak bir ihtiyaçtır

KOMİLİ

BANYO SABUNLARI

- EMSALSİZDİR
- CAZİBE VE GÜZELLİĞİNİZİ ARTTIRIR
- HUSUSİ KOKULU BOL KÖPÜKLÜ
- KURUDUR. BANYODA KATİYEN YUMUŞAMAZ

NECMİ KOMİLİ Tel. : 27 3118